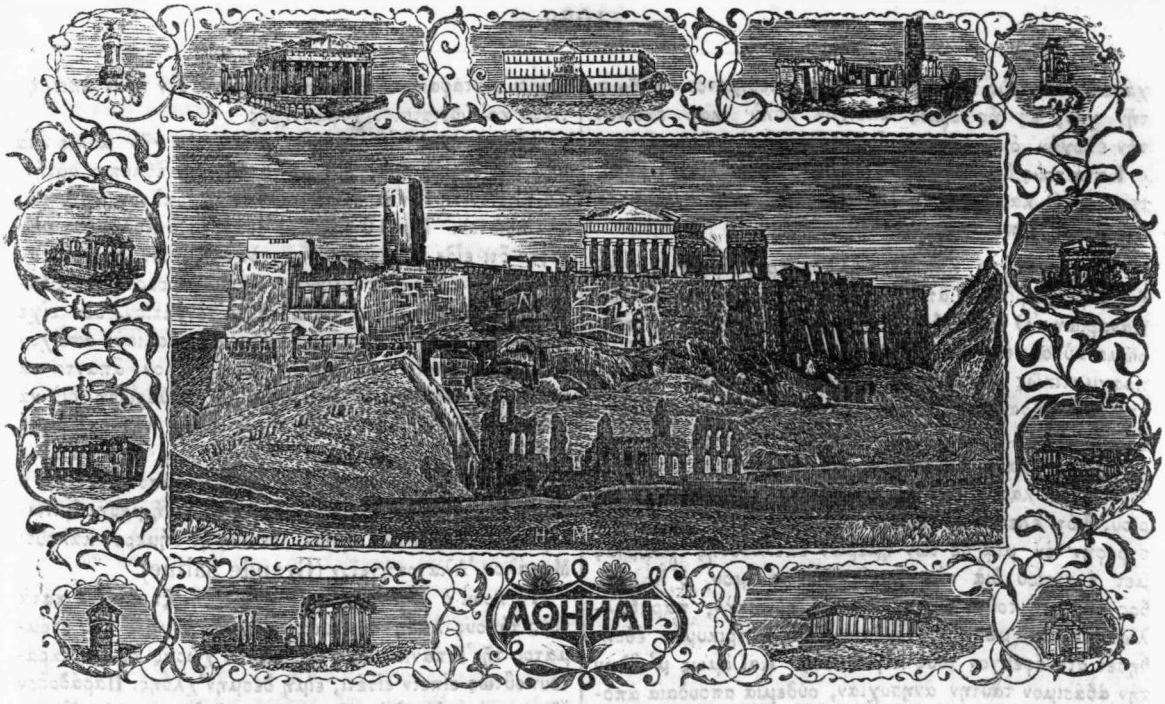

ΗΕΥΤΕΡΠΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλάδ. 68. *Τόμος.* Γ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗΝ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1850.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

(ΑΡΘΡΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ).

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ὁπλήσας, συνεπείᾳ τῆς διαταγῆς τοῦ Βασιλέως τῆς Ἱσπανίας, τρία πλοῖα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πάλου, ἀπέπλευσε τὴν παρασκευὴν τῆς 3 Αὐγούστου 1492, καὶ ἀφίχθη εἰς τὰς Καναρίας διὰ νὰ λάβῃ τὰς ἀναγκαιούσας αὐτῷ ζωοτροφίας, καὶ νὰ παρασκευάσῃ τὰ πλοῖά του διὰ τὸν μακρὸν καὶ ἐπικίνδυνον διάπλουν του. Ἐνταῦθα εὗρε τοὺς κατοίκους τῶν νήσων τούτων εἰς ἄκρον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπιχειρήσεώς του εὐδιαθέτους, καὶ μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἐπληροφορήθη, ὡς τὸ ἀναφέρει εἰς τὴν ἔκθεσίν του, ὅτι κατ' ἔτος κατά τινας καιροὺς διέκρινον γῆν τινα πρὸς δυσμὰς· ἐνδέχεται νὰ ἦτο τοῦτο ἀποτέλεσμα τῆς ὁμίχλης· ἀλλ' ἡ ὕπαρξις τῆς ὑποτιθεμένης ταύτης γῆς ἐθεωρεῖτο βεβαία. Ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν πινάκων ἡ γῆ αὕτη ἐσημειεῖτο ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἅγιος Βρανδῆνος, καὶ προσέθετον ὅτι ὁ ἅγιος οὗτος ἀπεβιβάσθη ἄλλοτε ἐπ' αὐτῆς. Τέλος πάντων τὴν 6 Σεπτεμβρίου ὁ στόλαρχος ἀπέπλευσε καὶ αὖθις μεθ' ὅλων τῶν πληρωμάτων αὐτοῦ, καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ διάπλου εἶχε καιρὸν λαμπρόν. Ἡ γλυκύτης τοῦ κλίματος εὐηρέστησεν αὐτὸν τοσοῦτον, ὥστε συνεχῶς ἀναφέρει τοῦτο εἰς τὴν διήγησίν του. « Ὁ ἀὴρ, λέγει, εἶναι εἰς ἄκρον συγκερασμένος· αἰσθάνεται τις πραγματικὴν ἡδονὴν θεωρῶν τὴν λαμπρότητα τῆς ἠοῦς· ὁ καιρὸς ἦν ὡς ἐν τῇ Ἀνδαλουσίᾳ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα, καὶ δὲν ἔλειπεν εἰμὴ ἡ μελῳδία τῶν ἀηδόνων. » Ἄλλως τε διάφορα πτηνὰ ἐπεσκέπτοντο ἀκαταπαύστως τοὺς ὁδοιπόρους μας, καὶ χόρτα φερόμενα ὑπὸ τῶν ρευμάτων ἐπέπλεον γύρωθεν τῶν πλοίων των ὑπενθυμίζοντα οὕτω εἰς αὐτοὺς τὴν ξηράν.

Τὴν 17 Σεπτεμβρίου ὁ Κολόμβος ἤρχισε νὰ παρατηρῇ τὰς μεταβολὰς τῆς μαγνητικῆς βελόνης· καὶ αὕτη ἦτο ἡ πρώτη εἰς τὸ εἶδος τοῦτο παρατήρησις· δεικνύων δὲ τοῦτο εἰς τοὺς συμπλοτῆρας του ἔθετεν οὕτως εἰπεῖν αὐτοὺς εἰς θέσιν τοῦ νὰ γνωρίσωσι τὸν μαγνητισμὸν τῆς γῆς, καὶ μὲ τοῦτο ἔπραττεν ἔργον οὐχ ἧττον μέγα, δεικνύων οὐτοῖς τὴν πρὸς τὸν νέον κόσμον φέρουσαν ὁδόν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἔθεσεν ὁπωσοῦν εἰς ἀνησυχίαν τὰ πληρώματα· καὶ ὅμως ὁ Κολόμβος καθησύχασεν αὐτὰ, ἐξηγήσας αὐτὸ μὲ τρόπον ἁπλοῦν ἀναλόγως τῶν γνώσεών των. Ἀφ' ἑτέρου ἡ συνεχὴς ἐπίσκεψις τῶν χερσαίων πτηνῶν, προσερχομένων ἐκ τῶν ῥηγμίνων πρὸς οὓς προσήγγιζον ἤδη, τὰ ὑπὸ καραβίδων καλυπτόμενα καὶ ἐπιπλέοντα χόρτα, ἡ ἁλιεία, πάντα ταῦτα ἦσαν καὶ διασκέδασις, καὶ λόγος καθησυ-

χάσεως διὰ τοὺς ναύτας. Πάντοτε ἐπερίμενον νὰ ἴδωσι τὴν γῆν, ἐξ ἧς ὅμως ἀπεῖχον πολὺ· κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὁ Κολόμβος ἔγραφεν εἰς τὴν ἔκθεσίν του· « Κατὰ τοὺς ὑπολογισμούς μου ἡ στερεὰ εἶναι μακρότερον.» Ὁ καιρὸς ἐξηκολούθη ὡραῖος, καὶ ἡ θάλασσα ἦτο λεία ὡς ποταμός.

Ἔπλεον οὕτω καὶ ἄνευ ἄλλου προσκόμματός τινος ἕνα μῆνα περίπου, ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των ἐκ τῶν Καναρίων. Ὁ Κολόμβος διὰ νὰ μὴ ἀνησυχήσῃ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ, ἐμέτρα καθεκάστην ὀλιγώτερον ἀφ' ὅσην πραγματικῶς ἔκαμνε πορείαν, εἰς τρόπον ὥστε ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦσαν τοσοῦτον μεμακρυσμένοι ὡς πραγματικῶς ἦσαν. Μολαταῦτα τὰ πληρώματα ἤρχισαν παραπονούμενα κατὰ τοῦ μήκους τοῦ ταξειδίου, δυσανεσχετοῦντα καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ καιροῦ, ὡς ὄντος πάντοτε εὐρίου, διότι ἔλεγον ὅτι ἤθελε τοὺς ἐμποδίσει εἰς τὴν ἐπιστροφήν· ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ἐπελθούσης τρικυμίας μετ' ἐναντίου διὰ τὴν πορείαν των ἀνέμου, ὁ Κολόμβος σημειοῖ τοῦτο ὡς περίστασιν εὐνοικὴν, παραβάλλων ἑαυτὸν μὲ τοὺς Ἰουδαίους οὓς ἡ τρικυμία ἐβοήθησεν ὅτε ἔφευγον τοὺς Αἰγυπτίους. Καὶ ὅμως μ' ὅλην τὴν ἀβάσιμον ταύτην ἀνησυχίαν, οὐδεμία σπουδαία ἀπόπειρα ἐπαναστάσεως ἢ ἀπειθείας ἀνεφάνη ἐπὶ τῶν πλοίων· ἡ φήμη ἐμεγάλυνε πολὺ τὰ πράγματα· Ὁ Κολόμβος περιορίζετο νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἀνθρώπους του,

ΚΟΛΟΜΒΟΣ.

ὑπαινιττόμενος τὰς ὠφελείας ὅσας ἠδύναντο νὰ λάβωσι. Ἐκτὸς τούτου τὸ ὕψος του ἦτο ἀρκετὰ σοβαρὸν ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμα ν' ἀντείπῃ. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου σημειοῖ τὴν 10 Ὀκτωβρίου. « ὁ στόλαρχος προσθέτει, ὅτι εἰς » οὐδὲν θέλουσι τοὺς ὠφελήσει τὰ παράπονά των, διότι » ἀπέπλευσε διὰ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὰς Ἰνδίας, ἑπομένως » ἐννοεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν διάπλουν του, ἕως οὗ » μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἀνακαλύψῃ αὐτάς.» Ἐκ τούτου καταφαίνεται ὅτι τὰ παράπονα δὲν ἦσαν ἀπειλητικοῦ καὶ ὑβριστικοῦ χαρακτῆρος

Τέλος τὴν 11 Ὀκτωβρίου εἶδον τὴν γῆν· μόλις ἦτο μὴν καὶ δύω ἢ τρεῖς ἡμέραι ἀφοῦ δὲν ἔλεπον αὐτήν. Τὸ πλοῖον ἡ Πίντα ὂν τὸ μᾶλλον ταχύπλουν εἶδεν αὐτὴν πρῶτον. Τὴν 10 ὥραν τὸ ἑσπέρας ὁ Κόλομβος ἐνόμισεν ὅτι εἶδε πυράν τινα εἰς τὸν ὁρίζοντα, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν ἐν μέσῳ τῆς ὁμίχλης εἰς διαφόρους τῶν ἐπιβατῶν, ἀλλὰ δύο ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον, δὲν εἶχε πλέον τὴν ἐλαχίστην περὶ τούτου ἀμφιβολίαν· ἀπεῖχον δύο λεύγας ἀπό τινα νῆσον. Συνέστειλον ἅπαντα τὰ ἱστία, καὶ ἔμενον οὕτω μέχρις οὗ ἐξημερώσῃ διὰ νὰ πλησιάσωσιν εἰς αὐτήν. Ἡ νῆσος αὕτη τὴν ὁποίαν οἱ ἐγχώριοι ὠνόμαζον Γουαναχάνην, ὁ Κολόμβος πρὸς δόξαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὠνόμασε Ἅγιον Σωτῆρα (San Salvador)· ἦτο δὲ ἡ μεσημβρινωτέρα τῶν Τάρκσυων νήσων, ἐκείνη ἣν σήμερον καλοῦσι Μεγάλον Ἀλατοπηγεῖον (Grande Saline).

Τὸ πρωὶ ὁ Κόλομβος ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν ἵνα κατὰ τοὺς τύπους λάβῃ τὴν κατοχὴν, ἐν ὀνόματι τοῦ στέμματος τῆς Ἱσπανίας, τῆς ἀπεράντου χώρας ἧς δὲν ἐκράτουν οὕτως εἰπεῖν εἰσέτι, εἰμὴ δέσμην χλόης. Παράδοξον ἔθιμον εἰσαχθὲν διὰ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, δι' οὗ μεταχειρίζονται πᾶσαν νέαν ἀνακαλυπτομένην χώραν ὡς πρᾶγμα ὑπὸ μηδενὸς κατεχόμενον καὶ εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ τυχόντος! Αἱ χῶραι αὗται καθίστανται ἰδιοκτησία μας διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἡ ἀμάθειά μας δὲν μᾶς ἐπέτρεψεν ν' ἀκαλύψωμεν αὐτὰς πρότερον. Τοιοῦτος εἶν' ὁ ναυτικὸς κώδηξ. Ἐν τούτοις ὁ Κολόμβος ἔσπευσε νὰ τακτοποιήσῃ τὴν κατάκτησιν ἣν ἡ μεγαλοφυία του προσεκτήσατο εἰς τὴν Ἱσπανίαν. Συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν πλοιάρχων τῶν δύω ἄλλων πλοίων, Μαρτίνου Πίσων καὶ Βιγκεντίου Ἰάνες, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, φερόντων ἕκαστος τὴν βασιλικὴν σημαίαν, καὶ προσκαλέσας ὡς μάρτυρας τὸν γραμματέα καὶ τὸν ἐπιμελητὴν τοῦ στόλου, ἔλαβεν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης κατοχὴν τῆς χώρας, συντάξας καὶ πρᾶξιν τῆς γενομένης τελετῆς. Πλῆθος ἐγχωρίων ἐπλησίασαν καὶ παρετήρουν αὐτοὺς μετὰ περιεργείας, ἀγνοούντων ὅτι διὰ τῶν ὀλίγων τούτων λέξεων, ἐστερήθησαν διὰ παντὸς τῆς ἐλευθερίας των.

Ἐν τούτοις ὁ Κολόμβος ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκετο ἐν Ἀσίᾳ. Ἐσχάτως, ὅτε ἔβλεπον τοσαῦτα πτηνὰ, ἀλάνθαστον δεῖγμα ὅτι γῆ ἦτο πλησίον, ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ θαυμάζωσι τοῦτο, διότι εὑρίσκοντο ἐν μέσῳ τῶν περικυκλουσῶν καὶ προηγουμένων τὴν Ἱσπανίαν νήσων· ἀλλὰ προτιθέμενος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Ἰνδίας, δὲν ἤθελε ν' ἀπασχοληθῇ λεξοδρομῶν. « Ὁ καιρὸς εἶν' εὔδιος, ἔγραφε, ὥστε Θεοῦ εὐδοκοῦντος τὰ πάντα θέλουσιν ἰδεῖ.» Μετὰ τὸν Ἅγιον Σωτῆρα, ὁ Κολόμβος ἀνεκάλυψεν εἰς τὸ αὐτὸ ἀρχιπέλαγος τρεῖς ἔτι μικρὰς νήσους τὰς ὁποίας ὠνόμασεν Ἁγία Μαρία τῆς Συλλήψεως. Φερναν δίναν καὶ Ἰσαβέλλαν, πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν δύο ἡγεμόνων του. Ἐντεῦθεν συνεννοηθεὶς μετὰ τῶν ἐγχωρίων ἐξ ὧν ἐπεβίβασε τινας ἐπὶ τοῦ πλοίου αὐτοῦ, διευθύνθη πρὸς τὴν νῆσον τῆς Κούβας, ἐν ᾗ τῷ ἔλεγον, ὅτι ἤθελεν εὑρεῖ πολὺν χρυσὸν καὶ πλούτη. Ἦτο πεπεισμένος ὅτι ἡ νῆσος αὕτη τῆς Κούβας, ἣν ἀνέφερον οἱ Ἰνδοὶ, ἦτο ἡ Ἰαπονία. « θέλω ἀποπλεύσει, ἔγραφε, δι' ἄλλην τινα μεγάλην νῆσον ἥτις εἶναι, κατ' ἐμὲ τὸ Κιπάγγον (οὕτως ὠνομάζετο ἡ Ἰαπονία) κατὰ δὲ τὰς πληροφορίας τῶν Ἰνδῶν, αὕτη καλεῖται Κούβαν,

καὶ βεβαιοῦσιν ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ μεγάλα πλοῖα καὶ πολλοὶ ναυτικοί. Ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι νὰ ὑπάγω εἰς τὴν στερεὰν, εἰς τὴν πόλιν Γινσάη διὰ νὰ ἐγχειρίσω τὰς ἐπιστολὰς τῶν ὑμετέρων ὑψηλοτήτων εἰς τὸν μέγαν Χάνην, νὰ τῷ ζητήσω τὴν ἀπάντησιν καὶ νὰ ἐπανέλθω ἅμα λάβω αὐτήν.» Ὑπάρχει γεγραμμένον ἰδιοχείρως περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου τὴν 24 Ὀκτωβρίου· « Ἐὰν δώσω πίστιν εἰς τὰ σημεῖα ὅσα μοὶ ἔκαμον ἅπαντες οἱ Ἰνδοὶ, εἶναι ἡ νῆσος Κιπάγγου περὶ ἧς διηγοῦνται ἀξιοθαύμαστα πράγματα· καὶ ἐπὶ τῶν σφαιρῶν ἃς εἶδον ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ζωγραφιμάτων τῶν ὑδρογηίνων πινάκων, αὕτη κεῖται εἰς τὰ πέριξ. » Τοῦτο ἦτο ἀκριβῶς ἀληθὲς, ὡς εἴπομεν εἰς τὸ πρῶτον ἄρθρον (ἴδε φυλλάδιον 64). Ἓν λάθος τῶν γεωγραφικῶν ὑπολογισμῶν ἐπεκτεινεν ἐπὶ τῆς σφαίρας τὴν Ἀσίαν μέχρι τοῦ μέρους τὸ ὁποῖον κατέχει πραγματικῶς ἡ Ἀμερική. Ὁσάκις οἱ Ἰνδοὶ τῷ ἔλεγόν τι περὶ τῆς ἠπείρου, ἣν ἐκάλουν Βόχιο, ἐνίσχυον ἔτι μᾶλλον τὴν ἀπάτην του· οἱ ἀνθρωποφάγοι τοὺς ὁποίους οἱ Ἰνδοὶ ὠνόμαζον Καν ίβας καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐφεβοῦντο τὰ μέγιστα, ἐνόμιζεν ὅτι οὗτοι ἔπρεπε νὰ ὦσι οἱ ὑπήκοοι τοῦ μεγάλου Χάνου, οἵτινες ἔκαμνον ἐπιδρομὰς εἰς τὰς νήσους ταύτας διὰ νὰ λάβωσι σκλάβους καὶ τοὺς ὁποίους οἱ νησιῶται ἐθεώρουν ὡς τρώγοντας ἀνθρώπους.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Κούβας ὁ Κολόμβος ἀπῆλθεν εἰς Ἀΐτην ἣν ἀπεκάλεσε νῆσον Ἱσπανικὴν Ἀπαν ταχοῦ ἔστενε σταυροὺς ἵνα λάβῃ οὕτω κατοχὴν τῶν χωρῶν τούτων ἐν ὀνόματι τῆς χριστιανοσύνης. « Εἶμαι πεπεισμένος γαληνότατοι ἡγεμόνες, ὅτι ἅμα μάθωσι τὴν γλῶσσάν των ἄνθρωποι εὐσεβεῖς καὶ φιλόθρησκοι, ἔλεγεν ὁμιλῶν περὶ τῶν Ἰνδῶν, πάντες θέλουσιν ἀσπασθῇ τὸν χριστιανισμόν. Ἐλπίζω, Θεοῦ θέλοντος, ὅτι αἱ ὑμέτεραι Ὑψηλότητες θέλουσιν ἀποφασίσει πάραυτα νὰ πέμψωσι τοιούτους εἰς τὰ μέρη ταῦτα, διὰ νὰ φέρωσι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν μας τοσούτους μεγάλους λαοὺς καὶ νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν θρησκείαν, ὡς καταστρέψατε ἐκεινους ὅσοι δὲν ἀνεγνώρισαν τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· καὶ ὅτε ἀποπερατώσητε τὸ στάδιον ὑμῶν (διότι πάντες εἴμεθα θνητοὶ) ἡ μεγαλητέρα ἡσυχία θέλει ὑπαρξει εἰς τὰς ἐπικρατείας ὑμῶν».

— « Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, προσθέτει παρακατιὼν, δὲν » εἰσὶν εἰδωλολάτραι, ἀλλ' ἀπεναντίας ἡμερώτατοι· δὲν » ἔχουσι κἀμμίαν θρησκείαν· ἀγνοοῦσι τὸ κακὸν, καὶ » δὲν ἠξεύρουσι οὔτε νὰ φονεύωσιν ὁ εἷς τὸν ἄλλον, οὔτε » νὰ στερηθῶσι τὴν ἐλευθερίαν των· εἶναι ἄοπλοι καὶ » τόσον δειλοὶ, ὥστε ἀρκεῖ εἰς ἐξ ἡμῶν παίζων νὰ φυ» γαδεύσῃ μιαν ἑκατοντάδα· γινώσκουσιν ὅτι ὑπάρχει εἷς » Θεὸς ἐν οὐρανῷ, ἐξ οὗ πιστεύουσιν ὅτι κατέβημεν. » Προσευχάς τινας τὰς ὁποίας τοὺς εἴπομεν νὰ κάμωσι, » τὰς κάμνουσι πρεθύμως, ὡς καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σαυ» ροῦ. Ὅθεν αἱ ὑμέτεραι μεγαλειότητες πρέπει νὰ ἀ» ποφασίσωσι νὰ τοὺς κάμωσι χριστιανοὺς, καὶ νομίζω » ἐὰν τοῦτο ἐνεργηθῇ ἐντὸς ὀλίγου, ὅτι θέλει κατορθωθῇ » νὰ φέρωμεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν πλῆθος λαῶν καὶ οὕ» τω αἱ ὑμέτεραι μεγαλειότητες θέλουσι προσαυξήσει τὴν » ἐπικράτειάν των μὲ ἐκτεταμένην χώραν καὶ ἡ Ἱσπα» νία θέλει ἀποκτήσει ἄπειρα πλούτη, διότι εἰς τὰ μέ» ρη ταῦτα ὑπάρχει πολὺς χρυσὸς, καὶ κατὰ τὸ λέγειν » τῶν Ἰνδῶν ὅσοι μᾶς παρακολουθοῦσιν, ὑπάρχουσιν εἰς » τὰς νήσους ταύτας θέσεις ἐν αἷς εὑρίσκουσιν ὑπὸ τὴν » γῆν τὸν χρυσόν». Ἀπαντᾶχοῦ ὁ αὐτὸς ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπάρχει ζῆλος, ἡ αὐτὴ φιλανθρωπία ἀναφαίνεται ὑπὲρ τῶν ἐγκαταλελειμμένων καὶ ἀμαθῶν τούτων λαῶν. Ὅτε κατὰ τὸν Δεκέμβριον τὸ πλοῖον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτο ὁ Κολόμβος ἐκινδύνευσε ν' ἀπωλεσθῇ ἕνεκα τῆς ἀμελείας τοῦ πηδαλιούχου, ὁ Κασίκος καὶ οἱ Ἰνδοὶ ἔδραμον εἰς βοήθειάν του, ἐνεργοῦντες πᾶν εἶδος ὑπηρεσίας. « Αὐτὸς καὶ ἅπας ὁ λαός του, λέγει, δὲν ἔπαυον κλαίοντες· εἶναι φιλόξενοι χωρὶς σκοπὸν αἰσχροκερδείας, καὶ τόσον ἀγαθοὶ, ὥστε βεβαιῶ τὰς ὑμετέρας ὑψηλότητας ὅτι δὲν ὑπάρχουσι καλλίτεροι ἄνθρωποι εἰς ὅλον τὸν κόσμον, οὔτε καλλίτερος τόπος. Ἀγαπῶσι τὸν πλησίον των ὡς τὸν ἴδιον ἑαυτόν. Ἔχουσι τρόπον γλυκύτατον καὶ εὐπροσήγορον τοῦ ὁμιλεῖν, πάντοτε μὲ τὸ ταπεινότερον μειδίαμα. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰσὶ γυμνοὶ ὡς τοὺς ἐγέννησεν ἡ μήτηρ των· ἀλλ' αἱ ὑμέτεραι μεγαλειότητες πρέπει νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἔχουσι χρηστότατα ἤθη. Ἔχουσι πολὺ μνημονικόν· ὅλα θέλουσι νὰ τὰ βλέπωσι καὶ νὰ τὰ ἐρευνῶσιν, ἐρωτῶντες τί εἶναι καὶ ὁποῖα ἡ χρῆσις αὐτῶν.» Λαὸς ἀγαθὸς καὶ φιλήσυχος ἐπρόκειτο μετ' ὀλίγον νὰ μάθῃ ὅτι οἱ τοσοῦτον ἀπλεῖστοι πλούτου καὶ ἐξουσίας ξένοι δὲν κατῆλθον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ! Ἡ εὐθύνη ὅμως τῆς καταδρομῆς δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν Κολόμβον. Οἱ Ἰνδοὶ ἐφαίνοντο πρὸς αὐτὸν τέκνα ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ εὐημερίας των ὁποίων ἦλθε· καὶ ἡ ἔκστασις εἰς ἣν τὸν ἔρριπτε ἡ θέα τῆς χώρας των τῷ ἔκαμνε νὰ συμπεράνῃ ὅτι εὗρε τὴν ἀρχαίαν θέσιν τοῦ ἐπιγείου παραδείσου.

Οὗτος εἶν' ὁ τρόπος μεθ' οὗ ἐξετελέσθη ἡ περίδοξος αὕτη ἀνακάλυψις. Δὲν συμφωνεῖ ἡ ἁπλότης τοῦ πράγματος μὲ τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ. Ὁ Κολόμβος ἀναγείρας εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἀΐτης ἓν φρούριον, καὶ ἀφήσας ἀνθρώπους τινας τῶν πληρωμάτων του, ἀπέπλευσεν ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ τὴν 4 Μαρτίου ἀφιχθεὶς εἰς τὸν Τάγην, ἡ εἴδησις τῆς ἐπιτυχίας του ἤρχισε διαδιδομένη. Μέγας ὑπῆρξεν ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ λαοῦ τῆς Λισαβόνος, ὅστις ἔσπευσε νὰ συρρέῃ γύρωθεν τοῦ πλοίου τούτου ἐρχομένου διὰ ἀγνώστου ὁδοῦ ἀπὸ τοσοῦτον μεμακρυσμένας χώρας. Ὁ Βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὴν αὐλήν του ὅπου τῷ ἔκαμον λαμπρὰν ὑποδεξίωσιν· ἐντεῦθεν δὲ ἐπανελθὼν πρὸς τοὺς ἡγεμόνας αὐτοῦ ἔλαβεν ἐπίσης τὰς αὐτὰς τιμάς. Δὲν προτιθέμεθα ἐνταῦθα νὰ γράψωμεν τὸν βίον τοῦ Κολόμβου, ἀλλ' ἠθελήσαμεν νὰ γνωστοποιήσωμεν λεπτομερείας τινὰς ὁπωσοῦν ἀγνώστους καὶ ἀφορώσας τὴν ἀθάνατον αὐτοῦ ἀνακάλυψιν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τὸ τρίτον ταξειδίον του ἀνεκάλυψε τὴν ἤπειρον τῆς Ἀμερικῆς,, τὴν ὁποίαν ἐξελάμβανε πάντοτε ὡς ἄκρον τῆς Ἀσιατικῆς χερσονήσου. Ὁ ὄγκος τῶν ὑδάτων τοῦ Ὀρεγῶνος ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων ἀφίχθη, τῷ παρέσχε τὴν ἰδέαν ὅτι εὑρίσκετο οὐχὶ πλέον ἀπέναντι νήσου, ἀλλὰ στερεᾶς ἐκτάσεως ἀπεράντου. Τινὲς ἀμφισβήτησαν τὴν πρωτεραιότητα τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἠπείρου· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι εἰμὴ λεπτομέρεια. Γερμανοί τινες ἠθέλησαν ν' ἀντιτάξωσιν εἰς τὸν Κολόμβον τὸν ἐκ Νουρεμβέργης Μαρτῖνον Βοχαὶμ τέλος καὶ οἱ Διέππιοι κατηγορεῖσιν ἐν τῷ κρυπτῷ τὸν Γενουήνσιον θαλασσοπόρον. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι κατὰ τὸ 1500 ἔλαβον γνῶσιν τῆς πέραν τοῦ Δαρείου ἰσθμοῦ ὑπαρχούσης θαλάσσης, βεβαιωθέντες ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ἦτο χερσόνησος διαχωριζομένη ἀπὸ τὴν παλαιὰν διὰ μεγάλου ὠκεανοῦ. Ἡ θαλασσοπορία τοῦ Μαγελλάνου ὅστις πρῶτος ἔκαμε τὸν γύρον τοῦ κόσμου, ἐξήλειψεν ὅλας τὰς περὶ τούτου ἀμφιβολίας, συμπληρώσασα τὴν ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου τελειοποίησιν τῆς γεωγραφίας.

Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἀπέθανεν εἰς Βαλλαλόδιδ τῷ 1506, ὅτε ἐπανῆλθεν ἀπὸ τὸ τέταρτον ταξειδιόν του βεβαρυμένος ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τὰς λύπας. Ἡ εἰκὼν ἣν παριστῶμεν ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ εἶναι εἰκὼν γενομένη ζῶντος αὐτοῦ. ἥτις εὑρίσκεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας, σχεδιασθεῖσα ὡς φαίνεται ὑπὸ τοῦ διασήμου ζωγράφου Ῥιγκωνος ὅστις εἰσήγαγε τὴν ἀναγέννησιν τῆς τέχνης ταύτης ἐν Ἱσπανίᾳ.

Α.

ΑΙ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑΙ ΤΟΥ ΙΠΠΟΤΟΥ ΒΟΥΦΛΕΡΙΟΥ.

(Par Eugène de Mirecourt).

I.

Τοῦ Λοδοβίκου ΙΓ'. βασιλεύοντος, πριγκίπισσά τις τοῦ Κονδὲ εἶχε τοσαύτην μανίαν πρὸς τὰ πτηνά, ὥστε ὅλα της τὰ εἰσοδήματα ἐξώδευε δι' αὐτά. Τὰ μέγαρά της ἦσαν κανομειότυπον τῆς τοῦ Νῶε κιβωτοῦ, ἐξαιρουμένων τῶν τετραπόδων· ἓν πτηνοκομεῖον μέγιστον, ὅπου ὅλα τὰ εἴδη τῶν πτηνῶν ἤπλωνον τὰς πτέρυγάς των καὶ ἤνωνον τὰ ἄσματά των. Ἡ εὐγενὴς πριγκίπισσα ἐναύλωνεν ἐξεπίτηδες πλοῖα, καὶ τὰ ἔστελνεν εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, μόνον καὶ μόνον ἵνα τῆς φέρωσι ὅ,τι ἔλλειπεν ἀπὸ τὴν συλλογήν της. Ἐκτὸς τῆς δαπάνης αὐτῆς, τῆς ὁποίας τὸ ποσὸν ἦτο ἀμέτρητον, ἐξώδευε καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδας λίτρας πρὸς διατροφήν των. Ἑκάστη τῶν ζώων τούτων οἰκογένεια εἶχεν ἕνα ὑπηρέτην ὑπὸ τὰς διαταγάς της, καὶ διεκρίνετο δι' ἰδιαιτέρου ἐπιστάτου λαμπροτάτης καταγωγῆς, ἀπολαμβάνοντος ἁμὰς μεγαλοπρεπεῖς, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδίδετο ὁ ἔνδοξος τίτλος διοικητὴς τῶν καναρίων τῆς κυρίας τοῦ Κονδέ.

Δὲν θέλωμεν λοιπὸν ἀπορήσει, ἀπαντῶντες, ἕνα αἰῶνα μετὰ ταῦτα, εἰς τὴν τῆς Λορραίνης Λουνεβίλλην, βαρώνην τινὰ τοῦ Μποβᾶς-Κραὸν, ἀφωσιωμένην μὲ ἔξοχον ἐνθουσιασμὸν, τοῦ τῆς πριγκιπίσσης ὄχι κατώτερον, εἰς τὴν φυσικὴν ἱστορίαν, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι, ἡ μὲν βαρώνη εἶχε κλίσιν ἐξαιρετικὴν πρὸς τὰς πεταλούδας, ἐνῷ ἡ πριγκίπισσα εἶχε πρὸς τὰ πτηνά.

Κύρα δεκαοκταετής, ἡ κυρία Μποβᾶς - Κραὸν δὲν ἔκρινε πρέπον νὰ ὑπανδρευθῇ καὶ ἐκ δευτέρου· ἀλλὰ διῆλθεν ὅλην της τὴν νεότητα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας, τοῦ Ἐρρίκου Δ' τῆς Λορραίνης, τοῦ ὁποίου τὸ προσφιλὲς εἰς τὸν λαὸν ὄνομα κατέστη συνώνυμον τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς ἀγαθοσύνης.

Ἡ βαρώνη ἀναντιρρήτως, ἦτον ὁ ὡραιότερος στολισμὸς τῆς μικρᾶς αὐλῆς τῆς Λορραίνης.

Συμμορφουμένη μὲ τὴν καρδίαν της, ἀπέκρουε πᾶσαν ὑπόκλισιν ἐμπαθῆ χωρὶς νὰ οἰκτείρῃ οὐδένα, χλευάζουσα μάλιστα τὰς πολλὰς καὶ ἀηδεῖς κολακείας μὲ τὰς ὁποίας τὴν ἐζάλιζαν τὰ ἀρχοντόπουλα τῆς αὐλῆς τοῦ Στανισλάου.

Μὴ ἀποκτήσασα οὐδέποτε τέκνον, εἶχε πρὸ πολλοῦ υἱοθετήσει τὸν ἀνεψιόν της, τὸν νέον ἱππότην Βουφλέριον, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι ἔμελλε νὰ γίνῃ ὁ πνευματωδέστερος καὶ ἐντιμώτερος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του.

Ἡ ἀποστροφὴ τῆς βαρώνης πρὸς τὰς πεταλούδας τῆς αὐλῆς ὑπῆρξεν ἡ πραγματικὴ αἰτία τῆς ἀγάπης, τὴν ὁποίαν μετέπειτα ἀπέκτησε πρὸς τὰς ἀληθεῖς πεταλούδας.

Κύριον σκοπὸν ἔχουσα νὰ συνθέσῃ ἕνα σκῶμμα, ἐνησχολήθη καθόλον τὸ φθινόπορον εἰς τὸ κυνήγιον τῶν ὡραίων αὐτῶν ἐντόμων, περιπταμένων εἰς τοὺς ἀνθοφύτους λειμῶνας τοῦ παραδείσου της.

Αὐτὴ καὶ ὁ ἀνεψιός της, ἐφωδιασμένοι μὲ λεπτὸν καὶ πρασινόχρουν δίκτυον, ἐθήρευον ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας τὰ ἔντομα ταῦτα. Ὁ νέος ἱππότης, ὃν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θήρας τὰ μέγιστα διεσκέδαζεν, ἔφερεν, θήκην, ἐπιμήκη, ἔχουσαν, εἰς τὰ ἐσωτερικὰ πλάγια φελλοὺς, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ βαρώνη προσήλωνε τὰ τὰ θύματά της διὰ καρφίδων χρυσηλάτων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ θήκη ἦτον ἐλαφροτάτη, καὶ ὁ θηρευτὴς ἐδυσκολεύετο εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του, παρέλαβε συνεργάτας του τὸν υἱὸν τοῦ κηπουροῦ τοῦ παραδείσου, καὶ μικράν τινα χωρικὴν ὀνομαζομένην Ἰωάνναν, τὴν ὁποίαν ἡ βαρώνη εἶχε βαπτίσει, περιχαρὲς παιδίον, γαλανόφθαλμον καὶ ῥοδοπρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἓν δίκτυον ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς ἀναδόχου του, καὶ δὲν ἤργησε νὰ διακριθῇ διὰ τῆς ὡραιοτέρας ἄγρας.

Ὁ Πρόσπερ, (οὕτως ὠνομάζετο τοῦ κηπουροῦ ὁ υἱὸς), δὲν ἐθήρευεν, ἐκράτει μόνον τὴν θήκην, καὶ ἦτον ὑπεύθυνος περὶ τῆς ἄγρας.

Παρελθουσῶν ἓξ ἑβδομάδων, εἶχον συλλέξει συλλογὴν ἐντελῆ, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλα τὰ εἴδη τῶν πεταλούδων ἁμιλλῶντο ὡς πρὸς τὴν ποικιλίαν τῶν λαμπρῶν χρωμάτων των μὲ τοὺς διαφανεῖς ταεὺς τοὺς πυραύστας τοὺς ἑλικωνείους καὶ τὰς μικρὰς σημυδίδας, τοὺς ἐλαφροὺς αὐτοὺς κατοίκους τοῦ ἀέρος οἵτινες κατασκευάζουσι τὰ πτερά των ὑπὸ τὸν ὡραιότερον οὐρανόν.

Ἡ βαρώνη περιέθεσε πλείστα εἰς τὴν συλλογὴν ταύτην λαμπρὰ καὶ τὰ ἔστειλεν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας παραγγέλλουσα νὰ εἰπῶσιν εἰς αὐτὸν, ὅτι τῷ ἐπρόσφερε τὴν εἰκόνα ὅλων τῶν αὐλικῶν του.

Πειραχθέντες ἐκεῖνοι ἐκ τῆς ἀστειότητός της, ἔπαυσαν τέλος νὰ ἐνοχλοῦν τὴν κυρίαν Μποβᾶς-Κραὸν μὲ τὰς κολακείας των. Ὅθεν αὕτη ἠδυνήθη νὰ καταγίνεται ἀνέτως εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀνεψιοῦ της.

Τὸν ἑπόμενον ἐνιαυτὸν, ὁ μαθητὴς τῆς βαρώνης ἠθέλησε ν' ἀρχίσῃ πάλιν τὴν θήραν τῶν πεταλούδων, καὶ ἐπεθύμησε νὰ διατηρήσῃ ζῶντα τὰ χαρίεντα ταῦτα λεπιδόπτερα. Ἡ θεία του ἠγόρασεν αὐτῷ βιβλία τῆς ἐντομολογίας· ἔστησαν εἰς τὸν παράδεισον εἶδός τι μικροῦ ναοῦ Ἑλληνικοῦ, ὅλον ἀπὸ γάζιον, τοῦ ὁποίου τὰ ἔνδον ἐκεκόσμηντο ἐκ δενδρυλλίων ἀλλοδαπῶν καὶ ἀνθέων πολυτίμων· ἔπειτα ἤρχισε τὸ κυνήγιον, ὄχι πλέον μὲ τὰ δίκτυα μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐλαφρὰς λαβίδας ἐξ ἀργύρου ἐπιχρύσου, αἵτινες ἐχρησίμευον νὰ πιάνωσιν εἰς τὰ σκιαδοφόρα φυτὰ τὴν καμπὴν ἑτοίμην νὰ μεταμορφωθῇ εἰς χρυσαλλίδα.

Τὴν ἔφερον τότε ἐπιμελῶς ἐν τῷ ναῷ, τῆς εὕρισκον συντρόφους ἑτέρας οἰκογενείας, καὶ, τοῦ καιροῦ τῶν μεταμορφώσεων ἐπιγινομένου, ἕκαστος αἰχμάλωτος, ἀπλόνων τὰ πτερά του, ἄφινε τὸ φυτὸν ὅπου εἶχε κοιμηθῇ, καὶ ἔλεγες ὅτι τὰ ἄνθη τῆς τερπνῆς ταύτης κατοικίας ἐλάμβανον ζωὴν καὶ περιιπτάντο πέριξ.

Ἐν τούτοις, ὁ Βουφλέριος ἐμεγάλωνεν.

Ὁ Στανίσλαος, ὁ ἀγαθὸς βασιλεὺς, εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ὀλίγου, καὶ ἡ Λουνεβίλλη, ἀναχωρησάσης ἐκεῖθεν τῆς αὐλῆς, ἐπανήρχετο εἰς τὴν προτέραν της

ἀξίαν· κατήντησε ὅηλ. πόλις μικρὰ τῆς ἐπαρχίας ἄχαρις καὶ μελαγχολική. Τὸ πανεπιστημεῖον τῆς Ναντσὺ, στερηθὲν τοῦ προστάτου του, παρήκμαζεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν· ἡ βαρώνη ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ τὸν ἀνεψιόν της εἰς Παρισσίους, ὅπως περαιώσῃ ἐνταῦθα τὰς σπουδάς του.

Ὁ Βουφλέριος ἔκλαυσε τὰς πεταλούδας του.

Ἐθερμοπαρακάλεσε τὴν θείαν του νὰ προσέχῃ τὸν ἄνθινον ναὸν, καὶ νὰ τὸν ἀνακαινίζῃ καθ' ἕκαστον ἔτος μὲ τοὺς ὡραίους αὐτοὺς κατοίκους. Ἡ βαρώννη ὑπεσχέθη τοῦτο, καθόσον μάλιστα οὐδεμία ἄλλη διασκέδασις τῇ ἔμεινεν εἰς τὸ καταφύγιόν της.

Ἀλλ' ὅμως αὐτὴ μὲν τοῦ λοιποῦ δὲν ἠθέλησε νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸ κυνήγιον τῶν ἐντόμων· ἀλλὰ τὸ κατέστησεν εἶδος ἐπαγγέλματος, ὅπερ μετ' εὐχαριστήσεως ἐνηγκαλίσθησαν πάραυτα ἅπαντα τὰ παιδάρια τῆς γειτονείας. Ἐκόμιζον τὴν ἄγραν των εἰς τὸν Πρόσπερ, ὃν ἡ κυρία Μποβᾶς-Κραὸν ἐχειροτόνησε φύλακα τοῦ ναοῦ. Αἱ ὡραιότεραι πεταλοῦδαι, φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐπληρόνοντο καλλίτερον, αἱ σπανιώτεραι ἐτύγχανον τὰ μεγαλήτερα πλουσιοδωρήματα.

Ἡ Ἰωάννα ἐπιδεξιωτάτη ἀγρεύτρια, ἐδίδαξεν ὅλην τὴν συμμορίαν τῶν ἄλλων κυνηγῶν.

Ἓν ἔτος, δύο ἔτη παρῆλθον.

Ὁ νέος ἱππότης μὴ κατοικῶν ἐντὸς τοῦ γυμνασίου τῆς Γαλλίας, ἀλλ' ἀπολαμβάνων μετὰ τὸ μάθημα, ἐπικίνδυνον ἐλευθερίαν, ἐλησμόνει τὴν καλήν του θείαν εἰς τὴν Λορραίνην, ἥτις, μολοντοῦτο, ἐξηκολούθει νὰ τοῦ διατηρῇ πλῆθος ἐξαισίων αἰχμαλώτων εἰς τὸ ἀνθηρὸν καὶ χλοερὸν παλάτιον.

Παρουσιασθεὶς εἴς τινας λογίους τῆς ἐποχῆς του, τῶν ὁποίων οἱ ἔπαινοι, διὰ τὰς χάριτας τοῦ πνεύματός του, δὲν ἐγίνοντο οὐδέποτε μὲ φρόνησιν, ὁ Βουφλέριος ἄφησε τὰς σπουδάς του ἀτελεῖς καὶ ἐδόθη εἰς τὴν ἐπιπόλαιον φιλολογίαν, ὅπου ἡ φήμη ἀποκτᾶται μὲ τὴν ἀπώλειαν τῶς καλῶν ἠθῶν καὶ τῆς ὑπολήψεως, ἣν χρεωστεῖ τις νὰ ἔχῃ πρὸς ἑαυτόν.

Ἡ θεία του ματαίως τὸν παρεκάλει δι' ἐπιστολῶν νὰ ἐπανέλθῃ πλησίον της. Μεθυσθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας του, ὑπερήφανος διὰ τοὺς θριάμβους του, ἐμποδιζόμενος ὑπὸ τῆς κούφου συναναστροφῆς του, ἤτις μυρίους ἐπαίνους τὸ ἀπένεμεν, ὁ ἱππότης μυρίας εὕρισκε προφάσεις ἵν' ἀναβάλλῃ τὴν ἐπάνοδόν του.

Τέλος ἡ βαρώνη ἔχασε πᾶσαν ὑπομονὴν, καὶ, λαβοῦσα ταχυδρομικὴν ἅμαξαν, ἔτρεξε νὰ ἀποσπάσῃ τὸ παράλυτον αὐτὸ παιδίον ἀπὸ τὰς ἡδονὰς τοῦ Παρισινοῦ βίου.

Ἦσαν τότε τὰ μέσα τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου χειμῶνος ὅστις ἐσήμαινε τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ'.

Ἐπισπεύδουσα τὸ ταξείδιόν της, ἡ κυρία Μποβᾶς-Κραὸν δὲν ἔλαβε μεθ' ἑαυτῆς τὰ ἀναγκαῖα πρὸς προφύλαξίν της ἀπὸ τοῦ ψύχους. Ἡ ὁδοιπορικὴ ἅμαξα ἐκάθησεν ὡς ἐκ τῶν χιόνων, εἰς τὰς ἐρήμους πεδιάδας τῆς Καμπανίας, καὶ ὁ ἁμαξᾶς ἠναγκάσθη νὰ ὑπάγῃ τρεῖς λεύγας μακρὰν, ἵνα ζητήσῃ βοήθειαν. Κατὰ τὸ διάστημα ἑπτὰ θανασίμων ὡρῶν, ἡ εὐγενὴς περιηγήτρια, μόνη οὖσα, ἐκτὸς μιᾶς θαλαμηπόλου, ἐν τῷ μέσῳ νυκτικῆς καταιγίδος, ἐμβρόντητος ἀπὸ τὴν φρίκην, παγωθεῖσα ἀπὸ ἄνεμον ὅμοιον τοῦ εἰς τὴν Σιβηρίαν πνέοντος, ὑπέστη ἀγωνίας ἀνηκούστους. Ὅταν δ' αἱ βοήθειαι ἔφθασαν, εὑρίσκετο ἤδη ἀναίσθητος καὶ σχεδὸν ἄπνους.

Ἐπανελθοῦσα εἰς τὰς αἰσθήσεις της ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδόν της· ἀλλὰ φθάσασα εἰς Παρισίους, ἐκυριεύθη ἀπὸ ὀξὺν πυρετὸν, καὶ εἰς περίοδον παραλογισμοῦ εὑρισκομένη, ἡ δυστυχὴς βαρώνη δὲν ἐγνώρισε κἂν οὔτε τὸν ἀνεψιόν της, ὅστις ἐπροθυμοποιήθη νὰ τρέξῃ πλησίον τῆς κλίνης τῆς ἀσθενοῦς.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ὁ Βουφλέριος τὴν εἶδεν ἐκπνεύσασαν εἰς τὰς ἀγκάλας του . . .

Ἡ θλῖψις τοῦ ἱππότου ὑπῆρξε κατὰ τοσοῦτον μάλιστα ζωηρὰ, καθόσον τοῦ ἐπροξένει πολλὴν τύψιν συνειδήσεως. Δὲν ἦτον αὐτὸς ἡ αἰτία τοῦ ὀλεθρίου τούτου ταξειδίου; Τὸ θλιβερὸν τέλος τῆς βαρώνης τοῦ ἔμενε πολὺν καιρὸν εἰς τὴν συνείδησίν του ὡς ἔλεγχος.

Ὀλίγον ὅμως κατ' ὀλίγον οἱ φίλοι του τὸν ἐπανέφερον εἰς τὴν ζωὴν τῶν διασκεδάσεων.

Μετὰ ὀκτὼ μῆνας εἶχεν ἀρκετὰ παρηγορηθῆ ὥστ' ἐσκέφθη νὰ ὑπάγῃ εἰς Λουνεβίλλην, ἵνα συνάξῃ τῆς θείας του τὴν κληρονομίαν.

II.

Ὁ αὔγουστος ἦτο περὶ τὰ τέλη του.

Τὸ παλάτιον τῶν πεταλούδων, ἐμπιστευθὲν εἰς τὴν φροντίδα τοῦ Πρόσπερ καὶ τῆς Ἰωάννας. παρεῖχεν εἰς τοὺς ποικιλοχρόους του κατοίκους τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐκεῖνα δενδρύλλια, τὰ ὁποῖα παρεῖχεν καὶ εἰς τοὺς προηγουμένους ἐνιαυτούς. Ἄνθη δὲ ποικιλόχροα καὶ εὐωδέστατα τὸ ἐστόλιζον.

Ἡ Ἰωάννα ἦτο τότε ὡραία νεᾶνις δεκαπενταετής· ὁ δὲ Πρόσπερ νέος εὐπροσήγορος, ὅστις τίποτε δὲν ἐπεθύμει ἂν ἥ τε φυσικὴ δύναμις, καὶ τῆς ψυχῆς του ἡ εὐγένεια δὲν τοῦ τὸ ὑπηγόρευον.

Τὰ δύο ταῦτα παιδία ἐμεγάλωσαν τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου. Ἠγαπῶντο.

Ἡ κυρία Μποβᾶς - Κραὸν ἔμελλε νὰ προικοδοτήσῃ τὴν ἀναδεκτήν της καὶ νὰ τὴν δώσῃ γυναῖκα εἰς τὸν Πρόσπερ· ἀλλ' ὁ θάνατος αὐτῆς ἠφάνισε διὰ μιᾶς τὰς ἐλπίδας τῶν νέων.

Ὁ πατὴρ τοῦ Πρόσπερ δὲν ἠθέλησε πλέον ν' ἀκούσῃ νὰ ὁμιλοῦν περὶ γάμου.

Ὁ υἱός του ἤθελεν ἔχει πλησίον του μίαν καλύδην ἀχυροσκεπῆ καὶ τινας ὀργυιὰς γῆς εἰς τὰ πέριξ· ἀλλ' ἡ Ἰωάννα ἦτο πτωχή· τὸ αἰώνιον ζήτημα τῶν σκούδων ἠτιολόγει τὸν σκληρὸν τοῦτον χωρισμὸν, ὅτε λαμπρά τις ἰδέα ἀνέβη εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ μνηστῆρος.

Ἔγραψεν εἰς τὸν Βουφλέριον ἐπιστολὴν, δι' ἧς τὸν ἠρώτα ἂν ἤθελε νὰ διατηρῶνται οἱ σύντροφοι τῶν παιγνιδίων τῆς νεότητός του εἰς τὸν ἄνθινον ναόν·

Ἡ ἐπιστολὴ ἔφερε τὰς δύο ὑπογραφὰς τῆς Ἰωάννας καὶ τοῦ Πρόσπερ. Ἔφθασε δὲ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὁ ἱππότης εἶχεν ἀποφασίσει ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Λορραίνην.

Εἰς τὸν ἄσωτον βίον του, ὁ ἀνεψιὸς τῆς βαρώνης δὲν εἶχε διαφθείρει τοσοῦτον τὴν καρδίαν του, ὥστε καὶ νὰ μὴν ἀναμιμνήσκηται τὰς γλυκείας ἐκείτας ἀναμνήσεις τῆς νεότητός του, αἵτινες τῷ ἐγέννων παλμοὺς εὐδαιμονίας.

Ἐφαντάσθη, ὅτι εὑρίσκετο μετὰ τῆς προσφιλεστάτης θείας του ὑπὸ τὰς μακρὰς δενδροστοιχίας τοῦ παραδείσου. Τὸ πράσινον δύκτιον του, φουσκόνον ἀπὸ τὴν αὔραν, ἁμιλλᾶτο μὲ τὸ τῆς Ἰωάννας εἰς τὸ ἀερῶδες κυνήγιον. Ἐπαγίδευεν αὕτη ἱπταμένην τὴν λαμπρὰν ἄγραν της, τὴν ἔφερεν αἰχμάλωτον εἰς τὸν λειμῶνα, τὴν ἐλάμβανε μετ' ἀβρότητος εἰς τοὺς δακ-

τύλους της, διὰ νὰ τὴν ἐκβάλῃ ἀπὸ τὰ νήματα, χωρὶς νὰ φθείρῃ τὰ στιλβοντα πτερὰ, καὶ τὴν ἐφερεν ἐν θριάμβῳ εἰς τὸν Πρόσπερ, ὅστις εἶχε χρέος νὰ τὴν ἐγκλείσῃ προσώραν εἰς μικρὸν κλωβίον μεταξινον, ἀντὶ τῆς πρώτης ἐκείνης θήκης μὲ τὰ τεμάχια τῶν φελλῶν καὶ μὲ τὰς χρυσᾶς καρφίδας.

Ὁ ἱππότης ἀπεκριθη εἰς τὴν Ἰωάνναν καὶ εἰς τὸν μνηστῆρά της, ὅτι πρὸ τῆς παρελεύσεως τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν θὰ εἶναι εἰς τὸν πῦργον.

« Καὶ θέλω, τοῖς ἔγραφε, νὰ ἐπαναιδῶ τὸν ναὸν τῶν πεταλούδων πλουσιώτερον παρ' ἄλλοτε καὶ πολυπληθέστερον. »

Ταῦτα ἦσαν θεσπίσματα δι' αὐτούς.

Ὁ γέρων κηπουρὸς δὲν εἶχε πλέον τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ εἰς τίποτε, οὐδὲ περὶ οὐδενὸς ν' ἀντειπῃ Εὐθὺς εἶδον ἅπαντας τοὺς συνήθεις κυνηγοὺς νὰ τρέξωσι μὲ τὰ δύκτιά των. Ἡ Ἰωάννα τοὺς ὡδήγει εἰς τὰ χλοερὰ λειβάδια, εἰς τὰ χειλη τῶν ῥυακίων, εἰς τὰς ἐσχατιὰς τῶν ἄλσεων, παντοῦ ὅπου ἠδύναντο νὰ ἐπιτύχωσι κυνήγιον εὐτυχές.

Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὁ Πρόσπερ ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ νὰ καλλωπίζῃ ἔτι μᾶλλον τὸ κομψὸν οἴκημα, τὸ δεχθησόμενον τοὺς αἰχμαλώτους. Ἀνανέωνε τὸν μεταξινον θόλον, ἐστόλιζε τοὺς κίονας μὲ βελοῦδον, παρέχον θελκτικωτάτην ὄψιν, κατεσκεύαζεν ἔνθα κἀκεῖσε ἐλαφρὰς καταπτώσεις ὑδάτων καὶ μικρῶν καταράκτων, οἵτινες ἐψιθύριζον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθέων· ἐν ἑνὶ λόγῳ, κατώρθωσε νὰ κάμῃ μίαν ἀληθῆ Ἐδὲμ μικρογραφικήν.

Τίποτε πλέον δὲν ἔλλειπεν ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τοῦ ναοῦ, ὅτε ὁ Βουφλέριος ἔρθασεν. Ὁ Πρόσπερ καὶ ἡ Ἰωάννα ἐκαιροφυλακτοῦσαν τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ κάμῃ τὸν πρῶτόν του περίπατον εἰς τὸν παράδεισον.

Τὰ πάντα ἦσαν ἑτοιμασμένα πρὸς ὑποδοχὴν μεγαλοπρεπῆ. Στρεφόμενος πρός τινα ὅμιλον ποιμενίσκων καὶ νεανίδων, κραυγασάντων ἀγαλλίασιν, οἵτινες τὸν ὡδήγησαν εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ ναοῦ, ὅπου τὸν ἐπερίμενεν ὁ Πρόσπερ.

Οὗτος δὲ τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ λαμπροστόλιστον παλάτιον τῶν ἐντόμων. Ὁ Βουλφέριος, ἔκπληκτος γενόμενος, εὑρέθη ἐν τῷ μέσῳ ἀληθοῦς νεφέλης λαζουρείου καὶ χρυσοῦ. Μυριάδες πεταλούδων περιεστρέφοντο στροβιληδὸν, ἔψαυον τὸ μέτωπόν του διὰ τῶν βελουδωτῶν πτερύγων των, καὶ ἐδείκνυον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ὅλα τὰ χρώματα τοῦ πρίσματος. Οὐδέποτε, ζώσης τῆς βαρώνης, ἡ συλλογὴ εἶχε γενῆ θαυμασιωτέρα καὶ λαμπροτέρα.

Ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν τὰ προεόρτια μόνον.

Ὁ Πρόσπερ ἔφερε πάλιν τὸν ἱππότην εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ ναοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐξερχόμενος, εἶδε διαβαίνοντα ἐνώπιόν του κατὰ γραμμὴν τὸν ὅμιλον τῶν νέων, ἅπαντες ἐκράτων τὸ πράσινον δίκτυον καὶ τὸ μεταξινον δικτυωτὸν κλωβίον, μὲ τὸ ἡμερήσιον κυνήγιόν των. Ἐσάθησαν δὲ ὁ εἷς παρὰ τῷ ἄλλῳ ἔμπροσθεν τοῦ οἰκοδεσπότου, κ' ἐδείκνυον εἰς αὐτὸν τὸ κυνήγιόν των, ἐσχημάτισαν δ' ἀκολούθως ἀμφοτέρωθεν αὐτοῦ δύο σειράς· ἡ μὲν ἐξ ἀρρένων ἀριστερόθεν, ἡ δ' ἐκ θηλέων ἀντικρύ.

Ποιμενίς τις, δροσερωτέρα τῶν λοιπῶν καὶ περιχαριεστέρα, ἵστατο εἰς τὸ τέλος τῆς συνοδίας.

Ἐπλησίασε συνεσταλμένη καὶ ἐρυθριῶσα τὸν Βουφλέριον· δεικνύουσα εἰς αὐτὸν τὰς ἱπταμένας πεταλούδας εἰς τὸ μεταξινον κλωβίον.

— Τὴν πρωΐαν αὐτὴν, εἶπεν, ἔπιασα δύο ἡφαιστείους καὶ τρεῖς ταοὺς διαφανεῖς. Ὁ κύριος ἱππότης ἤθελε ζηλεύσει ἄλλοτε τοιοῦτον εὐτυχὲς κυνήγιον . .

— Ναὶ, ἀναμφιβόλως, ἀγαπητόν μου τέκνον! ἀνέκραξεν ὁ Βουφλέριος, ὅστις ἀνεγνώρισε τὴν Ἰωάνναν, καὶ τὴν ἐνηγκαλίσθη δὶς μὲ ζωηρότητα, ἥτις τὴν ἔκαμε νὰ ἐρυθριάσῃ ἔτι μᾶλλον.

Ἡ νεᾶνις ἔφερεν εἰς τοὺς ὤμους της δύο δίκτυα, τὸ ἓν ἐπρόσφερεν εἰς τὸν ἱππότην.

— Συγχωρήσατέ μας νὰ ἰδῶμεν, τῷ εἶπεν, ἐὰν δὲν ἀπωλέσατε τίποτε ἀπὸ τὴν ἐπιδεξιότητά σας.

Διὰ συνθήματος τινος τῆς Ἰωαννας, ἕκαστον ἄτομον τοῦ ὁμίλου ἐκείνου ἤνοιξε τὸ μεταξωτὸν κλωβίον, ὅπερ ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του, καὶ ἀπέλυσε τοὺς ὁποίους ἐμπεριεῖχεν αἰχμαλώτους.

Τότε θελξικάρδιον ἐφάνη θέαμα.

Ὁ οὐρανὸς ἐκαλύφθη ἀπὸ νεφέλην χρυσιζόντων φυγάδων, οἵτινες περιίπταντο ὑπεράνω τῶν λειμώνων καὶ ἐχαθησαν ἐντὸς τοῦ βάθους τῶν δενδροστοιχειῶν.

— Τώρα, κύριε ἱππότα, λέγει ἡ Ἰωάννα, πρέπει νὰ τὰς ξαναπιάσωμεν!

Εἶπε, καὶ, ζωηρὰ καὶ ῥαδινὴ ὡς χελιδὼν, ἐχύθη πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ὁ οἰκοδεσπότης τὴν ἠκολούθησεν, εὐτυχὴς ὡς νὰ ἐπανῆλθον αἱ ὡραιότεραι ἡμέραι τῆς νεότητός του· μεταχειρισθεὶς δ' ἐπιδεξίως τὸ δίκτυον, ἐπευφημίσθη παρ' ὅλης τῆς ὁμηγύρεως.

Πρὶν παρέλθῃ μία ὥρα, ἅπασαι αἱ πεταλοῦδαι ἦσαν ἐκ νέου αἰχμάλωτοι. Ἡ δὲ ἑορτὴ αὕτη ἐπαιρεώθη διὰ μεγάλου γεύματος ὑπὸ τὰς ἀναδενδράδας τοῦ παραδείσου.

Ἀλλ' εἰς τὸ δεῖπνον ὁ Βουφλέριος ἦτο μελαγχολικός.

Ἄφησε τὴν τράπεζαν πρὶν ἀκόμη φέρωσι τὰ μεταδόρπια καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀγωνιζόμενος ἐναντίον αἰσθήματός τινος ζηλοτυπίας, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ. Ἡ ὡραιότης τῆς Ἰωάννας τῶ ἔκαμεν ἐντύπωσιν ἰσχυράν. Ἡ νεᾶνις αὕτη ἠδύνατο νὰ λάμψῃ εἰς τὰς αἰθούσας τῆς μητροπόλεως· διατί νὰ καταντήσῃ ἁπλοῦ χωρικοῦ σύζυγος;

Ὁ Βουφλέριος, συναναστραφεὶς κοῦφον κόσμον, ἔχασε πολλὴν ἀβρότητα τῆς καρδίας. Μόλις συνελάμβανε κακήν τινα ἰδέαν καὶ δὲν ἤργει νὰ τὴν ἐκτελέσῃ, καί τοι μὲ τρόπον ἀξιόμεμπτον. Ὅθεν καὶ ἐνταῦθα, εὐθὺς ἐσχεδίασε γοητευτικόν τι σχέδιον, αἱ προφάσεις δὲν τῷ ἔλλειπον ἵνα ἀπομακρύνῃ τὸν μνηστῆρα τῆς Ἰωάννας. Τὸν ἔκραξεν.

Ἐκεῖνος ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς διαταγάς του· ἀλλ' ἐμβῆκεν εἰς τὸν θάλαμον μετὰ τῆς νεανίδος.

Ὁ Βουφλέριος ἀνεσκίρτησεν.

Ἡ παρουσία τῆς Ἰωάννας ἐμπόδιζε νὰ μεταχειρισθῇ τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἐπενόησεν.

— Ὄχι! εἰς τὸν Πρόσπερ ἐπιθυμῶ νὰ ὁμιλήσω, ἐψέλλισεν . . . εἰς αὐτὸν μόνον.

— Ὦ! ἀπεκριθη ἡ Ἰωάννα μετ' ἀγαθοσύνης, μεταξὺ συζύγων δὲν ὑπάρχει μυστικὸν διὰ τὸν ἕνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον!

Ἔπειτα στραφεῖσα πρός τινα μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα τῆς βαρώνης, ἐπικρεμαμένην εἰς τὸ ἐπιφανέστερον μέρος τοῦ δωματίου.

— Ἡ ἀνάδοχός μου ὑπεσχέθη νὰ μᾶς στεφανώσῃ, τὸν Πρόσπερ καὶ ἐμὲ, ἐξηκολούθησε· σήμερον, ὅτε

πλέον αὐτὴ δὲν ὑπάρχει, ἀπόκειται εἰς ὑμᾶς νὰ ἐκτελέσητε αὐτὴν τὴν ὑπόσχεσιν, διότι καὶ ἡ ἀγαθοσύνη τῆς καρδίας της ὑπῆρξε μέρος τῆς κληρονομίας, τὴν ὁποίαν σᾶς ἄφησεν.

Ὁ ἱππότης ὠχρίασε καὶ ἐθεώρησε τὴν εἰκόνα τῆς θείας του.

Τῷ ἐφάνη ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς τῆς βαρώνης ἐγίνετο αὐστηρὸς, καὶ ὅτι ἔμελλε τὸ στόμα της ν' ἀνοίξῃ καὶ νὰ προφερῃ ἐπιπληξιν διὰ τοὺς ἀδίκους σκοποὺς του. Ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως τοῦ ἔτυπτε τὴν καρδίαν. Νὰ νυμφευθῇ τὴν Ἰωάνναν; θὰ τὴν καταστήσῃ ποτὲ εὐτυχῆ, ἐνῷ οὐδεὶς εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν εἶναι εὐτυχὴς, παρὰ ὁ ἔχων καθαρὰν καρδίαν καὶ ὑπόληψιν πρὸς ἑαυτόν; Ὄχι! ἦτον ἔγκλημα, ὅπερ ἔμελλε νὰ πράξῃ. Ἡ ἀνάμνησις τῆς θείας του δὲν τὸν εἶχεν ἀνωφελῶς ἐπαναφέρει εἰς τὰ καθήκοντα τῆς τιμιότητος καὶ τῆς ἀρετῆς,

Λαμβάνων δὲ παρευθὺς τὴν χεῖρα τῆς Ἰωάννας καὶ ἑνόνων αὐτὴν μὲ τὴν τοῦ Πρόσπερ.

— Ἔστε εὐτυχεῖς! τοῖς εἶπε. Διπλασιάζω τὴν προῖκα, τὴν ὁποίαν ἡ Βαρώνη σᾶς εἶχεν ὑποσχεθῆ . . . Χαίρετε!

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ὁ ἱππότης Βουφλέριος ὡδήγει ἵππους ταχυδρομικοὺς, ἐπανερχόμενος εἰς Παρισίους, φοβούμενος τὴν ἀδυναμίαν του καὶ μὴ θέλων νὰ μετανοήσῃ διὰ μίαν καλὴν πρᾶξιν.

III.

Ἀλλ' ὅμως, τὸ εἶπεν ἡ σοφία τῶν αἰώνων, ἡ πρᾶξις εὑρίσκει ταχέως ἢ βραδέως τὴν ἀναταμοιδήν της.

Ἐπανελθὼν εἰς Παρισίους, ὁ ἱππότης ἐλησμόνησε τὸ πρόσκαιρον ἐκεῖνο πάθος. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, τὰ ἁμαρτήματα τῆς νεότητος ἀντικατέστησεν ἡ ἡσυχία. Χωρὶς νὰ παραιτηθῇ τῆς φιλολογίας, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει ὡς ἀναψυχὴν καὶ ὄχι ὡς ἐργασίαν κοπιαστικὴν, ἐνηγκαλίσθη τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, ἀνυψώθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ συνταγματάρχου, ἔπειτα εἰς τὸν τοῦ ὑποστρατήγου, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Σενεγάλην ὡς διοικητὴς τῆς ἀποικίας.

Ὁ Βουφλέριος ἀνέπτυξεν ἐνταῦθα ἀξιοθαύμαστα προτερήματα, ἅτινα δὲν ἐφαίνοντο μέχρι τοῦδε.

Μετὰ τρία ἔτη ἐπέστρεψε καὶ ἔγινε ἀκαδημαϊκός.

Ἀλλ' εὗρε τὴν πατρίδα του κατασπαραττομένην ὑπὸ τρομερῶν ἐπαναστατῶν. Ἀναδειχθεὶς δ' ἀντιπρόσωπος τοῦ γενικοῦ συμβουλίου ἐχρημάτισεν εἷς ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἠθέλησαν νὰ κρατήσωσι τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τὴν ὀλέθριον φορὰν, ἥτις φέρει τὰ ἔθνη εἰς τὴν ἄβυσσον. Μάταιαι προσπάθειαι! ὁ τρόμος ἤρχισε νὰ βασιλεύῃ, καὶ ὁ Βουφλέριος, καταγραφεὶς εἰς τὴν κεφαλίδα καταλόγου τινὸς προγεγραμμένων, μόλις ἠδυνήθη νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν λαιμητόμον.

Ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του ἐδημεύθησαν. Αὐτὸς δ' ἔζησε σχεδὸν δυστυχὴς εἰς τὸ Λονδῖνον.

Ἡ θεία του τῷ εἶχεν ἄλλοτε δώσει μαθήματα τινὰ τῆς ζωγραφικῆς.

Ἐτελειοποιήθη δὲ εἰς τὴν τέχνην ταύτην, καὶ μολονότι οἱ μεταναστάται δὲν εἶχον ἀκόμη ἐπιτύχει τὴν ἀδειαν νὰ ἐμβῶσιν πάλιν εἰς τὴν Γαλλίαν, αὐτὸς ἐπανῆλθεν.

Ἀποβιβασθεὶς εἰς τὴν Διέππην ὁ Βουφλέριος διῆλθε τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας καὶ ἔφθασεν εἰς Λορραίνην.

Μετεμφιέσθη διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς Λουνεβίλλην. Ἡ μόνη του ἐπιθυμία ἦτο νὰ ἐπαναιδῇ καὶ τελευταίαν φορὰν τοὺς τόπους, ὅπου ἐπέρασε τὴν νεότητά του.

Ἀλλὰ φεῦ! δὲν ἔμενε πλέον οὐδὲ ἴχνος τῆς κατοικίας τῆς βαρώνης.

Γενόμενος ἰδιοκτησία ἐθνικὴ, καὶ πωληθεὶς τιμῇ εὐτελεῖ, καὶ ἐν διαστήματι ὀλίγου χρόνου, καθὼς ὅλαι αἱ τῶν μεταναστῶν ἰδιοκτησίαι, ὁ πύργος κατηφανίσθη· ἄλλα οἰκοδομήματα ἐκτίζοντο ἐπὶ τῶν ἐρειπίων του, καὶ ὁ μέγας παράδεισος, ὁ γηραιὰς σκιὰς ἔχων, μετεβλήθη εἰς πεδιάδα ξηρὰν καὶ γυμνὴν, ὅπου ἐστρατοπέδευε σῶμα ἐπιφυλακῆς τοῦ Μορώ

Ὁ Βουφλέριος ἠσθάνθη τὴν καρδίαν του σπαραττομένην.

Καθὼς ὅλοι οἱ δυστυχεῖς ἵν' ἀποφύγωσι τὰς θλίψεις τοῦ παρόντος, ἐπεθύμησε νὰ ζητήσῃ καταφύγιον εἰς τὰς ἀναμνήσεις τῆς δυστυχῶς παρελθούσης εὐτυχίας. Ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὀνειροπολήσῃ· τὸ ἐπαναστατικὸν ἀροτρον, εἶχε σκληρώτατα ἀναστατώσει τὸ πεδίον τῶν ἀναμνήσεών του.

Μάτην ἐπροσπάθησε νὰ εὕρῃ τὸν Πρόσπερ καὶ τὴν Ἰωάνναν· δὲν ἠμπόρεσε νὰ μάθῃ τίποτε περὶ αὐτῶν.

Οἱ ἄνθρωποι, καθὼς καὶ τὰ πράγματα, εἶχον ἐξαφανισθῆ, τῆς καταιγίδος ἐνσκυψάσης.

Ὁ Βουφλέριος ἔλαβε λυπηρῶς τὴν πρὸς τοὺς Παρισίους φέρουσαν ὁδὸν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐλθὼν ἔζη στερούμενος τὰ πάντα.

Ἡ κόμη του εἶχε λευκανθῆ ἀπὸ τὰς λύπας μᾶλλον παρὰ ἀπὸ τὴν ἡλικίαν. Ἔκρυπτε τοὺς τίτλους του καὶ τὸ ὄνομά του. Ποτὲ δὲν ἠδύνατό τις ν' ἀναγνωρίσῃ τὸν ἔνδοξον ἱππότην Βουφλέριον, εἰς τὸν πτωχὸν αὐτὸν ζωγράφον, ὅστις ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τῆς ζωγραφικῆς.

Ἐσπέραν τινὰ, ἐπιστρέφων εἰς τὴν εὐτελῆ καὶ πτωχικὴν κατοικίαν του, εὗρεν ἓν γραμμάτιον περιέχον τὰς ἑξῆς λέξεις:

« Φίλοι τοῦ κυρίου ἱππότου τὸν προσμένουν αὔριον εἰς τὸ Ὠτέλλιον, Μεγάλη ὁδὸς, ἀριθ. 38. »

Καὶ τίποτε περισσότερον, οὐδ' ὑπογραφή. Ἡ διεύθυνσις τῆς ἐπιστολῆς ἔφερε τὸ ψευδώνυμόν του.

Τί δηλεῖ αὐτὴ ἡ παράδοξος ἀγγελία; ἐκεῖνοι οἵτινες ἀνηγγέλοντο φίλοι του μὴ ἦσαν μᾶλλον ἐχθροί του, στήνοντες εἰς αὐτὸν παγίδα; Αἱ ἡμέραι μὲν τοῦ θανάτου καὶ τῆς σφαγῆς παρῆλθον πλέον, ἀλλ' αἱ φυλακαὶ ἐδέχοντο καὶ ἐφύλαττον πολλὰ θύματα.

Ὁ Βουφλέριος ἔτρεμε μήπως χάσει τὸ μόνον εἰς αὐτὸν μεῖναν ἀγαθὸν, τὴν ἐλευθερίαν.

Μόλον τοῦτο ἡ σκέψις τὸν διέσωσεν. Εἷς ἐχθρὸς ἤθελε τὸν καταγγείλει ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ἀρχὴν, οὐχὶ δὲ νὰ σεβασθῇ οὕτω τὸ ἀγνώριστον αὐτοῦ. Τὸ πρόσωπον λοιπὸν, ὅπερ ἔγραψε ταῦτα ὡδηγήθη ἀναμφιβόλως ἀπὸ σύνεσιν, ἥτις διευθύνει τὰ διαβήματα καὶ τὴν ἀγωγήν του.

Ὁπωσδήποτε, ὁ Βουφλέριος ἐφόρεσε τὴν ἐπαύριον τὸ φόρεμα, δι' οὗ ἠδύνατο νὰ παρουσιασθῇ εἰς ἄνθρωπον, καὶ ἀκολουθῶν τὰς ὄχθας τοῦ Σηκουάνα φθάνει μέχρι τοῦ Ὠτελλίου

Ἦτον ἡμέρα λαμπρά! Εἰς τὰς πέριξ πεδιάδας πνέουσιν αὖραι εὐωδιάζουσαι ἐκ τῆς χορτοκομιδῆς· τὰ πτηνὰ κελαδοῦν ὑπὸ τὴν τῆς λευκακάνθης αἱμασιὰν, τὴν κατὰ μῆκος ἀμφοτέρωθεν τῆς ὁδοῦ παρατεινομένην· ὁ δὲ ποταμὸς, ἀνταναχλῶν τὰ γλυκύτερα χρώματα τοῦ οὐρανοῦ, θωπεύει, μορμυρίζων, τὰς χλοερὰς ὄχθας του.

Ὁ Βουφλέριος εἰσχωρεῖ εἰς τὸ χωρίον καὶ αἰφνης εὑρίσκεται ἔμπροσθεν τοῦ ἀριθμοῦ 38.

Ἦτο μεγαλοπρεπές τι ἐνηβητήριον. περίφραχτον,

μὲ κιγκλίδας τοῦ ὁποίου αἱ δύο θύρες ἦσαν ἀνοικταί, ὡς νὰ τὸν ὑπεδέχοντο.

Ὁ ἱππότης θεωρεῖ τὰς κιγκλίδας ταύτας καὶ τὰ παράσημα, ἅπερ ἔκειντο ἐπάνωθεν. Ὦ ἔκπληξις! δύναται νὰ πιστεύση τὰς αἰσθήσεις του; Τὰ παράσημα εἶναι τῆς θείας του, φέρουν τὰ οἰκόσημα τῆς οἰκογενείας τοῦ Μποβὰς - Κραόν!

— Ὀνειρεύομαι, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Βουφλέριος.

Ἀλλ' ἡ ἔκπληξίς του διπλασιάζεται: ὅτε διεπέρασε τὴν κιγκλιδοστοιχίαν. Εἰσέρχεται εἰς εὐρύχωρον αὐλὴν, ἐντελῶς ὁμοιάζουσαν μὲ τὴν τοῦ πύργου τῆς βαρώνης, μὲ τὴν τοῦ ἰδικοῦ του πύργου, οὗ τινος οὐδ' ἴχνος εὗρεν εἰς Λουνεβίλλην.

— Ὦ Θεέ μου! Θεέ μου! ἀνακράζει ὁ ταλαίπωρος ἱππότης, μήπως ἔκαμες δι' ἐμὲ κανένα θαῦμα;

Κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ζητῶν νὰ συλλογισθῇ καὶ νὰ ἐρωτήσῃ ἑαυτὸν μήπως τοῦ ἔφυγε τὸ λογικόν.

Μετὰ ἓν λεπτὸν ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς του ἀφίνει κραυγὴν θαυμασμοῦ. Εἶναι αὐτὸς ὁ πύργος τῆς Λουνεβίλλης! βλέπει τὸ ἀρχαῖον σῶμα τοῦ οἰκήματος μὲ τὰς πτέρυγάς του καὶ τῶν πυργίων του! Βλέπει τὴν διπλοῦν δρύφρακτον ἔχουσαν ἀναβάθραν, καὶ ἑκατέρωθεν φρουρουμένην ἀπὸ δύο λέοντας ὀρειχαλκίνους.

Ὁ Βουφλέριος σπεύδει, ἀναβαίνει τὴν κλίμακα, ρίπτεται εἰς τὸν πυλῶνα καὶ εὑρίσκεται κατέναντι μεγάλου τινὸς θεράποντος μὲ τὴν οἰκοστολὴν τῆς Θείας του.

— Κύριε, λέγει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, δεικνύων ὅτι διόλου δὲν παρατηρεῖ τὴν ταραχὴν τοῦ ξένου καὶ τὴν ἔκπληξιν, θὰ λάβετε τὴν καλοσύνην βέβαια νὲ κάμητε ἕνα περίπατον εἰς τὸν κῆπον, ὅπου θέλετε συναντήσει τοὺς οἰκοδεσπότας.

Ὁ ἱππότης δὲν εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀκούσῃ ταῦτα καὶ δεύτερον. Χύνεται παρευθὺς, ἀφίνει τὸν πυλῶνα, καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ὡς φρενοβλαβής, εἰς τοὺς διαδρόμους ἀνθῶνος τινὸς, τοῦ ὁποίου ἐγνώριζε τὸν σχεδιασμὸν καὶ τὰ ἀνθοφυτεῖα. Βαδίζει, τὸ θαῦμα ἐξακολουθεῖ. Βλέπει τὸν ἴδιον μέγαν καταρράκτην τοῦ ὕδατος, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς ὄχθας περφύκασιν ἰτέαι, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον πλέουσι κυπρῖνοι ἑκατοντοτάτοι, καὶ κύκνοι λευκόπτεροι! Βλέπει τοὺς χλοεροὺς λειμῶνας, τὰς τῶν φιλυρῶν δενδροστοιχίας, τὰς κειτίδας τοῦ ζυγιοφύτου καὶ τοῦ ἁγιοκλήματος, εἰς τῶν ὁποίων τὰ σκιάσματα ἔπαιζεν ὅλην του τὴν νεότητα.

Ὁ Βουφλέριος δὲν ζητεῖ πλέον νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ ἀκατάληπτον αὐτὸ μυστήριον, τὸ δέχεται; δὲν ἀνερευνᾷ τὸ μυστικὸν τῆς εὐτυχίας του καὶ θέλει νὰ ἀπολαύσῃ ὅλην αὐτὴν τὴν εὐδαιμονίαν . . .

Τὰ πάντα εἰς τὸν παράδεισον τοῦτον τῷ ἦσαν γνωστά.

Βυθίζεται εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν ἀλσεων, ἐπανευρίσκει τὰς σκιερὰς ἀτραπούς, τὰς γνωστὰς διόδους· διευθύνεται εἰς μικρὸν λέφος, ἀναβαίνει τὴν βρυόφυτον κατωφέρειαν, ἐγείρει τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπαναβλέπει τὸν μετάξινον ναὸν, ὅλον καταλευκόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς, ἐνῷ ἡ δροσερὰ αὔρα ταράττει ἡσύχως τὰ λεπτοϋφῆ αὐτοῦ τείχη.

Ὁ ἱππότης γονατίζει καὶ θέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας του ἵνα περιστείλῃ τοὺς βιαίους παλμούς της.

Αἰφνης ἐμφανίζεται εἰς αὐτὸν νεᾶνις πρόσχαρος ἑκαιδεκαετὴς ἢ ἑπτακαιδεκαετὴς, ἐνδεδυμένη ἔνδυμα τῶν χωρικῶν τῆς Λορραίνης. Φέρει ἐπὶ μὲν τοῦ ὤμου της πράσινον δίκτυον, εἰς δὲ τὰς χεῖρας μετάξιον κλωβίον.

— Τὴν πρωίαν αὐτὴν, εἶπεν, ἔπιασα τρεῖς ὑραιστείους καὶ δύο ταοὺς διαφανεῖς. Ὁ κύριος ἱππότης ἤθελεν ἄλλοτε μοῦ ζηλεύσει τόσον ὡραῖον κυνήγιον.

Ἔπειτα, προσφέρουσα τὸ δύκτιόν της εἰς τὸν Βουφλέριον προσθέτει μὲ γλυκύτατον μειδίαμα,

— Συγχωρήσατέ μοι νὰ ἰδῶ ἂν ἀπωλέσατε τίποτε ἀπὸ τὴν ἐπιδεξιότητά σας.

— Ἰωάννα! Ἰωάννα!! εἶσ' ἐσύ;!!! ἀνέκραξεν ὁ ἱππότης, ὅστις ἀνήγειρε τοὺς δύο του βραχίονας, ἀσπαίροντας ἐκ τῆς μέθης.

Ἀλλ' ἡ συγκίνησις ἦτον ἰσχυροτάτη· ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ βρυοφύτου δαπέδου καὶ ἐλιποθύμησεν.

Δύο ἄλλα πρόσωπα, κεκρυμμένα εἰς τὸν ναὸν ἔτρεξαν παρευθὺς, καὶ ἐπεριποιήθησαν τὸν ἱππότην μὲ τὴν πλέον τρυφερὰν περιποίησιν. Ὁ Βουφλέριος, ἐπανελθὼν εἰς τὰς φρένας του, τοὺς ἀνεγνώρισε, καὶ, σύρων αὐτοὺς εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Φίλοι μου! ἀγαθοί μου φίλοι! ἀνέκραξε, ἐλησμονήσατε ὅτι ἠδύνατό τις ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ εὐτυχίαν!

. . . . . .

. . . . . .

Ἡ ἐξήγησις τοῦ θαύματος ἦτον ἁπλουστάτη.

Εἰς τὴν ἐκποίησιν τῶν δημοσίων κτημάτων, ὁ Πρόσπερ, ὅστις εἶχε διατηρήσει τὴν προῖκά του, ἠγόρασε διὰ τρίτης χειρὸς τὴν ἰδιοκτησίαν ἐν Λορραίνῃ καὶ τοῦ ἐπλήρωσε τὸ ἑκατοστὸν μέρος τῆς ἀξίας του. Ἤθελε νὰ τὸ ἀποδώσῃ μίαν ἡμέραν εἰς τὸν ἱππότην.

Ἐν τούτοις, φοβούμενος μήπως νέα ἀναστάτωσις τὸν καταστρέψει καὶ αὐτὸν, ὁ σύζυγος τῆς Ἰωάννας, ὠφεληθεὶς ἀπὸ τὸ πρῶτον διάστημα τῆς εἰρήνης, ἐπώλησε μὲ κέρδος τὸν πύργον καὶ τὰ παραρτήματά του. Ἔπειτα ὑπῆγεν εἰς Παρισίους, ἵνα ζητήσῃ τὸν Βουφλέριον καὶ νὰ τῷ ἀποδώσῃ ὅ,τι εἶχε δυνηθῆ νὰ σώσῃ ἀπὸ τὴν περιουσίαν του.

Ἀλλ' ὁ ἱππότης μόλις εἶχεν ἀναχωρήσει χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τὴν ἐλαχίστην ἔνδειξιν τοῦ μέρους τῆς ἀναχωρήσεώς του.

Ὁ Πρόσπερ εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν σύζυγόν του.

Τὸ ἀφωσιωμένον αὐτὸ ζεῦγος ἠργάσθη δέκα ἔτη, ὥστε ἠύξησαν τὰ κεφάλαια, τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν πώλησιν τοῦ πύργου. Ὁ Θεὸς ἠύλόγησε τὴν ἔντιμον ἐργασίαν των· οἱ δύο νεαροὶ σύζυγοι ἐσύναξαν πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων φράγκων.

— Ὁ ἱππότης θὰ ἐπανέλθῃ μετά τινας ἡμέρας, εἶπεν ἡ Ἰωάννα εἰς τὸν Πρόσπερ, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἰδιοκτησία ἐκείνη δὲν ὑπάρχει πλέον, πρέπει νὰ τῷ ἀνοικοδομήσωμεν παρόμοιον εἰς τὰ περίχωρα τῶν Παρισίων. Τοὐλάχιστον θὰ δυνηθῇ νὰ τὸ ἐπισκέπτεται συχνότερον ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ θὰ τοῦ καταστήσωμεν εὐαρεστώτερον τὸ ταξείδιον.

Ἡ ἰδέα αὕτη παρεδέχθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τοῦ Πρόσπερ.

Καὶ ἰδοὺ πῶς ὁ Βουφλέριος, τὸν ὁποῖον μετὰ σύντονον ἀναζήτησιν ἀνεκάλυψαν, ἐπανεῦρε τὸν πύργον του τῆς Λουνεβίλλης, εἰς τὸ Ὠτέλλιον. Δὲν εἶχον δὲ λησμονήσει τὸ παλάτιον τῶν πεταλούδων. Ἡ νέα χωρικὴ τῆς Λορραίνης, ἡ προξενήσασα τόσας ἐντυπώσεις εἰς τὸν μετανάστην ὠνομάζετο ἐπίσης Ἰωάννα, καὶ ὁμοίαζε θυμασίως μὲ τὴν μητέρα της.

Π. Η.

ΠΕΡΙ ΗΦΑΙΣΤΕΙΩΝ ΕΚΡΗΞΕΩΝ.

Τὰ ἡφαίστεια φαινόμενα εὑρίσκονται εἰς ἄμεσον μετὰ τῶν σεισμῶν σχέσιν, καὶ εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, τὰ τελευταῖα τῶν σεισμῶν ἀποτελέσματα.

Ἐν τοῖς κλονισμοῖς καὶ ταῖς ἐξάρσεσι τοῦ ἐδάφους, κραδαινομένου τοῦ γηΐνου φλοιοῦ καὶ ἐφ' ἱκανὸν διαρρηγνυμένου βάθους, ἀποτελεῖται, διὰ τῶν οὕτω βαθέων ῥηγμάτων, συγκοινωνία τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γηΐνης σφαίρας πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν, ἐνῷ ἡ γῆ ἀπὸ τῶν ἐγκάτων της διαφόρους ἐξερεύγεται ὕλας. Ἐκ δὲ τῶν πολυειδῶν ἀερίων, τῶν θερμῶν ἢ ψυχρῶν ὑδάτων, ἁπλῶν ἢ ἐνθείων, καὶ βορβορωδῶν ἐνιοτε προκύπτουσι τὰ ἁπλούστερα καὶ ὀλιγοδιαρκέστερα τῶν ἀποτελεσμάτων. Πολλάκις ὅμως ἐπιγίνονται διὰ τοῦ ἐξαιρομένου καὶ διαρρηγνυομένου ἐδάφους, ἐκπυροσκοτήσεις, ὑπὸ βιαίων συνοδευόμεναι κρότων, εἰς μακρὰς ἐκσφενδονίζουσαι ἀποστάσεις τὰ λείψανα τῶν στρωμάτων τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἐπιτελοῦνται. Γίνονται δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ταυτοχρόνως σημαντικαὶ, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐκρήξεις, διαπύρων σποδῶν καὶ κισσηρῶν τετηκνιῶν ὑλῶν, αἵτινες ὁτὲ μὲν ἐκτινάσσονται μακρὰν, ἢ καταρρέουσιν ἀπὸ τοῦ πρανοῦς τῶν ὀρέων, ὁτὲ δὲ ἐπιτωρεύονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους λαμβάνουσαι μεγαλήτερον ἢ μικρότερον ὕψος. Ταῦτα εἰς πολλὰς συνέβησαν χώρας, ἐξ ὧν ἀναφέρομέν τινας εἰς παραδείγματα.

Ἡ ἐν τῇ νήσῳ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου ἔκρηξις.

Εἰς τὴν νῆσον Ἅγιον Γεώργιον, μίαν τῶν Ἀζορῶν, κατὰ τὸν Μαΐον τοῦ 1008, ἐν μέσῳ καλλιεργημένων πεδιάδων, τὸ ἔδαφος ἐξαρθὲν, ὑπηνεώχθη πολλαχοῦ μετὰ φοβεροῦ θορύβου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐσχηματίσθη εὐρὺ χάσμα ἢ *κρατὴρ* 9—10 πλέθρων (90,000 ἢ 100,000 [] μέτρων.) κατόπιν δὲ ἕτερον μικρότερον εἰς μίαν λεύγην ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀπόστασιν, καὶ τέλος 12 ἕως 15 ἐπὶ τῆς διαρρηγμένης ἐπιφανείας κρατῆρες. Ἄπειρος δὲ ἰοῦ καὶ κισσήρεως ποσότητες εἰς μακρὰν ἐξεσφενδονίσθησαν *ἀπόστασιν*, κατακαλύψασαι ἐπιφάνειαν τεσσάρων λευγῶν τὸ μῆκος καὶ μιᾶς τὸ πλάτος. Μετὰ ταῦτα δ' ἀνεφάνησαν χείμαρροι τετηκνιῶν ὑλῶν, καταρρεουσῶν διηνεκῶς ἀπὸ τοῦ κρατῆρος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τρεῖς καὶ ἐπέκεινα ἑβδομάδας.

Τὸ Νέον Ὄρος (Monte Nuovo), σχηματισθὲν τὸ 1638 εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ὅρμου τῶν Βαΐων, παρὰ τῆς Νεαπολιτανικῆς ἀκτῆς, παρέχει ἡμῖν ἕτερον παρομοίας ἐκρήξεως παραδειγμα. Σφοδροὶ σεισμοὶ ἐπὶ δύο ὁλόκληρα ἔτη ἐξηκολούθουν. Τὴν δὲ 27 καὶ 28 Σεπτεμβρίου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Πέτρου Ἰακώβου τοῦ ἐκ Τολέδου, οὐδεμίαν εἶχον οἱ κάτοικοι ἡσυχίαν οὔτε ἡμέραν, οὔτε νύκτα· ἡ δὲ μεταξὺ τῆς Ἀβέρνης λίμνης, τοῦ Monte Barbaro, καὶ τῆς θαλάσσης κειμένη παιδιάς, ἐκυμαίνετο, καὶ πολλαὶ ἐπ' αὐτῆς ἐγένοντο διαρρήξεις. Τότε δ' ἐφάνη, λέγει ὁ Πόρτσιος, μεγαλη ἔκτασις χώρας ἀνοιδηθεῖσα, καὶ λαβοῦσα αἴρνης σχῆμα ἀναφυομένου ὄρους. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ γήϊνος οὗτος λοφίσκος ἠνεώχθη μετὰ μεγάλου κρότου, ὑπερμεγέθεις ἐξερευγόμενος φλόγας, κισσήρεις, λίθους καὶ τέφραν. Καὶ αἱ μὲν κισσήρεις προήρχοντο ἀπὸ τῆς ἀνελεύπεως τοῦ ἐδάφους, ὅπερ καθ' ἅπασαν τὴν Καμπανίαν, συνέστηκεν ἐκ συντριμμάτων τοιούτων ὑλῶν· οἱ δὲ λίθοι καὶ ἡ τέφρα, ἀπὸ τὴν κατὰ τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἀναφανεῖσαν ἔκρηξιν.

Ἐφάνη πρὸς τούτοις κατὰ μὲν τὴν νότιον τοῦ ὄρους κατάκλησιν, σειρὰ σκωρῶν, κατὰ δὲ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ, λεψανα τοῦ προαγαγόντος αὐτὰς κρατῆρος. Ἡ ἔκρηξις αὕτη διήρκεσεν ἑπτὰ ὁλοκλήρους ἡμέρας· αἱ δ' ἐκσφενδονισθεῖσαι καὶ ἐκρεύσασαι ὕλαι ἐπλήρωσαν ἐν μέρει τὴν Λουκρένην λίμνην. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἄκρα καὶ σταθερὰ ἐπεκράτησεν ἠρεμία.

Ζόρουλλον. Ἀνάλογόν τι τῶν ἀνωτέρω, ἀλλὰ μὲ εἰδικάς τινας διαφορὰς, ἀπαντῶμεν εἰς τὸ ἐν Μεχραχὰν παρὰ τὴν πόλιν Ἄριον συμβὰν, τὴν 29 Σεπτεμβρίου τοῦ 1759, δύο μῆνας μετὰ τὸν γενόμενον σεισμόν. Ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος ἐκ ζαχαροκαλάμων καὶ Ἰνδικοῦ πεφυτευμένης, καὶ ὑπὸ δύο ἀρδευομένης ῥυάκων, ἐσχηματίσθη ἐν μιᾷ νυκτὶ, ὡς λέγει ὁ Κ. Χουμβόλδος, *κύρτωμα* 160 μέτρων μήκους πρὸς τὸ κέντρον, πλῆρες ἀπειροπληθῶν καπνιζόντων κώνων. ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἀνυψώθησαν ἓξ μεγάλοι λόφοι ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς κείμενοι γραμμῆς, κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν ὑφαιστείων ὀρέων τοῦ Κολύμα καὶ τοῦ Ποποκαταπέλτου. Ὁ ὑψηλότερος τῶν λόφων τούτων, τὸ Ζόρουλλον, ἀνυψοῦτο ἀπὸ τῆς πεδιάδος πλέον τῶν 500 μέτρων. Ἀπὸ δὲ τῶν κατακλίσεών του ἐξέρρευτε ποσότης λάβας ἱκανή.

Βεσούβιος. Παρόμοιόν τι πρέπει νὰ συνέβη καὶ εἰς τὸν Βεσούβιον· καθότι ὁ Στράβων, περιγράφων τὸ οὕτως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλούμενον ὄρος, σὐδόλως ἀναφέρει περὶ κώνου τόσον σημαντικοῦ ὁποῖος φαίνεται τὴν σήμερον, καὶ τὸν ὁποῖον, ἂν ὑπῆρχε, δὲν ἤθελε παραλείψει. Εἶναι λοιπὸν πρόδηλον, ὅτι ὁ κῶνος οὗτος δὲν ὑπῆρχε τότε· ἀλλ' αἱ πρὸς βορρᾶν ἀνυψούμεναι ἐν εἴδει ἡμικυκλίου ὀφρῦς, καὶ σχηματίζουσαι τὴν σήμερον καλουμένην Κορυφὴν (Somma), πιθανῶς ἀπετέλουν μέρος ἐντελοῦς κύκλου, ὅστις ἦν ἴσως πλήρης συντριμμάτων, ὧν τὸ ἡμισυ νότιον, πολὺ χαμηλότερον, καὶ ἀποχωρισμένον τοῦ ἑτέρου διὰ διαμετρικῆς ῥηγμῆνος διερχομένης διὰ τοῦ ἄξονος ἤτοῦ ἐν ἐνεργείᾳ κώνου, δὲν ἐμφαίνει πλέον εἰμὴ ἴχνη τινα πρὸς ἀνατολὰς καὶ τινα πρὸς δυσμὰς τῶν ἐκ τιτανολίθων τοῦ Σωτῆρος (Salvatore) ἀπολιθωμάτων. Τὸ ὄρος ἦτο, λέγει ὁ Στράβων, εὐφορώτατον εἰς τὰς κατακλίσεις του· παρίστα δὲ κορυφὴν ἠκρωτηριασμένην, κατὰ μέρος ἡνωμένην, καθ' ὁλοκληρίαν ἄγονον, κεκαυμένην τὴν ὄψιν, καὶ ἐμφαίνουσαν κοιλότητας πλήρεις ῥηγμάτων καὶ διαπύρων λίθων, ἐξ ὧν ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ χώρα

ἐκείνη ἦτο ποτὲ καίων κρατήρ. Τὰ πάντα μᾶς πείθουσι νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ὁ κῶνος ὅστις μόνος φέρει σήμερον τὸ ὄνομα Βεσούβιος καὶ τοῦ ὁποίου τὰ προϊόντα εἶναι πάντη διάφορα ἀπὸ τὰ τῶν βραχων τῆς Κορυφῆς (Somma), ἐσχηματίσθη πολὺ βραδύτερον, καὶ πιθανῶς ἐπὶ τῆς περιωνύμου τῶν 79 ἐκρήξεως, ἥτις ἐστέρησε τῆς ζωῆς τὸν Ρωμαῖον Φυσιοδίφην. Ἐσχηματισθη τότε ἀναμφιβόλως, ὀχετὸς, ἐν μέσῳ τῶν ἐν σχήματι θόλου ἀνελθουσῶν ὑλῶν, τὸν ὁποῖον αἱ κατόπιν ἀνελθοῦσαι σκωρίαι κατεκάλυψαν. Ἡ καταστροφὴ ἐκείνη φαίνεται νὰ προήγαγεν ὀλίγην μὲν λάβαν, ἀλλ' ἐπέφερε φοβερὰν ἀνατροπὴν, ἥτις, ὡς λέγει Πλίνιος ὁ νεώτερος, μέγα τοῦ ὄρους κατεκρήμνισεν εἰς τὴν θαλασσαν, καὶ κατέχωσε τὸ Ἡράκλειον καὶ τὴν Πομπηΐαν, ὄχι διὰ χειμάρρων ἀναλελυμμένων ὑλῶν, ὡς κοινῶς λέγεται, ἀλλὰ διὰ καταπτώσεων κισσηρωδῶν συντριμμάτων, ἅτινα ὑπῆρχον προηγουμένως ἐπὶ τῆς τοῦ ὄρους κατακλίσεως, διότι αὐτὸς ὁ Βεσούβιος δὲν προήγαγεν ἐκ τούτων οὔτε ἓν ἄτομον. Ἂν ὅλη σχεδὸν ἡ πρὸς τὴν θάλασσαν βλέπουσα νότιος τοῦ ὄρους κατάκλισις ἦναι ἤδη ὑπὸ λάβας κεκαλυμμένη, εἶναι πρόδηλον ὅτι πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ διαρκοῦς ἡφαιστείου, κατεκαλύπτετο αὕτη ἀπὸ κισσηρώδεις ἀπολιθώσεις, ὧν τὰ ἴχνη εἶναι εἰσέτι εἰς διάφορα μέρη καταφανῆ, ὡς εἶναι σήμερον ἅπασα ἡ ἐξωτερικὴ πλευρὰ, τῆς λεγομένης Κορυφῆς, καὶ ὅλη ἐπίσης ἡ Καμπανία.

Εἰς τὰ ῥηθέντα φαινόμενα συμβαίνει πολλάκις ὁ ὀχετὸς ἤτε τὸ ῥῆγμα ἐκεῖνο δι' οὗ γίνεται ἡ ἔκρηξις, ν' ἀποφραχθῇ εἰς τὸ βαθος, καὶ ν' ἀποκατασταθῇ ἐντελῶς ἡ ἤρεμια, ὡς εἰς τὸ Νέον ὄρος. Ἄλλοτε δὲ ἀπεναντίας, σχηματίζεται ὀχετὸς διαρκὴς, εἴτε ἀμέσως, εἴτε μετὰ πολλοὺς σεισμούς· ἐνίοτε δ' ἀπετελέσθη καὶ διηνεκὴς ἑστία, ἐν ᾗ ἡ λάβα εὑρίσκεται ἀενάως εἰς ζέουσαν κατάστασιν, καὶ τότε ἐκλύονται ἀπ' αὐτῆς ἀκαταπαύστως ἀτμοειδεῖς ὕλαι καὶ σκωρίαι· τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸ Στρόμβολον πρὸ ἀμνημονεύτων αἰώνων. Προσέτι ὁ ἀγωγὸς, ἐμφράττεται στιγμιαίως πρὸς τὸ ἀνώτερον αὐτοῦ μέρος, ἀλλ' ἀρκεῖ μικρὰ ἀνώθησις νὰ τὸν ἀνοιξῇ πάλιν, ἢ νὰ προαγάγῃ νέαν ὀπὴν εἰς τὰ πέριξ, διὰ τῆς εἰς τὸν κύριον ἀγωγὸν ἀναστομουμένης σήραγγος. Ἐν πάσαις ταῖς περιπτώσεσι, γίνεται κέντρον εὐκόλου συγκοινωνίας ἀπὸ τοῦ ἐσωτέρου πρὸς τὸ ἐξώτερον τῆς γῆς, καὶ τοῦτο καλεῖται ὑφαιστεῖον.

Αἱ συγκοινωνίαι αὗται εἶναι ἴσως προφυλακτικαὶ κατὰ τῆς βιαιότητος τῶν σεισμῶν, καθότι παρετηρήθη τῷ ὄντι, ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν συμβαίνει ἡ ἔκρηξις, οἱ κλωνισμοὶ καθίστανται ἐν ἀκαρεῖ ἠπιώτεροι καὶ ὀλιγαριθμότεροι. Οὕτως ὁ κατὰ τὸ 1812 σεισμὸς ἐν Καρακᾷ, ἔπαυσε διὰ τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἡφαιστείου. ὁ Ἅγιος Βιγκέντιος, εἰς τὰς Ἀντίλλας νήσους· Αἱ δὲ τοῦ Ζορούλου καὶ τοῦ Νέου ὄρους ἐκρήξεις, ἔδωσαν πέρας εἰς τοὺς καταμαστίζοντας τὴν πέριξ χώραν σεισμούς. Ἐξ ἐναντίας δὲ ὅταν ὑφαίστειόν τι ἀποκατασταθῇ ἤρεμον ἢ ἀεργὸν, φαίνεται ὅτι οἱ σεισμοὶ τῆς γῆς ἐκδηλοῦνται πάλιν. Οὕτω κατὰ τὸ 1796, ὅτε τὸ ὑφαίστειον Περάκη, παρὰ τὸ Μοπαϋὰν, ἔπαυσε τοῦ νὰ ἐξερεύγηται φλόγας καὶ καπνὸν, ἡ κοιλὰς τοῦ Κουίτου ἐταράχθη ὑπὸ βιαίων σεισμῶν. Τὰ ὑφαίστεια λοιπὸν εἶναι ὡς φυσικοί τινες *ἄνεμοι*, προωρισθέντες ὑπὸ τῆς θειας Προνοίας, νὰ προλαμβάνωσι τὴν ὁλοσχερῆ τῆς γηΐνης σφαίρας καταστροφὴν, τὴν ἀναπόφευκτον διαρρηξιν αὐτῆς εἰς τμήματα, ἅτινα εἰς τὸ διαστημα εξακοντιζόμενα, ἠδύναντο νέας νὰ διαγράφωσι τροχιας.

Ὑποθολάσσιαι ἢ ὑποβρόχιαι ἐκρήξεις.

Τὰ ὑφαίστεια φαινόμενα δὲν ἐκφαίνονται μόνον ἐν τῇ ξηρᾷ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ. Εἴδομεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας σχηματισθεῖσαν τὴν νῆσον Ἰουλίαν τὸ 1831, κατὰ τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς Σικελίας τὴν Βογοσλαβην, τὸ 1814, εἰς τὸ ἀρχιπέλαγος τῶν Ἀλωτινῶν νήσων· τὴν Σαβρίναν, καὶ ἄλλην μίαν εἰς ἣν δὲν ἐδόθη εἰσέτι ὄνομα, εἰς τὰς Ἀζορίδας, τὸ 1811, ἥτις, κατὰ τὰς ἀρχαιοτέρας διηγήσεις, ἐσχηματίσθη εἰς διαφόρους ἐποχάς. Τοιαύτη τις ὑπεξανέδω κατ' ἐπαναλήψιν περὶ τὴν Ἰσλανδιαν, καὶ διαφοροι δὲ ἐκθέσεις καταδεικνύουσι τοῦτο εἰς τὰς νήσους τοῦ Σούνδου, τὰς Φιλιππίνας, καὶ εἰς τὰς τῶν Μολουκῶν εἰς ἅπαντα τὸν μέγαν Ὠκεανὸν, εἰς τὰς Κουρίλας, εἰς τὴν Καμτσάτκαν καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἡφαίστειον τῆς Ὑναλάσκης (Unalaska).

Ἐν τῶν ὡραιοτέρων παραδειγμάτων μᾶς παρέχει ἡ κατὰ τὸ 1796, εἰς 10 περιπου λευγων ἀπὸ τοῦ νοτίου μέρους τῆς Ὑναλάσκης (μιᾶς τῶν Ἀλωντινῶν) ἀπόστασιν ἐξαναδύσασα νῆσος Ερανη κατὰ πρῶτον ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς θαλάσσης ἀνυψουμένη στήλη καπνοῦ, ἔπειτα δὲ, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδατων μέλαν σημεῖον, ἀπο τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἐξηκονίζοντο γλῶσσαι πυρὸς καὶ πετρῶν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξηκολούθησε διὰ πολλοὺς μῆνας, καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ηὔξανεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς ὕψος καὶ πλατος· κατόπιν ἐξήρχετο μόνον καπνὸς, ὅστις μετὰ τέσσαρα ἔτη ἔπαυσεν ἐντελῶς. Ἐντοσούτῳ ἡ νῆσος ἐξηκολούθησεν ἀκόμη ν' αὐξανηται ἐξαναδυομένη, ἄνευ φαινομένης ἐκρήξεως. Τὸ δὲ 1806, ἐσχημάτισε κῶνον ὁρατὸν ἀπὸ τῆς Ὑναλάσκης, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρέθησαν ἕτεροι τρεῖς μικρότεροι κατὰ τὸ βορειοδυτικόν.

Ἡ *νῆσος Θήρα*. Ἡ Μεσόγειος παρέχει ὡραῖον ἐπίσης ὑποθαλασσίας ἐκρήξεως παραδειγμα, ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ μεταξὺ Θήρας, Θηρασιας, καὶ Λευκῆς νήσου (Ἀσπρονῆσι) περιλαμβανομένου διαστήματος. Αἱ νῆσοι αὗται ὑπεξανέδυσαν τῶν ὑδάτων, πολλοὺς αἰῶνας Π. Χ. κατὰ συνέπειαν βιαίων τῆς γῆς κλονισμῶν. Ἐντὸς τῆς ῥηθείσης περιοχῆς ἀνέδυ κατὰ πρῶτον ἡ νῆσος Ἱερὰ, (παλαιὰ Καϋμένη, καὶ Αὐτόματος)· 186 ἔτη Μ. Χ. ἐπαυξηθεῖσα ἔπειτα διὰ νησιδίων ἀναδυσάντων ἐπὶ τῶν ἀκτῶν της τὸ 19, 726, καὶ 1427 Μ. Χ. Κατόπιν δ' ἐσχηματίσθη ἡ Μικρὰ Καϋμένη τὸ 1573, καὶ ἡ Νέα Καϋμένη τὸ 1707,

ἐπαυξηθεῖσα ἀλληλοδιαδόχως τὸ 1709, 1711, 1712, Μ. Χ. Καὶ κρατὴρ μὲν εἰς οὐδεμίαν τῶν νήσων τούτων ἐσχηματίσθη, φαίνεται δὲ μόνον ἐπιφάνεια ἐξ ὑφαιστείων ὑλῶν, μορφὴν ἔχουσαν θόλου, ὅστις φαίνεται νὰ ἐκάλυψε τὴν ὀπὴν δι' ἧς ἐξῆλθαν. Αἱ νῆσοι Μῆλος, Ἀργεντιέρα, Πολύνη, Πολύκανδρος, Πόρος καὶ Δῆλος ἐκ τοιούτων εἰσὶ μεμορφωμεναι ὑλῶν, καὶ ἔλαβον πιθανῶς τὴν σὺτὴν μ' ἐκείνας ἀρχήν. Τοῦτο καὶ ἀρχαῖοι ἱστοριοὶ ἀναφέρουσι.

Τὰ ὑποβρύχια ταῦτα φαινόμενα προμηνύονται ὑπὸ διαπύρων ὑλῶν ὑπεράνω τῶν ὑδάτων ἐξακοντιζομένων. διὰ σκωριῶν καὶ κισσήριων ἐπιπολαζουσῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, διὰ πεπυρακτωμένων βράχων, ἐν τῷ μέσῳ καπνωδῶν ἰλίκων διορωμένων, καὶ διὰ τῆς ἀνακοχλάσεως τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ὧν ἡ θερμοκρασία ἐξυψοῦται τὰ μέγιστα. Τοῦτο εἴδομεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας εἰς τὴν Ἰουλίαν καὶ Σαβρίνην, κτλ. καὶ τὸ ὁποῖον οἱ συγγραφεῖς λεπτομερῶς ἐξέθεντο. Ο Κ. Γορὼ μᾶς ἔδωκε τὴν περὶ ἀναδύσεως τῆς Καμένης παρὰ τὴν Θήραν τὸ 1707 ἐκθεσίν του, ἐν' ᾗ πᾶσαι αἱ ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερόμεναι περιπτώσεις, συμφωνοῦσι μ' ὅσα ὁ Στραβων, ὁ Πλίνιος, ὁ Πλούταρχος καὶ Ἰουστῖνος μᾶς εἶπον περὶ ἐμφανίσεως τῆς νήσου Ἱερᾶς ἐν τῷ μέσῳ φλογῶν καὶ ὁρμητικοῦ τῶν τῆς θαλάσσης ὑδάτων ἀνακοχλάσματος.

Ἐν τοσούτῳ αἱ περιστάσεις ἃς ὑπεδείξαμεν ἤδη δὲν εὑρίσκονται πάντοτε συνηνωμέναι. Ἐνίοτε οὐδεὶς ἐμφανίζεται ὑπεράνω τῶν ὑδάτων στερεὸς βράχος· ὡς συνέβη τὸ 1737 ἐν Καμτσιάτκα, ὅπου τὰ ὁραθέντα ἦσαν καπνοβολίαι, μέγας τῶν θαλασσίων ὑδάτων ἀναβρασμὸς, καὶ κισσήρεις ἐπιπλέουσαι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος. Ἀλλ' ὅτε ἐδυνήθησαν νὰ πλησιάσωσι, διέκρινον ὑποθαλασσίων ὀρέων σειρὰν, ἐκεῖ ὅπου πρότερον ἦτο 200 μέτρων βαθύτης. Ἄλλοτε ἐλλείπουσιν αἱ καπνοβολίαι· ἐκφαίνεται δὲ τὸ φαινόμενον διά τε τῆς θερμότητος τῶν ὑδάτων, καὶ διὰ τῆς αἰφνηδίας ἀνυψώσεως τῆς ἐν τῷ βυθῷ προϋπαρχούσης ἰλύος· τοῦτο ἐφάνη τὸ 1820 ἐν τῇ νήσῳ Βάνδῃ (Banda) μίαν τῶν Μολουκῶν, ἐν ᾗ ὁ λιμὴν, ἐπέκεινα τῶν 100 μέτρων βαθὺς, ἐνεπλήσθη ἀπὸ συμπαγεῖς ὕλας προϋπαρχόντων μελανολίθων, οἵτινες ἀπετέλεσαν ἀκρωτήριον ἀρκετὰ προέχον, ἀπὸ μεγάλα συγκείμενον τμήματα λίθων ἐπαλλήλων, ἄνευ ἑτέρου τινὸς παρακολουθοῦντος φαινομένου, πλὴν τῆς θερμάνσεως τῶν ὑδάτων.

Φαίνεται ὅμως ὅτι μετὰ τὰς ἐκρήξεις γίνεται πολλάκις ἤρεμος καὶ βραδεῖα ἔξαρσις, ὡς ὑπεδείχθη εἰς τὴν ἐνώπιον τῆς Ὑναλάσκης (Unalaska) ἀναδύσασαν νῆσον, καὶ ὡς προκύπτει ἐκ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Κ. Βιρλέτου ἐπὶ τῆς νήσου Θήρας. Τῷ ὄντι μεταξὺ τῆς Μικρο-καμένης καὶ τοῦ λιμένος Φηρᾶ, διάστημα ἐν ᾧ ὑπάρχει ὑποβρύχιον ἱκανῶς ἀπότομον ὄρος, εἶχε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος 30 μέτρα ὕδατος ὑπεράνω τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς του. Ἀλλὰ τὸ 1830 δὲν ἦτο πλέον τῶν 8 μέτρων καὶ τὸ 1834, ἦτο 4 μόνον μέτρων.

Ἐκ τούτου δυνάμεθα νὰ προΐδωμεν ὅτι θέλει ἀναφανῆ ἐξαίφνης νῆσος, ἤτοι ἡ κορυφὴ νέου κώνου, πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κόλπου, μεθ' ὅλων ἴσως τῶν φαινομένων τοῦ πυρὸς τῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς εἰς ἄλλα μέρη τοῦ τόπου παρουσιασθέντων.

Προσθέτομεν δὲ ὅτι αἱ ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐξαναδύσασαι νῆσοι, δὲν διατηροῦνται πάντοτε ἀορίστως. Πολλαὶ τούτων ἐξαφανίζονται μετὰ πολὺ ἢ ὀλίγον χρόνον, εἴτε εὑρίσκονται μᾶλλον ἢ ἧττον βαθέως ὑπὸ τῶν κυμάτων κατεσκαμμέναι, ὡς ὑποτίθεται διὰ τὴν νῆσον Ἰουλίαν, εἴτε εἰσδύοντος τοῦ ὄγκου των ἐντὸς τῶν ὑπὸ αὐτὰς σχηματισθεισῶν ἀβύσσων. Ἡ τελευταία αὕτη περίπτωσις συνέβη ἀναμφιβόλως εἰς τὴν κατὰ τὸ 1719 ἀναφανεῖσαν νῆσον πλησίον τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ τῶν Ἀζορῶν, ἣν εἶδον ἐξαφανισθεῖσαν ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς θαλάσσης τὸ 1723, καὶ κσταλείψασαν 133 μέτρα βαθύτητος. Προσέτι εἰς τὴν θέσιν μιᾶς νήσου εἰς τὰ αὐτὰ παράλια, τὸ 1638 ἐξαναδύσασαν, δὲν ἀπαντᾶται σήμερον εἰμὴ ἄβυσσος ἀχανής.

Κρατὴρ κατ' ἔξαρσιν. Τὸ πρῶτον μιᾶς ἐκρήξεως ἀποτέλεσμα, εἶναι ἡ βιαία τοῦ γηΐνου πηροῦνος θραῦσις, κατὰ τὴν διεύθυνσιν ἣν αἱ εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς γῆς εὑρισκόμεναι ὕλαι ἔλαβον ἐκλυθεῖσαι.

Τὸ ἔδαφος ἀναίρεται εἰς ἱκανὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἔκτασιν, ἢ ἀνακυρτοῦται ἐν σχήματι κώδωνος, ποικιλοτρόπως πολλάκις διερρηγμένου. Ἅμα δ' ἐκφανθείσης τῆς ἐκπυρσοκροτήσεως, γίνεται, ὡσὰν διὰ τῆς ἐνεργείας φοβεροῦ μεταλλείου, ὀπὴ ἐν σχήματι χώνης, δι' ἧς ἐκλύονται συνεχῶς αἱ ἀεροειδεῖς καὶ ἄλλαι ὕλαι ἐξ ὧν παρήχθη τὸ γεγονός. Τὰς ἀρχικὰς αὐτὰς ὀπὰς, αἵτινες δυνατὸν νὰ γίνωσιν εἰς ὅλα τὰ εἴδη τοῦ ἐδάφους, ὠνόμασαν *κρατῆρας κατ' ἔξαρσιν*. ὅπως διακρίνωσιν αὐτοὺς, ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἡφαιστείων φαινομένων, ἀπὸ παντὸς δυναμένου νὰ γείνῃ πλὴν τῶν εἰρημένων.

Τὸ δ' ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους προκύπτον διὰ τοῦ πρώτου τούτου ἀποτελέσματος ἔξαρμα, ὠνομάσθη *κῶνος κατ' ἔξαρσιν*, ὅπως διακρίνηται ἀπὸ ἀναλόγων ἐξαρμάτων, τῶν σχηματιζομένων οὕτω ἐκ τῆς συσσωρεύσεως ἀσυναφῶν πρὸς ἀλλήλας ὑλῶν ἐξερευχθεισῶν ἀπὸ τοῦ ἡφαιστείου.

Ἡ δὲ διάταξις τῶν στρωμάτων τοῦ ἐξαρθέντος ἐδάφους, πολὺ οὖσα διάφορος τῆς ἀλλαχοῦ ἐμφανιζομένης, χαρακτηρίζει κυρίως τοὺς κρατῆρας κατ' ἔξαρσιν, καὶ γνωστοποιεῖ αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ὅπου κανὲν δὲν μένει ἴχνος ἐκρήξεως. Τὰ στρώματα ταῦτα εὑρίσκονται τότε κεκαλυμμένα πανταχόθεν ἐπὶ τοῦ ἄξονος τοῦ κώνου, ἀπὸ τῆς βάσεως πρὸς τὴν κορυφὴν ἀνορθούμενα, καὶ προτείνοντα τὰ ἀνώμαλα ἀποτμήματά των πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κοιλότητος. Τὸ Monte Nuovo μᾶς παρέχει μικρὸν τούτου παράδειγμα· τὸ ὄρος ἐσχηματίσθη δι' ἐξάρξεως, διερρήχθη εἰς τὴν κορυφὴν ἐκτειναξαν ἀέρια καὶ πεπυρακτωμένας ὕλας· ἡ δὲ κοιλότης παρίστησι πρὸς τὴν περιφέρειάν της, ὑπὸ 30 βαθμῶν κλίσιν, τὰ διάφορα τοῦ φλοιοῦ στρώματα τὰ ὁποῖα διάκεινται ὁριζοντίως ἐν πάσῃ τῇ λοιπῇ Καμπανίᾳ. Τὸ ἡμικύκλιον τῆς Κορυφῆς (Somma), τὸ αὐτὸ παρουσιάζει

εἰς τὰς ἐξ ἀμφιγενῶν πορφυρῶν κεκλιμμένας στοιβάδας του, καὶ πολλὰ ἄλλα μέρη μᾶς παρουσιάζουσιν ἀνάλογα τούτων.

Καὶ ἕτερον δὲ σημαντικὸν τῶν μεγάλων κατ' ἔξαρσιν κρατήρων χαρακτῆρα, καὶ πρὸ παντων ὠφέλιμον ὅταν αἱ ἐξαρθεῖσαι ὕλαι δὲν διαιροῦνται εἰς στρώματα, μᾶς παρέχουσι τὰ ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς κατωφερείας μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς βάσεως τοῦ ὄρους ἐκτεινόμενα ῥήγματα, καὶ τὰ ὁποῖα σχηματίζουσι τὰς εἰς τὰς Καναρίους νήσους λεγομένας *βαράγκας*, αἵτινες ἐκεῖ εἶναι τόσον ἀξιόλογοι· ὅπερ παρατηρεῖ τις ἐντελῶς εἰς τὸν παρὰ τοῦ Κ. Βούχου σχεδιασθέντα χάρτην τῆς νήσου Πάλμας.

Ἡ μία τῶν *βαραγκῶν* εἴτε τῶν φαράγκων τούτων, πολὺ πλέον βαθυτέρα τῶν λοιπῶν, ἐκτείνεται ἀπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους μέχρι τοῦ βάθους τοῦ κρατῆρος. Ὁ τελευταῖος οὗτος χαρακτὴρ φαίνεται σχεδὸν πάντοτε εἰς τὰς διαφόρους χώρας ἐν αἷς παρήχθησαν παρόμοια συμβεβηκότα, ὡς καὶ εἰς τὰς πλειοτέρας τῶν νήσων αἵτινες ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἀνυψώθησαν ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν θαλασσῶν· πολλάκις δὲ ἀπαντῶνται καὶ κοιλάδες τοῦ αὐτοῦ εἴδους.

Ἰ. Σ. Γ.

Ο ΑΟΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΓΟΡΔΗΣ (*).

Πέτρος Λαβάτιος, ἐθελοντὴς τῆς Περιγόρδης στρατιώτης, διεκρίθη ἐν τοῖς αὐτοσχεδίοις ἐκείνοις ἥρωσι, οἵτινες, ἀντιπαραταχθέντες κατὰ τῆς ἐναντίον τῶν Γάλλων συνωμοσάσης Εὐρώπης, κατώρθωσαν τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος διὰ τῆς ἀθανάτου αὐτῶν νίκης. Πνεῦμα ἐνθουσιασμοῦ πλῆρες, ἀλλ' ἐλαφρὸν, γενναῖον, καὶ ἀπερίσκεπτον ἔχων, ὁ ἐθελοντὴς κτησάμενος τὰς ἐπωμίδας αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, οἵτινες ἔφερον αὐτὸν εἰς Σικελίαν. Διαφυγὼν δὲ ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀπήντησεν ἐν Μεσσήνῃ νεάνιδα Σικελιώτιδα, συγκατανεύσασαν νὰ τὸν συζευχθῇ, καὶ μετ' ὀλίγον ἐγένετο πατὴρ παιδίου, ὀνομασθέντος Ἰωσήφ.

Γεννηθὲν πρὸς τὴν τῶν τεχνῶν λατρείαν, καὶ προωρισμένον νὰ ὑποστῇ πᾶσαν ὀδύνην, τὸ δύστηνον τοῦτο τέκνον, τῶν πρώτων τῆς ζωῆς αὐτοῦ βημάτων ἐπειράθη ἐπὶ τῆς εὐδαίμονος γῆς, τῆς τὸν Θεόκριτον καὶ τὸν Οὐϊργίλιον ἐμπνευσάσης.

(*) Ἡ θελκτικὴ τοῦ διηγήματος τούτου ἀφέλεια δυνατὸν νὰ παραστήσῃ αὐτὸ ὡς μυθιστόρημα. Ὀφείλομεν ἥδεν νὰ εἰδοποιήσωμεν τὸν ἀναγνώστην ὅτι εἶναι ἱστορία ἀληθὴς δαφνίτου (laureat) τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Περιέχει ἡ ἱστορία αὕτη πολλὰ διδάγματα διὰ τοὺς ἐφιεμένους τὸ στάδιον τῶν γραμμάτων νέους, καὶ παρηγορίας εἰς δυστυχεῖς φρονοῦντας ἑαυτοὺς ἀπαρηγορήτους.

Ὁ ἀσταθὴς Λαβάτιος μόλις ἐθεράπευε τὰς τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἀνάγκας, ὅτε, περιελθόντος εἰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ ἤδη τότε ἐκδιδομένου συγγράμματος τῶν *Πρωτοτύπων ποιήσεων* τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας (Troubadours), ἔμαθεν ἐκ τοῦ προλόγου τῆς β βλου ταύτης, ὅτι φιλολόγος τις, συμπατριώτης καὶ ἐκ νεότητος φίλος αὐτοῦ, ὁ Κ. Πελισσιέρος, ἐγένετο συνεργάτης τοῦ διαβοήτου ἀκαδημιακοῦ, συγγραφέως τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συγγράμματος. Αἴσθημα τι φιλοπατρίας ἀναγεννηθὲν ἐν αὐτῷ ἐπανέφερεν αὖθις τὴν φυσικήν του ἀστασίαν, καὶ τῷ ἐνέπνευσε τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ ἐπαναΐδῃ τὴν Γαλλίαν καὶ νὰ ζητήσῃ φιλογογικὰς ἐργασίας παρὰ τοῦ φίλου του. Ὅθεν πωλήσας ἐν ταχει πᾶν ὅ,τι εἶχε. ἀναχωρεῖ μετὰ τῆς συζύγου καὶ τοῦ υἱοῦ του, ἐντὸς ἀγγλικοῦ τινος πλοίου, τὸ ὁποῖον μετέφερεν αὐτοὺς εἰς Γιβραλτάρ. Ἀλλ' ἄφνης λοιμώδης τις ἀσθένεια ἀναφαίνεται, καὶ ἡ γυνὴ τοῦ δυστυχοῦς Λαβατίου προσβληθεῖσα ὑπ' αὐτῆς ἀποθνήσκει.

Ὁ μικρὸς Ἰωσὴφ διετήρησεν ἀείποτε βαθεῖαν τὴν διὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς λύπην, καὶ εἰς τὸ μετέπειτα ἔβλεπε συνεχῶς ἐν τοῖς ῥεμβασμοῖς αὐτοῦ, τὸν πατέρα του ῥίπτοντα ἐπὶ τοῦ πικροῦ ἐκείνου τύμβου, τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐξορίας ἀφεθέντος, ἀποχαιρετισμοῦ δάκρυα . . . .

Μετὰ δὲ μακράν τινα καὶ κινδυνώδη πορείαν ὁ Λαβάτιος ἐγκαταλείπεται, πάμπτωχος, μετὰ τοῦ τέκνου αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖθεν ἀναχωρεῖ κατὰ μῆνα Δεκέμβριον, ἀνὰ μέσον τῆς χιόνος, φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ κρατῶν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸ δύστηνον πενταετὲς τέκνον του, τὸ καθ' ἕκαστον βῆμα ταλαντευόμενον, πίπτον ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τοῦ ψύχους ἀπειρηκός, καὶ ματην ζητοῦν διὰ δακρύων τὴν φιλόστοργον τῆς μητρὸς ἀγγάλην καὶ τὸν θαλπερὸν τῆς Σικελίας ἥλιον.

— Διατί, ἔλεγε τὸ τέκνον, διατί ἡ γῆ αὕτη εἶναι κατάλευκος καὶ σκληρά; διατὶ πορευόμεθα ὑπὸ τὸν μέλανα καὶ καταψυχρὸν οὐρανὸν τοῦτον; διατὶ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, οἱ ὁμιλοῦντες γλῶσσαν ἀκατάληπτον εἰς ἐμὲ, δὲν ἀνοίγουσι τὰς οἰκίας των ἵνα μᾶς παρέξωσιν ἄσυλον ὀλίγων ὡρῶν ;

Καὶ ὅταν ὁ Ἰωσὴφ ὑπὸ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ πόνου ἀπηυδημένος, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ προχωρήσῃ, ὁ πατὴρ ἐπροσπάθει νὰ θερμάνῃ τὰς μικρὰς πεπαγωμένας χεῖράς του, καὶ, φέρων αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων, ἐκάλυπτε διὰ τοῦ κατεσχισμένου αὐτοῦ ἐνδύματος, μέχρις οὗ ἡ ἀνθρώπινος εὐσπλαγχνία παρεχώρει αὐτῷ σκέπην ὑπό τινα σιτοβολῶνα ἢ σταῦλον.

Τέλος περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν ἑσπέρας τινος τοῦ Ἰαννουαρίου, κατὰ πένθιμον καὶ βροχερόν τινα καιρὸν, οἱ δύω ἁλῆται ὁδοιπόροι κρούουσι τὸν κώδωνα τοῦ περιφράγματος ὡραίας τινος οἰκίας, περὶ τὰς ἐσχατιὰς τῆς ὁδοῦ Basse de Passy κειμένης. Ἦν δὲ αὕτη ἡ διαμονὴ τοῦ ἰσοβίου γραμματέως τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας, καὶ τοῦ εὐεργέτου, ὃν ὁ δυστυχὴς ἐζήτει Λαβάτιος. Ὁ Κ. Πελισσιέρος ὑπεδέχθη μετὰ προθυμίας φιλικωτάτης τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἀναγνωρισθέντα ἀρ-

χαῖον φίλον· ἡ δὲ ἐσχάτη τῆς ἐνδείας κατάστασις, αὐτοῦ τε καὶ τοῦ τέκνου του, συνεκίνησεν αὐτὸν μεχρι δακρύων. Ἅπασα ἡ οἰκία, ἡ ὑπὸ δύω φίλων οἰκογενειῶν οἰκουμένη συνεκινήθη τὰ μέγιστα, θεωροῦσα τὴν λυπηρὰν τῶν περιηγητῶν τούτων κατάστασιν. Γυνή τις λαβοῦσα τὸ παιδίον, ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτοῦ τὰ καταβεβρεγμένα καὶ ὑπὸ τῆς χιόνος ἐσκληραμένα ἐνδύματα, καὶ καλύπτουσα ἐν ταχει διὰ νέων τὸ γυμνὸν σῶμά του, θερμαινει τοὺς πληγωμένους πόδας τοῦ μικροῦ Ἰωσήφ, ὅστις, ἐκπεπληγμένος ὑπὸ τῶν τοιούτων περιποιήσεων καὶ φροντίδων καὶ ἀναψυχούμενος, εὐχαριστεῖ τὴν εὐεργέτιδα αὐτοῦ διὰ τῆς γλυκείας Ἰταλικῆς γλώσσης του· ἑνὶ λόγῳ νομίζει ἑαυτὸν παρὰ τὴν κοιτίδα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ εὑρισκόμενον.

Μετ' ὀλίγον ἐπιστολαὶ ἐκ Περιγόρδης ἀναγκάζουσι τὸν φυγαδα νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ τοῦ τέκνου του εἰς τὴν πατρίδα του. Ἡ εὐρρόσυνος καὶ παρήγορος ἐκείνη ξενεία περιεποίησεν αὐτοῖς καὶ θάρρος καὶ ἰσχὺν ἱκανήν· ὅθεν ἀνεχώρησαν, οὐχὶ πλέον λοιμώττοντες καὶ νοσαλέοι, ἀλλα νεαλεῖς, ἐντὸς ἁμάξης ὁδοιπορικῆς, ἠσφαλισμένοι ἀπὸ παντὸς δυστυχήματος.

Διατρίψας μῆνάς τινας παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ ὁ Λαβάτιος, οὗ τινος τὴν ζωὴν ἐδηλητηρίασαν αἱ συνεχεῖς δυστυχίαι καὶ ταραχαί, ἐτελεύτησεν ἐγκαταλείπων τὸ φίλτατον ὀρφανὸν εἰς τὴν φροντίδα τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ἥτις, εἰς πενίαν περιελθοῦσα, διεσκορπίσθη μετ' ὀλίγον. Ἀλλὰ μεμακρυσμένη τις συγγενὴς χήρα, μονογενὴ ἔχουσα υἱὸν, εὐσπλαγχνισθεῖσα τὸν μικρὸν Ἰωσήφ, παρέλαβεν εἰς τὸν οἶκόν της. Δυστυχῶς ὅμως ἡ μήτηρ αὕτη, ἡ τοσοῦτον συμπαθὴς, ἦν σχεδὸν δυστυχής. Ἀπατηθεῖσα εἰς τὰς ἐλπίδας αὐτῆς περὶ τέκνου, εἰς ὃ οὐδὲ τὸ ἀναγινώσκειν νὰ διδαξῃ ἠδύνατο, κατέργαζεν πρὸς γηραιόν τινα ἱερέα, ὅστις, ἀναδεχθεὶς τὸν Ἰωσήφ, ἐδίδαξεν αὐτῷ ὀλίγα ἐκ τῶν ὀλίγων γραμμάτων, ὅσα καὶ αὐτὸς ἐγίγνωσκεν. Ἤδη ἐν τῇ νεανικῇ αὐτοῦ φαντασίᾳ ἀνεπτύσσετο ἡ μεγαλοπρεπὴς πρὸς τὰς σκηνὰς τῆς ῥύσεως κλίσεις τοῦ Ἰωσήφ, καὶ ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῷ τὰς ἐκστάσεις ψυχῆς, διὰ τὰς τέχνας πλασθείσης, ἐκστάσεις ἐκλαμβανομένας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς ὀνειροπολήματα, ῥεμβασμοὶ παιδαριώδεις ὑπὸ τῶν μὴ δυναμένων νὰ τὰς κατανοήσωσιν. Ὁ χειμὼν παρήρχετο ἀνωφελὴς πρὸς τὴν διδασκαλίαν. Κατάκλειστος εἰς τὸ πρεσβυτέριον, ὁ δυστυχὴς Ἰωσήφ, ὅστις ἀνεγίνωσκεν ἔτι κακῶς, καὶ μόλις χεῖρον ἔτι ἠδύνατο νὰ συνθέσῃ ἐπιστολήν τινα, εὗρεν ἐν τῷ βυθῷ σκευοθήκης τινος, τόμον μεταφράσεως τῆς Ἰλιάδος, δι' εἰκονογραφιῶν κεκοσμημένης· αἱ ὁμηρικαὶ σκηναὶ αἱ ἐν τῇ ἐκδόσει ἐκείνῃ χαλκογραφημέναι, ἐνέπνευσαν αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀναγνώσῃ τὸ σύγγραμμα. Ἡ περιέργεια ἐγένετο ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. Ἐπὶ τέλους δὲ ἠδυνήθη νὰ ἐξηγήσῃ τὸ καταθέλγον αὐτὸν ποίημα, καὶ πλήρης ἐνθουσιασμοῦ ἐπροσπάθει νὰ σχεδιάζῃ ἐπὶ τοῦ τείχου τὰς εἰκόνας τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ Ἕκτωρος, τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῆς Ἑλένης. Ὁ τεχνίτης ἀνεφαίνετο ἤδη ἐν τῷ παιδίῳ τούτῳ. Ὁ ζῆλος μεθ' οὗ κατεγίνετο ἐκίνησε τὴν προσοχὴν τοῦ προτέρου αὐτοῦ εὐεργέτου Κ. Πελισσιέρου, ὅστις, ἐλθὼν ἐπί τινας ἡμέρας εἰς Περιγόρδην, ἐπανεῖδε τὸν υἱὸν τοῦ δυστυχοῦς φίλου του. Ὡδήγησε τὸν Ἰωσὴφ εἰς Παρισίους, ἔθεσεν αὐτὸν ὑπὸ τὴν προστασίαν ἑνὸς τῶν ἐπισημοτέρων ζωγράφων. Αἱ ταχεῖαι πρόοδοι, καὶ ἡ μεγίστη τοῦ παιδίου εὐφυΐα ἀνεκαλύπτον μέλλον λαμπρόν. Ἐν τούτοις, εἰσάγων αὐτὸν εἰς τὸ λαμπρὸν τῆς τέχνης στάδιον, ἐνόμισε δίκαιον νὰ ἀσφαλίσῃ αὐτῷ τρόπον τινα ὑπάρξεως δι' ἐργασίας τεχνίτου καὶ βιομηχάνου. Ὁ Ἰωσὴφ διέπρεψεν εἰς τὴν λιθογραφικὴν, καὶ μετ' ὀλίγον τακτικόν τι κέρδος ἐξησφαλισεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀθλιότητος καὶ δυστυχίας.

Ἀλλ' ἡ διπλῆ αὕτη ἐργασία, ἣν ἐξετέλει μετὰ ζήλου ἀκουράστου, ἐξήντλησε τὰς δυνάμεις του, καὶ τὴν ὑγείαν του διέφθειρε· ὀφθαλμία, ἥτις ὑπεχώρησε κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς τῶν ἰατρῶν φροντίδας, ἐπανῆλθεν αὖθις διὰ συμπτωμάτων τρομερωτέρων καὶ κατεπίκρανε τὴν ἤδη ἀπὸ τοῦ βαραθρου τοῦ πένθους ἀναθρώσκουσαν αὐτοῦ καρδίαν. Αἱ προσπάθειαι τῶν ἐπισημοτέρων ὀφθαλμοιατρῶν δὲν κατώρθωσαν οὐδὲν κατὰ τῆς τυφλώσεως ἐκείνης, τῆς γιγαντιαίοις βήμασι ἐπὶ τὰ χείρω χωρούσης. Ὁ δὲ Ἰωσὴφ ἐν ἀπελπισίᾳ, παραιτεῖ καὶ Παρισίους καὶ γραφιδας καὶ ἀπέρχεται πρὸς τὰ δάση καὶ τοὺς ὀρεινοὺς τῶν ὀχθῶν τῆς Δορδόγνης λόφους, ἵνα ἀναπνεύσῃ ἐν αὐτοῖς τὸν εὐώδη ἐκεῖνον τῶν παιδικῶν του χρόνων ἀέρα. Ἀλλὰ μάτην· διότι ἑκάστη ἡμέρα περιεκαλυπτεν αὐτὸν μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον ὑπὸ βαθυτέρου καὶ τρομερωτέρου σκότους. Πῶς ἠδύνατο πλέον νὰ ὑποστῇ ζωὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτου, ὅστις ἔμελλε τοῦ λοιποῦ νὰ μεταταθληθῇ δι' αὐτὸν εἰς αἰώνιον τάφον;

Ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς μεγάλαις ψυχαῖς ἡ καρτερία καὶ ἡ ὑπομονὴ ὑπερισχύει τῶν θλίψεων. Ὁ Ἰωσὴφ καταπιέζων πᾶν ἀπελπισίας ὀλέθριον αἴσθημα, τρέπεται πρὸς ἄλλο εἶδος ζωῆς, πρὸς τὴν ἰσχὺν τῆς φαντασίας του, καὶ βλέπει ἤδη ἐν τῇ ψυχῇ του, ὅτι δὲν δύναται πλέον νὰ παρατηρήσῃ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν. Ἐνὶ λόγῳ ὁ ζωγράφος ἐγένετο ποιητὴς, ψάλλων τὸν οὐρανὸν τὸν ὁποῖον δὲν βλέπει, ψάλλων τὰ ταράσσοντα αὐτὸν αἰσθήματα καὶ τὰς βασάνους τῶν παθῶν, τὴν χαρὰν τὴν ἐκ τῆς ἐλπίδος, τοὺς ὀνείρους τῆς ὑπερηφανίας, τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὰς συμφορὰς τοῦ βίου. Τὰς δὲ μελέτας ταύτας δὲν ἐγχαραττει διὰ σημείων οὐδὲ περιγράφει διὰ τοῦ καλάμου, ἀλλὰ τὰς παραδίδει εἰς τὴν πιστὴν καὶ εὐρεῖαν αὐτοῦ μνήμην, ἥτις ἦν ἑτοιμος ἀείποτε νὰ περιλαμβάνῃ καὶ διατηρῇ τὰ γεννήματα τῆς πενθίμου του διανοίας. Μελετᾷ καὶ ἀναπτύσει ὅ,τι ἄλλοτε ἐδιδάχθη, ἀναμιμνήσκεται, μανθανει καὶ ἐρωτᾷ.

Ἀλλ' ἡ δυστυχία καὶ ἡ πενία τοῦ μάρτυρος τούτου καθίσταται ἔτι φρικωδεστέρα καὶ αἱ ἀνάγκαι του ἕνεκα τῆς ἀσθενίας του μεγαλήτεραι. Ὁ Ἰωσὴφ κατῴκει παρὰ τὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτὸν ἰατρόν. Παρ' αὐτῷ διέμενεν οἰκογένειά τις παρηγοροῦσα καὶ θεραπεύουσα τὸν ἀσθενῆ, ὅστις ἐπεχείρησε νὰ μεταδώσῃ τὰς ὀλίγας του γνώσεις εἰς νέαν τινα δεκαετῆ τῆς οἰκογενείας ταύτης κόρην, ἥτις δὲν ἠδύνατο ἐν τῇ ἀπομεμακρυσμένῃ ταύτῃ διαμονῇ νὰ εὕρῃ τρόπον τινα

τοῦ νὰ διδαχθῇ. Διὰ μεγάλων δὲ φροντίδων ἐδίδαξε τῇ νέᾳ κόρῃ τὰ πρῶτα τῆς γλώσσης στοιχεῖα, ἅτινα ἐμάντευσε μᾶλλον αὐτὸς ἢ ἐδιδάχθη, καθοραΐζων τὸ πνεῦμα αὐτῆς διὰ τῆς διηγήσεως πράξεων γενναίων, ἠθικῶν ἱστορημάτων καὶ διὰ τῶν λαμπροτέρων σελίδων τῶν μεγαλητέρων συγγραφέων οὓς ἐγνώριζεν ἐκ στήθους.

Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἡ νέα μαθήτρια ἐφαίνετο ἀξία τῶν φροντίδων τοῦ διδασκάλου, ὑφ' οὗ ἐδιδάχθη τὸ εὐγενῶς κρίνειν καὶ τὸ μετ' εὐπρεπείας συμπεριφερέσθαι. Ἔχουσα δὲ τὸ πνεῦμα ὑπερήφανον καὶ ἀφελές, βαθεῖαν τὴν εὐαισθησίαν καὶ κρίσιν ἐξαίρετον, ἔθελγεν αὕτη τὸν Ἰωσὴφ διὰ τῶν ἀναγνώσεών της, διὰ τῶν ἀθώων καὶ τερψιθύμων μετ' αὐτοῦ συνδιαλέξεων, καὶ πρόθυμος ἀείποτε νὰ δείξῃ αὐτῷ τὴν εὐγνωμοσύνην της, ἐμάντευε τὰς ὀρέξεις του, ἡδυνομένη νὰ τὰς προλαμβάνῃ.

Ἡ Ἔμμα ἔφθανεν εἰς ἡλικίαν, καθ' ἣν οἱ θησαυροὶ καὶ τὰ προτερήματα ψυχῆς γενναίας, καὶ ἀφελοῦς ἀναπτύσσονται ὑπὸ τὴν ἀγνότητα τῆς καρδίας της. Ὁ Ἰωσὴφ ἦν πλήρης χάριτος καὶ εὐγενείας. Ἡ ὑπὸ τῆς θλίψεως ὠχρὰ μορφή του, ἦ· ὡραία καὶ θελξικάρδιος· ἡ δὲ εὐρυΐα καὶ τὰ ποικίλα αὐτοῦ αἰσθήματα ἀναφέρουν παρ' αὐτῷ πᾶσαν τὴν λαμπρότητα ἀφ' ἧς ἐστέρησαν αὐτὸν οἱ ὀφθαλμοί του. Ἐνὶ λόγῳ ἡ Ἔμμα συνήθισε βλέπουσα τυφλὸν τὸν Ἰωσὴφ, κατὰ τὸ διάστημα τῶν πέντε ἐτῶν, καθ' ἃ διετέλει μετ' αὐτοῦ ἐν ἡδείᾳ οἰκειότητι ὡς μετ' ἀδελφοῦ παμφιλτάτου. Αἱ εὐγενεῖς ψυχαὶ οὐδέποτε οὔτε καθ' ἑαυτῶν, οὔτε κατὰ τῶν ξένων δυσαρεστοῦνται· διότι τὸ πᾶν ἁγνὸν παρίσταται καὶ ἀγαθὸν ἐνώπιον τῆς ἀρετῆς. Ὁ Ἰωσὴφ ἐφαντάζετο ὅτι βλέπει τὴν Ἔμμαν πλησιάζουσαν, ὁμιλοῦσαν· καὶ ἡ φαντασία αὕτη ἦν πραγματικότης, διότι τὴν ἐσχεδίασεν ἀκριβέστατα διὰ τοῦ νοός του. Παρ' αὐτῇ πᾶσα θλίψις ἀπήρχετο ἀπὸ τῆς καρδίας του· διότι αὕτη ἀνεπλήρου τὸ φῶς καὶ τὸν ἥλιον τῆς ἐρήμου αὐτοῦ ζωῆς.

Ἀλλ' ἐν τούτοις μανθάνει, ὡς φίλος τῆς οἰκογενείας, ὅτι ἡ Ἔμμα ἐζητήθη εἰς γάμον. Κατὰ πρῶτον μὲν φαντασθεὶς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς Ἔμμας, ἐδέχθη μετ' εὐχαριστήσεως τὴν εἴδησιν ταύτην· ἀλλ' ἑπομένως σφοδρά τις ταραχὴ κυριεύει τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν του, καὶ, ξένος ἤδη πρὸς πᾶν αἴσθημα χαρᾶς ἢ θλίψεως, ἐλπίδος ἢ ἀπελπισίας, αἰσθάνεται ἑαυτὸν λειποθυμοῦντα, καὶ δακρυα πύρινα ἀπορρέοντα τῶν ἐσβεσμένων αὐτοῦ ὀφθαλμῶν. Ἐνῷ δὲ διέμενεν ἀκίνητος ἐν ἐκστάσει πενθίμῳ, ἡ Ἔμμα ἐπροχώρησε πρὸς αὐτόν.

— Ἰωσὴφ, λέγει αὐτῷ μετὰ φωνῆς συγκινήσεως, σοὶ χρεωστῶ τὴν πνευματικήν μου ζωήν· διότι σὺ ἔπλασες τὴν ψυχή· μου ἀνυψῶν τὰ αἰσθήματα μου καὶ πρὸς τὰ σὰ πλησιάζων αὐτά. Εἴθε νὰ ἠδυνάμην νὰ ἀνταμείψω τὴν εὐεργεσίαν ταύτην παρηγοροῦσα καὶ τέρπουσα τὴν ζωήν σου, ἀφ' ἧς δὲν ἐπιθυμῶ ν' ἀπομακρύνω τὴν ἐμήν. Τὸ πᾶν θέλεις εἶσαι πρὸς ἐμὲ, ὡς ἐγὼ τὸ πᾶν πρὸς ἐσέ.

Καὶ ὁ Ἰωσὴφ ῥιπτόμενος εἰς τοὺς πόδας τῆς Ἔμμας.

— Ἐγνώρισα τοὐλάχιστον πρὸς στιγμὴν τὴν εὐδαιμονίαν! λέγει. Ἐπέχυσας, Ἔμμα, ἐπέχυσας τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν τῇ καρδίᾳ μου χαρὰν ἀτελεύτητον, ἀπερίγραπτον, ἥτις ἔτι μᾶλλον θὰ θέλξει καὶ τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς μου στιγμάς. Πλὴν ἀρκεῖ· ὄχι, δὲν δέχομαι τὴν γενναίαν σου ταύτην θυσίαν. Νὰ σὲ συμβυθίσω μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ ἀξιοθρηνήτῳ μου δυστυχίᾳ! Νὰ σὲ δεσμεύσω μετ' ἐμοῦ εἰς τὰ βάραθρα ταῦτα τῆς θλίψεως καὶ τῆς ὀδύνης, ἐν οἷς διατελῶ δέσμιος, καὶ ν' ἀμαυρώσω οὕτω τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ θελξικαρδίου σου ἔαρος! Ὄχι, δὲν θέλω σὲ σείρει εἰς τὴν ἄβυσσον τῶν δυστυχημάτων μου, ἵνα μὴ πολλυπλασιασω οὕτω τὰς ἀγωνίας μου. Μία μόνη παρηγορία μοὶ ἐπιφυλάσσηται, ἡ κατ' ἐμὲ βεβαία εὐδαιμονία σου· διότι ἡ ἀνέκφραστος ἀγαθότης σου, ἡ εὐφυΐα σου, ἡ κρίσις σου διαχέουσι περὶ σὲ τὴν γαλήνην, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἀθῶαν χαράν. Ἀλλὰ μὴ φοβοῦ· διότι τὰ πάντα δύναμαι νὰ ὑποστῶ, τὰ πάντα, μέχρι καὶ τῆς στερήσεως τῆς παραμυθιτικῆς σου φωνῆς, ἀρκεῖ μόνον ὅτι ἀείποτε θὰ σὲ φανταζωμαι, θὰ σὲ ἀκούω, καὶ οὐδέποτε θέλεις ἀπέλθει ἐκ τῆς φαντασίας μου, παρηγοροῦσα τὴν μοναξίαν μου καὶ θεότης αὐτῆς ἀποδαινουσα.

Ἡ Ἔμμα ὑπὸ τῆς τρικυμίας τῶν παθῶν αὐτῆς ταραττομένη, ἵσταται ἀκίνητος μὲ ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων. Ἀλλ' αἴφνης ἀποσπᾶται ἐκ τῆς πενθίμου ταύτης συγκινήσεως ὑπὸ τῆς ἀφίξεως τῶν γονέων της οἵτινες μόνην αἰτίαν τῆς σπαραξικαρδίου ταύτης σκηνῆς ὑποθέττουσι τὴν πικρὰν θλίψιν χωριζομένων φίλων.

Ἡ Ἔμμα ἐνθαρρυνομένη ὑπὸ τοῦ παραδείγματος τοῦ διδασκάλου της ἔδωσεν ἑαυτὴν τῷ ὑπὸ τῆς πατρικῆς φρονήσεως ἐκλεχθέντι συζύγῳ. Ὁ δὲ Ἰωσὴφ, ἀναπτύξας ἅπασαν τὴν εὐγενῆ σταθερότητα καὶ ὑπομονήν του, ἠσθάνετο ἑαυτὸν ὑψούμενον ὑπὸ τῆς θυσίας ἣν ἐποίησε πρὸς ὃν τὸ ὁποῖον ἠγάπησεν ὑπὲρ τὴν ζωήν του, διὸ καὶ ὑπέμεινε τοῦτο ὡς ἄνθρωπος πρὸς πᾶν εἶδος συμφορᾶς προωρισμένος.

Ἡ φαντασία του ἀνεπτύχθη, καὶ νέος ἐν αὐτῇ ἀνεκαλύφθη κόσμος· ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἀποβαίνοντα ποιητήν. Οἱ στεναγμοὶ τῶν παθημάτων του, καὶ ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεώς του ἀντήχουν ἐν αὐτῷ ὡσεὶ ἄσματα ἁρμονίας ἔμπλεα, ἡ ἠχὼ τῶν ὁποίων ἐνεψύχου τὴν ἐρημίαν του, καὶ πῦρ τι θεῖον ἐλάμπρυνε τὰ περικαλύπτοντα αὐτὸν καταχθόνια σκότη. Ὡς ὁ Μίλτων, περιγράφει καὶ οὗτος τὰς διαφόρους θέας κόσμου ἐκλείψαντος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του· ἐν δὲ τῇ εὐρείᾳ αὐτοῦ μνήμῃ ἐπανευρίσκει, πᾶν ὅτι ἐθαύμασεν ἄλλοτε. Μάτην ἡ μεγάλη τῆς φύσεως βίβλος ἐκλείσθη δι' αὐτόν· διότι οὗτος δύναται ἔτι νὰ τὴν ἀναγνώσῃ· ἀλλὰ μόνος, ἐστερημένος πάσης βοηθείας πῶς νὰ διατηρήσῃ τοὺς καρποὺς τῆς διανοίας του; τὰ ἄσματα λοιπὸν αὐτοῦ θέλουσιν ἀντηχῆ ὡσεὶ ἦχός τις διαβατικὸς, ὅστις ἀντηχεῖ, ἐλαττοῦται καὶ σβέννυται εἰς τὸν αἰθέρα; Ὄχι· διότι ἡ τοῦ Ἰωσὴφ εὐφυΐα εἶναι μεγάλη, καὶ, ὡς ἐὰν ἡ φύσις ἐπλούτισε τὴν μίαν τῶν αἰσθήσεών του διὰ τῆς ἰσχύος, ἧς ἐστέρησε τὴν ἄλλην, ἡ μνήμη του, εὐρυτάτη γενομένη, δέχεται, διατηρεῖ καὶ διεθετεῖ πᾶν προϊὸν τοῦ ποικίλου καὶ ἐνεργοῦ αὐτοῦ πνεύματος. Κοιμώμενον διὰ τῶν ῥεμβασμῶν τῆς φαντασίας, μεθυσκώμενον ὑπὸ τῆς ἡδείας ἐκστάσεως τῶν σκηνῶν, ἃς φαντάζεται, καὶ τῆς ἐκ τῶν ποιητικῶν ἐργασιῶν ἡδονῆς, τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰωσὴφ κατέστη ἄφθονος πηγὴ τῶν ποιητικῶν ἰδεῶν. Ὁ ποιητὴς ἐνόμιζεν ἑαυτὸν κατὰ πάντα τέλειον, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἠσθάνετο κατ' ὀλίγον τὴν ἀπορείαν του. Εὐτυχῶς ὅμως, πολλοὶ τῶν πέριξ νέοι διεκήρυξαν τὰ περὶ αὐτοῦ· διότι ἐδείκνυε καθ' ἑκάστην αὐτοῖς τὰς πηγὰς τῆς παιδείας καὶ τοὺς ἐδίδασκε διὰ τῆς ἠθικῆς· ἡ δὲ πρὸς τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ καρτερία ἦν αὐτοῖς παραδειγμα εὐγενές, καθιστὸν αὐτὸν προσφιλέστερον καὶ σεβασμιώτερον πρὸς τοὺς μαθητας του, τοὺς ἀείποτε ἐπαγρυπνοῦντας ἐπ' αὐτοῦ. Μὴ ἀπαιτῶν τίποτε ἔζη ὀλιγαρκὴς, δυνάμενος μάλιστα νὰ ἐλεήσῃ καὶ ἄλλον πολὺ αὐτοῦ δυστυχέστερον. Ὁ ἀνὴρ δὲ ἐκεῖνος, ὅστις μακρόθεν, ἔβλεπε μεθ' ὑπομονῆς τὴν τύχην τοῦ ποιητοῦ, ἐλθὼν εἰς Περιγόρδην, ἠνάγκασε τὸν Ἰωσὴφ νὰ ὑπαγορεύσῃ αὐτῷ τὰ ποιήματά του, ἅτινα ἠγάπησε καθ' ὑπερβολήν.

Οὕτω λοιπὸν ἐκ τῆς μνήμης τοῦ ποιητοῦ ἐξῆλθε τόμος ὁλόκληρος ποιημάτων. Ἐπιστρέψας εἰς Παρισίους, ὁ Κ. Πελισσιέρος ἐτύπωσε διὰ δαπάνης αὐτοῦ τὸ πόνημα τοῦ τυφλοῦ ὃν ἐπροστάτευσε. Τὸ πρωτότυπον, τὸ περίεργον τοῦ μονήρους ποιητοῦ ὕφος, τὸ νευρῶδες τῆς ἐκφράσεως, ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ βαθύτης τῶν αἰσθημάτων τοῦ ποιήματος, κατέστησαν αὐτὸ ἀντικείμενον περιεργείας μεγάλης, καὶ ἴσου θαυμασμοῦ.

Τὸ ποίημα ἐμαρτύρει τὴν ἀληθῆ τοῦ ποιητοῦ μεγαλοφυΐαν, οὗτινος ἡ κατάστασις ἔτι μᾶλλον περιεποίει εἰς τὸ ἔργον του τὴν ἰδέαν τοῦ θαύματος. Μεταξὺ δε τῶν ποιητικῶν τῆς ἐποχῆς προϊόντων, αἱ *Ποιήσεις τοῦ Τυφλοῦ* διεχρίθησαν ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ἥτις ἐνεθάρρυνε τὸν ποιητὴν διὰ βραβείου. Ὁ δὲ Ὑπουργὸς Κ. Σαλβάνδης, παρεχώρησεν εἰς τὸν δαρνηρόρον μισθὸν ἐτήσιον 800 φράγκων.

Τοῦ λοιποῦ ὁ Ἰωσὴφ, ἠσφαλισμένος ἀπὸ πάσης ἐκ πενίας συμφορᾶς, δύναται νὰ φέρῃ ἄνευ πολλοῦ κόπου, τὸ διπλοῦν φορτεῖον τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ τίτλου τοῦ συγγραφέως.

(Μετάφρ. Ἀ. Ἰ.).

ΤΑ ΧΑΡΤΙΑ.

Λυπηρὰ εἶνε ἡ ἱστορία, ἣν μέλλω νὰ διηγηθῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ δὲν δύναμαι ἄνευ βαθείας συγκινήσεως ν' ἀναζητήσω εἰς τὴν μνήμην μου τὰς λεπτομερείας ταύτης· ἀλλὰ πατὴρ ἢ μήτηρ, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη τὴν τύχην ὁμοίων των ὄντων, δὲν θέλουσι διστάσει, νομίζομεν, νὰ ῥίψωσι βλέμματά τινα ἐπὶ τῆς ἱστορίας ταύτης, ἥτις μεγάλην ὑπόσχεται τὴν ὠφέλειαν.

Δὲν θέλω δυστυχῶς σᾶς παραπέμψει εἰς χώρας μυθώδεις καὶ θαυματουργοὺς, οὐδ εἰς χρόνους παλαιούς· καὶ ἤθελον μεταποιήσει τὴν ἐποχὴν καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ δράματος τούτου, ἂν φωνὴ ἐνδόμυχος δὲν μοὶ ἔλεγε πάντοτε: — Ἀληθὴς εἶνε ἡ διήγησις αὕτη, ἀληθεστάτη.... Συνέβη λοιπὸν εἰς Παρισίους καὶ εἰς ἐποχὴν, ἐγγυτάτην ἡμῶν, ἐποχὴν οὐχὶ ἀδιάφορον.

Ἡ Ἄννα, δεκαεπταέτης τὴν ἡλικίαν, εἶχεν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς της σχεδὸν μείνει ὀρφανή· τὴν δὲ νηπιότητά της καὶ τὴν νεότητά της διέτριψεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κηδεμόνος της, ὅστις ἦτον ἐνταῦτῳ καὶ ἀναδοχός της. Ὁ Κ. Δουμαίνης, ἦτον ὁ καλλίτερος τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ μᾶλλον δραστήριος καὶ πολυασχολος τῶν ἐμπόρων τῶν Παρισίων, τῆς πόλεως δηλονότι ἐκείνης ἐν ᾗ ὁ χρόνος εἶνε κεφάλαιον τοσοῦτον πολύτιμον. Ἦτο δ' ἐλευθέριος εἰς πᾶν ὅ,τι εἶχεν (ἦτο δὲ καὶ πλουσιώτατος) πλὴν τοῦ χρόνου, εἰς ὃν τοὐναντίον ἐφαίνετο συστηματικῶς φιλάργυρος.

Ἡ Κ. Δουμαίνου προσβεβλημένη ἀπὸ παραλυσίαν ἀνίατον καὶ ἀείποτε κλινήρης, εἶχε μὲν τῷ ὄντι παιδαγωγὸν διὰ τὴν Ἄνναν, ἀλλ' αὕτη Ἀγγλὶς οὖσα δύσκαμπτος καὶ ξηρὰ ἠθικῶς τε καὶ φυσικῶς, δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ κατέχῃ μήτε τὴν φιλίαν, μήτε τὴν πίστιν τῆς νεάνιδος.

Ἡ μόνη, ἥτις ἔλαβεν ἐπιῤῥοὴν τινα εὐτυχῆ ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς Ἄννας, ὑπῆρξεν ἀκρβῶς αὐτὴ ἐκείνη ἥτις τῇ ἐπροξένησε τὴν δυστυχίαν της. Δυστυχὴς ἀλλ' ἀξία γυνὴ, ἐλθοῦσα ἀπὸ τὴν Σολωνίαν, διὰ νὰ γείνῃ τροφὸς τῆς Ἄννας, προσεκολλήθη εἰς τὸ τέκνον μὲ ἀπόφασιν νὰ μὴ τὸ ἐγκαταλειψῃ πλέον· καὶ ἡ Ἄννα ἐπίσης ὑπερηγάπησε τὴν Μαριάνναν καὶ ἐδεήθη τοῦ Κ. Δουμαίνου νὰ τὴν ἀφήσῃ πάντοτε μετ' αὐτῆς: — Μάταιον εἶνε, νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ αἴτησις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ εὐθὺς καὶ ἄνευ δυσκολίας.

Ἡ Μαριάννα εἶχε γεννηθῆ, καὶ ἀνατραφεῖ εἰς τὴν Σολωνίαν, τὸν πλήρη δηλονότι μυθωδῶν καὶ παραδόξων δεισιδαιμονιῶν τόπον, ὃν γνωρίζετε ἴσως καλλιον ἐμοῦ. Λέγοντες, ὅτι ἡ Μαριάννα ἦτον ἐκ τοῦ τόπου τούτου, ἐννοοῦμεν ὁποία ἦτον αὕτη. Ἀπὸ τὴν συνάφειαν ἀνθρώπων ὄχι μὲν πολὺ πεπαιδευμένων, ἀλλ' ἦττον εὐπίστων, ἡ Μαριάννα εἶχε τάχα ἀποβάλλει τὰς δυσειδαίμονας πεποιθήσεις της; δυστυχῶς ὄχι!.... Τὸ τερατόδοξον εἶχε ῥιζώσει εἰς τὴν πτωχὴν κεφαλήν της, ἔνθα ἔμελλεν πάντοτε νὰ ἑδρεύῃ ὑπὸ μορφὴν μόνον διάφορον· ἡ Μαριάννα ἀναλικνίζουσα τὴν Ἄνναν τῇ ἐδιηγεῖτο βίους πνευμάτων τῆς ἐρείκης, τῶν φωσφόρων ἀτμίδων, καὶ ἐπὶ τέλους τῇ ἔλεγε: Μὴ πιστεύεις ταῦτα, μικρά μου, εἶναι διηγήματα, διὰ νὰ ἀποκοιμίζωσι τὰ παιδία. Ἀλλὰ καὶ ἡ Μαριάννα ἐπίσης, εἶχε βοφήσει τὰς δεισιδαιμονίας τῶν μεγάλων πόλεων, ἔνθα τὰ πνεύματα δὲν εἶνε τόσον ἰσχυρὰ, ὅσον μετ' ἐπάρσεως τὰ κηρύττουσιν.

Ἐμάντευσαν ἴσως τινὲς τῶν ἀναγνωστῶν μας ἓν μερος τῆς ἱστορίας ταύτης· καὶ ὅμως δὲν παραπονούμεθα διὰ τοῦτο· διηγούμεθα ἁπλῶς ὅ,τι εἴδομεν, χω-

ρίς νὰ θέλωμεν, νὰ σᾶς ἐκπλήξωμεν διὰ περιπετειῶν. αἰφνηδίων.

Ἡμέρα ἦτο θερινὴ, καὶ ἡ Ἄννα, ὀκταετὴς τότε, ἀφοῦ ἐδείπνησε καὶ ἐκαλλωπίσθη, ὥδευσε μετὰ τῆς Μαριάννας πρὸς τὸν κῆπον τῶν Τουιλεριῶν, ἔνθα ἔπαιζε μέχρι τῆς ἑσπέρας, ὅτε ἀμφότεραι ἐξελθοῦσαι τοῦ κήπου, ἀντὶ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κ. Δουμαίνου, προεχώρησαν εἰς τὰς σχεδὸν ἐρήμους ὁδοὺς, αἵτινες περιεκύκλουν τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Ὀνωρίου. Ἡ Μαριάννα ἐσταθη ἔμπροσθεν τῆς θύρας οἰκίας κατὰ τὸ φαινόμενον εὐτελοῦς, εἰσῆλθε, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν κλίμακα, χωρὶς νὰ ζητήσῃ ὁδηγίαν τινὰ ἀπὸ τὸν οἰκοφύλακα. Τὸ παιδίον τὴν ἠκολούθησε, καὶ ἀνέβη ἀθαμβὲς τὰ τέσσαρα ὀροφώματα· διότι πολλάκις εἶχεν ἀναβῆ ἐπὶ τῆς οἰκίας ταύτης.

Ἰδοὺ τί ἐγίνετο ἐνταῦθα συνήθως· ἡ Μαριάννα ἤχει τὸν κώδωνα ἡσύχως, καὶ γυνὴ τεσσαρακοντούτις περίπου ἔχουσα πρόσωπον σοβαρὸν καὶ κινουμένη ἀπὸ θείαν ἔμπνευσιν, ἤνοιγε τὴν θύραν, καὶ μετέπειτα ἐγκατέλειπον τὸ παιδίον εἰς ἐστιατόριον, ἔνθα ὑπῆρχον πρὸς διασκέδασιν παντοῖα εἴδη ἀγαθῶν τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἡ θύρα μεγάλου δωματίου, ἐν ᾧ οὐδέποτε ἡ Ἄννα εἶχεν εἰσέλθει, ἔμενεν ἡμιανεωγμένη, καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἡ Μαριάννα, ἥτις συνδιελέγετο ἐκεῖ ταπεινῇ τῇ φωνῇ μετὰ τῆς ἀγνώστου, ἐπέστρεφε καὶ ἐσυμβούλευε τὸ παιδίον, νὰ ἔχῃ ὑπομονὴν, καὶ νὰ ἦνε φρόνιμον. Ἐπί τινα χρόνον ἡ Ἄννα ὑπήκουεν εἰς τὴν ἐπιταγὴν ταύτην· ἀλλ' ἑσπέραν τινὰ, ὁίψασα ἐκ περιεργείας ἓν βλέμμα εἰς τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο δωμάτιον, εἶδε τοίχους κεκαλυμμένους μὲ μαῦρα καὶ μὲ παράδοξα σημεῖα κεκοσμημένους, τράπεζαν σχήματος μοναδικοῦ καὶ πλήρη πραγμάτων ἀνωνύμων δι' αὐτὴν, πτηνὰ τεταριχευμένα, βουκάλια, κάλπας καὶ τέλος λύχνον, οὗ ἡ μελανὴ σφαῖρα ἔρριπτε λάμψιν πένθημον. Ἡ Ἄννα ἐφοβήθη ἐκ τούτου, καὶ ἔκτοτε ὅταν ἡ Μαριάννα τῇ ἐπέταττε νὰ διατηρήσῃ ἐχεμύθειαν εἰς τὸν κηδεμόνα της, διὰ τὰς μυστηριώδεις ταύτας ἐπισκέψεις, ἡ νεᾶνις ἀνύψωνε τὴν κεφαλὴν μὲ ταραχὴν ἐκφράζουσαν:—Ὦ! προσέχω πολὺ διὰ τοῦτο!

Τὸ ἑσπέρας τοῦτο ὑπῆρχέ τι ἔκτακτον εἰς τὸ πρόγραμμα. Ἡ τροφὸς καὶ τὸ παιδίον εἰσῆλθον ὁμοῦ εἰς τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο δωμάτιον, καὶ ἡ μάντις ἤρχισε τὰς συνήθεις φιλοφρονήσεις της, λαβομένη τῆς χειρὸς τῆς Ἄννας καὶ ἐξετάζουσα αὐτὴν προσεκτικῶς.

Ἰδοὺ ὅ,τι συνέβη τὴν αὐτὴν πρωΐαν . . . . Ἡ νεᾶνις ἤρχισε τὰ ἱκετεύη τὴν τροφόν της, ἵνα τῇ ἀποκαλύψῃ τὰ μυστήρια τῶν συνεχῶν ἐπισκέψεων, καὶ τῇ διηγήθη, ὅσα εἶχεν ἰδῇ· ἡ Μαριάννα, φοβηθεῖσα τὸ πρῶτον, ἀπεποιήθη νὰ τῇ ἐξηγηθῇ· ἀλλ' ἡ νεᾶνις, ἧς ἡ περιέργεια ἠρεθίζετο διὰ τρόμου ὁλονὲν αὐξοντος, ἠπείλησε τὴν Μαριάνναν, νὰ εἴπῃ τὰ πάντα εἰς τὴν Κ. Δουμαίσου καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίδα παιδαγωγόν της· βλέπουσα ὅθεν ἡ Μαριάννα, ὅτι ἦτον ἀδύνατον, νὰ μὴ προδοθῇ τὸ μυστήριον διὰ τῆς γλυκύτητος, ἀπεφασισε νὰ κάμῃ γνωστὸν ἓν μέρος τούτου, ἵνα κρύψῃ τὸ ἄλλο, ἀπειλήσασα τὴν παῖδα μὲ τὴν ὀργὴν τῆς γόητος ἐν περιπτώσει μὴ ἐχεμυθίας. Ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος μετὰ τῶν παίδων εἶνε χείρων πάντων, καὶ μετὰ μικρὰν μυστικότητος ἀμφισβήτησιν, ἡ Μαριάννα ἐξωμολογήθη ἐντελῶς εἰποῦσα, ὅτι ἡ ἄγνωστος ἦτο γόης, ὅτι ἔρριπτε τὰ χαρτία, ὅτι μετήρχετο τὴν χειρομαντείαν, τὴν ἀστρολογίαν, τὴν μαγείαν κτλ. κτλ. Ἑκάστη δὲ τῶν λέξεων τούτων εἶχε σημασίας, ὁποίας ἡ Μαριάννα ἠδύνατο νὰ δώσῃ διὰ τοῦ ἀτελοῦς νοός της καὶ τῆς ἀνεπαρκοῦς ἑρμηνείας της. Ἡ Ἄννα ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ τὴν γόητα περὶ τοῦ μέλλοντός της, καὶ ἡ Μαριάννα δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀρνηθῇ· ὅθεν ὡδήγησε τὴν νεανίδα πρὸς τὴν γόητα, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν.

Ἡ γόης, εἴτε φοβουμένη μήπως χάσῃ τὴν ἐργοδοσίαν τῆς τροφοῦ, ἠθέλησε νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἐχεμυθίας τῆς νεανίδος, πλήττουσα ζωηρῶς αὐτῆς τὸ πνεῦμα· εἴτε παρεσύρθη ἀπὸ τὴν ἔπαρσιν τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὅπερ μετὰ ἀξιοσημειώτου ἐπιτυχίας μετήρχετο· τὸ πᾶν μετεχειρισθη ἵνα ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῆς ἀσθενοῦς ταύτης φαντασίας. Καὶ φεῦ! δὲν ἦτο δύσκολον! . . . Ἰδοὺ ἐν συντόμῳ ἡ προρρήσις της:

« Τὸ ἐνεστὸς ἔτος, νεᾶνις, ἔσεται διὰ σὲ ἔτος πένθιμον· ὁ θάνατος θέλει πλανᾶσθαι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου· καὶ ἂν διαφύγῃς τὸν κίνδυνον, ὅστις σὲ ἀπειλεῖ, τὸ δέκατον ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας σου ἔσεται ἐπικινδυνωδέστερον ».

— Καὶ τί νὰ κάμω πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κινδύνων τούτων; εἶπεν ἡ Ἄννα πτοηθεῖσα.

— Φύλαττε σιωπὴν περὶ τῆς μαντείας μου καὶ ἔχε πίστιν ἐπὶ τῆς πολλὰ δυναμένης ἐπιστήμης εἶπε προπετῶς ἡ γόης, ἥτις, ὡς βλέπετε, δὲν ἐλησμόνει ποσῶς τὰ συμφέροντά της.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπενήργησαν μᾶλλον ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς Μαριάννας ἢ ἐπὶ τοῦ τῆς Ἄννης, ἣν ἐλάτρευε, διότι παιδιόθεν εἶχεν ἀναθρέψει. Εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς Ἄννης ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου ἦτο τοσοῦτον συγκεχυμένη, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πολλὴν ἐπιδρόσην ἐπὶ τοῦ πνεύματός της· ἄλλως τε, ὁ χρησμὸς εἶχε σχηματισθῇ μὲ τρόπον λίαν σκοτεινὸν, δι' ὃν ἠδύνατο ἡ παῖς νὰ ἀμφιβαλλῃ περὶ τῆς πραγματικῆς του ἐννοίας· καὶ ὅμως, μῆνας τινὰς μετέπειτα πυρετὸς τυφοειδὴς μετὰ πυρετοῦ ἐγκεφαλικοῦ ἔθεσε τὴν ζωὴν τῆς νεανίδος εἰς κίνδυνον. —Ὀλεθρία σύμπτωσις δὲν εἶναι αὕτη; καὶ ἕκαστος δύναται νὰ προΐδῃ τὰς συνεπείας της. Ἡ Ἄννα ἀνεμνήσθη τότε τῆς μαντίας, ἡ δὲ Μαριάννα βλέπουσα μετὰ χαρᾶς τὴν νεανίδα ἐπὶ τὰ κρείσσω βαίνουσαν, πολλάκις τῇ ἐλάλει περὶ αὐτῆς ἐκθειάζουσα τὴν φοβερὰν ἐπιστήμην τῆς νεωτέρας Σιβύλλης.

Ἓν ἔτος, δύο ἔτη παρῆλθον, ἐν οἷς ἐσύχναζον ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὴν μάντιν, ἥτις κατέστη ἐν πάσαις περιπτώσεσιν ὁ σύμβουλος αὐτῶν . . . . Δὲν ἐλάλουν πλέον, δὲν ἔπραττον, εἰμὴ δι' αὐτῆς τῆς γυναικὸς, ἧς αἱ γνῶμαι γενναίως ἀντημείβοντο.

Ἴσως μοὶ εἴπῃ τις, πῶς, ἐνῷ ἡ Ἄννα ηὔξανε σωματικῶς, καὶ ὁσημέραι ἀνεπτύσσετο τῷ πνεύματι διὰ

τῶν σπουδῶν, καθηγητῶν καὶ ἀναγνώσεων, δὲν ἄφινε τὰς ἐλεεινὰς ταύτας δεισιδαιμονίας· ἀλλὰ, φεῦ! οἱ καθηγηταὶ καὶ τὰ βιβλία νέας μᾶς δίδουσι γνώσεις, χωρὶς νὰ μᾶς ἀπομανθάνωσι τὰς παλαιάς· διότι σπανίως διευθύνονται εἰς τὴν καρδίαν, διότι αἱ ἐντυπώσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας δυσκόλως ἐξαλείφονται, καὶ ὄχι παρ' ἄλλων εἰμὴ παρ' ἡμῶν αὐτῶν καὶ ἢ τῶν ἡμᾶς ἀγαπώντων· ἡ μόνη δὲ, τὴν ὁποίαν ἡ Ἄννα βαθέως ἠγάπα, αὐτὴ τὴν ἔσυρεν εἰς τὴν πλάνην της· διότι εἰς τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον δύναται μὲν νὰ ἐξέχῃ ἡ νοημοσύνη, ἡ ἐνέργεια δὲ καὶ ἡ κρίσις νὰ ἦναι ἀσθενεῖς· διότι τέλος ἐκτελεῖται μὲ τὴν διάνοιαν, καὶ δὲν ἔχομεν ἔλλειψιν παραδειγμάτων ἀνδρῶν ἐναρέτων καὶ μεγαλοφυῶν, οἵτινες ἐπίστευον εἰς τὴν εἱμαρμένην καὶ εἰς τὰ προαισθήματα· ὁ πτωχὸς νοῦς εἶναι φύσει εὔπιστος· ὁ δὲ μεγαλοφυὴς ἄνθρωπος προσπαθεῖ παντὶ σθένει νὰ καταστήσῃ τὴν δεισιδαιμονίαν του συγγνωστὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ἢ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἄλλων.

Ἰδοὺ συνήθως ἡ μόνη ὑπεροχὴ τοῦ σοφοῦ εἰς τοιαύτας περιστάσεις.

Νὰ σᾶς διηγηθῶ τὸν βίον τῆς Ἄννας εἶναι πάντῃ περιττόν· φόβοι συνεχεῖς, ἀγωνίαι ἀκαταπαύστως ἀνανεούμεναι, ἦσαν τὰ μόνα τῆς νεανίδος συναισθήματα, τὰ ὁποῖα ἐπιτηδείως ἡ γόης ὑπέθαλπεν. Ὑπηρετοῦσα δὲ τὰ αἰσχρὰ συμφέροντά της, ποτὲ δὲν τὴν ἄφηνε νὰ φύγῃ μὲ ἀνακουφισμένην καρδίαν· ἀλλὰ πάντοτε ἐτεχνάζετο νὰ τῇ ἐμπνεύσῃ φόβον τινὰ, διὰ νὰ ἦναι βεβαία περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ θύματός της . . . . Οὐδέποτε ἡ Ἄννα εἰς ὀκταετῆ ἡλικίαν ἀνέπνευσεν ἐλευθέρως, οὐδ' ἐμειδίασε τὸ παιδικὸν ἐκεῖνο μειδίαμα, τὸ ὁποῖον λάμπει εἰς περιχαρεῖς, ζωηρὰς, καὶ καθαρὰς ἐκθέσεις, καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει τὸ πλεονεκτημα νὰ τέρπῃ ἡμᾶς, τοὺς μὴ παῖδας πλέον ὄντας . . . . Δυστυχὴς Ἄννα! . . . .

Ὅταν ἡ Ἄννα ἐγένετο ἑκκαιδεκαέτης, ἤρχισε νὰ σκέπτηται ἐπὶ μᾶλλον περὶ τῆς προρρήσεως ἐκείνης τῆς παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας. περὶ τῆς προρρήσεως ἐκείνης, ἧς τὸ δεύτερον μέρος ἦτον ἐπικινδυνωδέστερον τοῦ πρώτου, ὅπερ πληρέστατα ἐπραγματοποιήθη.

Τὸ δέκατον ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας της ἦτον ἡ στιγμὴ κινδύνου τρομερωτέρου· ἀλλὰ ποῖος ἦτον ὁ κίνδυνος οὗτος; ὑπὸ ποίαν μορφὴν ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ; πῶς ἠδύνατο νὰ τὸν προλάβῃ; πῶς ἠδύνατο νὰ τὸν καταβάλλῃ;

Ἐννοεῖται εὐκόλως, ὅτι αἱ ἐπισκέψεις εἰς τὸ δωμάτιον τῆς γόητος ἐγίνοντο συχνότεραι, καὶ ὅτι ἡ ἀπαίσιος αὕτη γυνὴ ἀπεκρίνετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σκοτεινῶς. Τῷ ὄντι, ἡ προωρισμένη στιγμὴ ἤγγιζε, καὶ ἀμφίβολον ἦτο, ἂν ἡ τύχη καὶ ἐκ δευτέρου ἤθελεν ὑπηρετήσει τὴν μάντιν κατὰ τὰς εὐχάς της. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ὁμιλῇ ἐμφρόνως καὶ μὲ ἐκφράσεις διφορουμένας, ὥστε νὰ μὴ φωραθῇ ψευδομένη. Οὕτω τὰ χαρτία ἦσαν ἄφωνα, αἱ γραμμαὶ τῆς χειρὸς ἦττον σημαντικαὶ καὶ μὴ ἐπιτυγχάνουσαι . . . . . Ἡ Ἄννα μετεβάλλετο ὁσημέραι . . . . Ὁ τρομερὸς οὗτος στοχασμὸς ἐνώπιον τοῦ ὁποίου εὑρίσκετο ἡμέραν καὶ νύκτα, τῆς ἀφήρπασε τὸν ὕπνον. Ἐντὸς τοῦ ἔτους! . . . καὶ ὁ καιρὸς ἐπροχώρει πάντοτε, καὶ ἡ νεᾶνις ἐμέτρα μετ' ἀπελπισίας, μετὰ τρόμου τοὺς μῆνας, τὰς ἡμέρας, τὰς ὥρας, τὰς στιγμάς.

Οἱ ἰατροὶ ἦλθον· ἐμάντευσαν ἀσθένειαν ἠθικὴν ἐδρεύουσαν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ὑποχονδρίαν χαλεποῦ χαρακτῆρος, καὶ πλήρη μὲν εἰς τὰ ἀποτελέσματα της, ἀλλ' ἀτελῆ εἰς τὰς αἰτίας της· ἐσυμβούλευσαν φαιδρότητα τῆς ψυχῆς, περιηγήσεις ἐπιθαλασσίους. Ἀλλ' ἡ Ἄννα ἀπεποιήθη νὰ ἀφήσῃ τοὺς Παρισίους, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ μακρυνθῇ τῆς γόητος. Ἡ δὲ Μαριάννα κρυφίως σείουσα τὴν κεφαλὴν μὲ ὕφος ἐπιτήδειον, ἐπανελάμβανε:

» Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἠπατήθη, ἡ δὲ γόης εἶναι ἀλάνθαστος ».

Ἄφρων! καὶ δὲν ἔβλεπεν ὅτι ἡ Ἄννα ἀπέθνησκε διὰ φαντασιώδη φόβον.

Ὦ ἐπιτρέψατέ μοι ἐν ὀλίγοις νὰ τελειώσω, διότι τὰ δάκρυα ἤθελον πέσει ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἂν ἠθέλατε νὰ τὴν διηγηθῶ . . . .

Δύο ἡμέραι ἀπῃτοῦντο ἀκόμη, καὶ ἡ Ἄννα ἐγίνετο δεκαοκταετής . . . . Ἀκτὶς ἐλπίδος κατέλαβεν αὐτὴν, ὅταν εἶδεν, ὅτι τόσον ὀλίγος καιρὸς ὑπελείπετο ἀκόμη· ἀλλ' αἱ ἀγωνίαι ἦσαν ζωηρότεραι καὶ δηκτικώτεραι.

Ἐν διαστήματι δύο ἡμερῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ φάγῃ.

Τέλος ἦτον ἑβδόμη ὥρα τῆς τελευταίας ἡμέρας τὴν δὲ ὀγδόην τὰ δέκα ἑπτὰ ἔτη ἔμελλον νὰ παρέλθωσιν. Ἡ Μαριάννα καὶ ἡ Ἄννα ἦσαν μόναι παρὰ τῇ ἑστίᾳ· τὰ ὄμματά των ἦσαν προσηλωμένα ἐπὶ τοῦ δείκτου τοῦ ὡρολογίου, ὅστις μετ' ὀλίγον ἔμελλε, νὰ δείξῃ τὴν στιγμὴν τῆς ἀπελευθερώσεως . . . . Ἐπνευστίων, ἀλλὰ δὲν ἀνέπνεον . . . . ἓν τέταρτον ἔμενε . . . . πέντε λεπτά . . . . ἓν λεπτὸν τέλος!

Τὸ μέταλλον τοῦ ὡρολογίου ὑψοῦται, καὶ μέλλει νὰ πέσῃ. Ἡ Μαριάννα ὁρμᾷ, νὰ ἐνηγκαλισθῇ τὴν τοσοῦτον περιλημένην Ἄνναν. . . . Εἰς τὴν ὁρμήν της, ὠθεῖ, καὶ ῥίπτει τὸ μονοπόδιον, ἐφ' οὗ ἦτον ὁ λύχνος... Θόρυβος ὑπόκωφος, σκότος βαθύ!... Φεῦ! ἐκτύπησε τὴν ἀσθενῆ ἐκ τῶν σκέψεων κεφαλὴν τῆς Ἄννας.

Ἡ Ἄννα ἐνόμισεν, ὅτι ἀπέθανεν... Ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν, τί τότε ἐσκέπτετο· διότι ἔκτοτε δὲν ἠδυνηθη, νὰ ἐκφράσῃ τὰς ἐντυπώσεις της εἰς οὐδένα. Ἔπεσεν εἰς καταληψίαν, τὴν παρῳδίαν ταύτην τῆς ζωῆς· ὀλιγώτεραι κινήσεις, ὀλιγώτεραι ἰδέαι, ὀλιγώτερος νοῦς. . . . εὐτυχῶς!

Ἐπὶ ἕνα μῆνα τρεῖς ἄνθρωποι, ἡ Μαριάννα, ὁ Κ. Δουμαίνης, καὶ εἷς τῶν παλαιῶν ἰατρῶν τῆς οἰκίας· ἀδιαλείπτως ἦσαν ἐπὶ τῆς κλίνης κεκλιμένοι, προσπαθοῦντες μάτην νὰ παρατηρήσωσι κίνησίν τινα ἢ σημεῖον ἐγέρσεως.

Ἡ ἐπιμονὴ τοῦ ἀξίου καὶ σοφοῦ ἐκείνου ἰατροῦ ἐθριάμβευσεν· Ἡ Ἄννα ἠδύνατο νὰ λαλῇ, καὶ νὰ βαδίζῃ· ἀλλὰ, ἤδη φεῦ! ἡ ταραχὴ ἦτο μεγάλη· τὸ λογικὸν δὲν ἐπανῆλθε καὶ εἰς μὴν παρῆλθε πλήρης ἀγωνιῶν καὶ φόβων.

Καὶ ὅμως, ἐπί τινας ἡμέρας ὁ ἰατρὸς ἐφαίνετο

τύννους, καὶ εἶχεν ἀνούσει μετὰ προσοχῆς τοὺς ἀσυναρτήτους λόγους, οὓς ἐπρόφερεν ἡ Ἄννα ἐν τῇ παρανοίᾳ της.... Μία λέξις ἠκούσθη μετέπειτα· εθεώρησεν ἀγρίως τὴν Μαριάνναν, ἥτις ἦτο γονυκλὴς εἰς τοὺς πόδας της, καὶ διηγήθη τὰ πάντα ὀλολύζουσα.

Ὁ πολιὸς ἰατρὸς ὠργίσθη μεγάλως· μετέπειτα ὁ οἶκτος κατέλαβεν αὐτὸν καὶ ἄφησε τὴν Μαριάνναν ὑψώνων τοὺς ὤμους.

Ἐν τούτοις ἡ Ἄννα ἦλθεν εἰς ἑαυτήν. Ἡμέραν τινὰ ὁ ἰατρὸς τὴν ἠρώτησε μειδιῶν, ἂν εἶχε θάρρος, μετέπειτα τὴν διέταξε νὰ κρύψῃ τὴν κώμην της ὁλοτελῶς· ἔρριψε μετὰ ταῦτα ὀλίγην παιπάλην μέλαιναν ἐπὶ τῶν ὀφρύων τῆς νεάνιδος· αἱ προπαρασκευαὶ αὗται καὶ τὰ δεινὰ τῆς νόσου κατέστησαν τὴν Ἄνναν ὅλως ἀγνώριστον. Ἡ Μαριάννα ἐτέθη ὄπισθεν μιᾶς θύρας μὲ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ νὰ μὴ κινηθῇ ὁλοτελῶς, οὔτε λέξιν νὰ προφέρῃ.

Ἡ γόης ἐνεφανίσθη.

— Κυρία, εἶπεν ὁ δόκτωρ, σᾶς προσεκάλεσα νὰ ἐπισκεφθῆτε τὴν θυγατέρα μου. Ἰδέτε τὴν χεῖρά της, ῥίψατε τὰ χαρτία.... Σπεῦσον.

Ἡ γόης δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν Ἄνναν. καὶ ἐμάντευσεν εἰς τὴν νεάνιδα μέλλον λαμπρόν· αἱ γραμμαὶ τῆς χειρός της ἀνήγγελλον τὴν εὐδαιμονίαν· καὶ ὅλα τὰ χαρτία ἐδείκνυον εὐτυχίαν καὶ ὀλβιότητα!...

— Τέλος, εἶπεν ὁ ἰατρὸς μετὰ τὴν μακρὰν ταύτην ἀπαρίθμησιν, ὅλον τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅσα εἴχετε προειπεῖ εἰς τὴν Κ. Ἄνναν.

Ἡ γόης ἔμεινεν ἐμβρόντητος. Καὶ φοβουμένη τὴν παρέμβασιν τῆς δικαιοσύνης ὡμολόγησε τὰς ἀπάτας της, τοὺς λογισμούς της καὶ τὰς ἀγυρτίας της.

Ἡ Ἄννα ἐξῆλθε τῆς ἀπάτης.... καὶ ἐπί τινα μὲν ἔτη ἦτον ὀλίγον ἐμφρονοῦς.... ἀλλ' ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ ὑγεία ἐξήλειψαν τὴν τελευταίαν ταύτην ἐντύπωσιν.

Ἡ δὲ Μαριάννα ἐκτοτε δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ χαρτία, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ τὰ ῥίψῃ εἰς τὸ πῦρ.

Μητέρες, ὅσαι ἀνέγνωτε τὴν διήγησιν ταύτην, ἀγρυπνεῖτε ἐπὶ τῶν τέκνων σας, ἀγρυπνεῖτε ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν· μὴ ἀρνεῖτε τὴν ἀνατροφὴν καὶ ἑπομένως τὸ μέλλον τὸ ἀσθενῶν τούτων πλασμάτων εἰς ξένους, ὁποιανδήποτε καὶ ἂν δεικνύωσι πρὸς ὑμᾶς πίστιν· διότι φαντασία ζωηρά, εὐερέθιστος εἰς εὐθεῖαν ὁδὸν ὁδηγουμένη, δύναται νὰ ἀποβῇ ἀγαθὸν ἀνεκτίμητον· ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας ὅταν μία δεισιδαιμονία τὴν καταλάβῃ καθίσταται ὁ ἐπικινδυνωδέστερος ἐχθρός σας. Τὰ δύο δὲ καλλίτερα φάρμακα τῆς ἀληθοῦς ταύτης πνευματικῆς ἀσθενείας, εἶναι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη καὶ μία καλὴ καὶ προνοητικὴ μήτηρ, ὡς ὑμεῖς.

ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ.

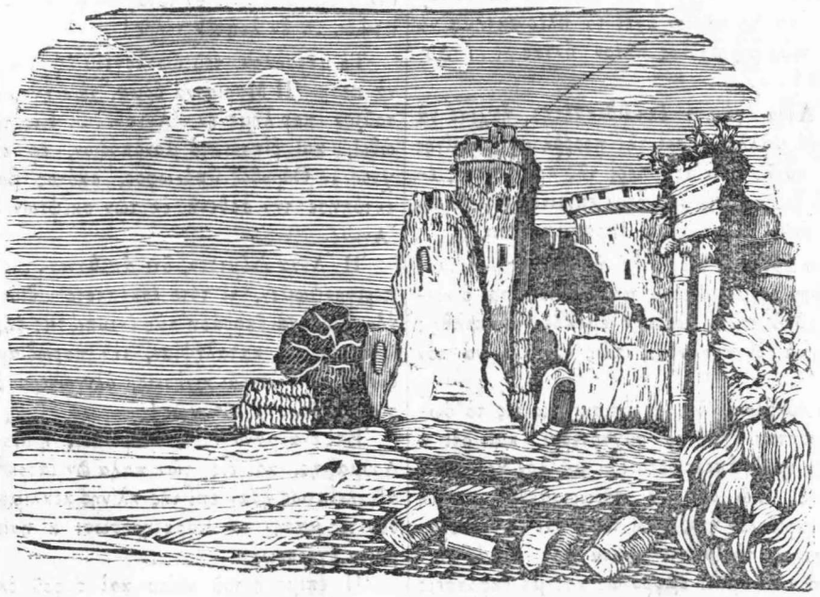

(Ἐρείπια τῆς Καισαρείας ἐν Παλαιστίνῃ).

Ἡ πόλις τῆς Καισαρείας οἰκοδομηθεῖσα κατὰ διαταγὴν Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου, ἐπὶ τῆς κρηπῖδος τῆς Παλαιστίνης, ἔκειτο μεταξὺ Δώρας καὶ Ἀπολλωνίας. Ἡ Δώρα ἐγείρετο ἐπὶ εἴδός τι χερσονήσου εἰς τὰς ὑπορείας τοῦ Καρμηλίου ὄρους· ἡ δὲ Ἀπολλωνία ἔκειτο παρὰ τὴν Σαμάρειαν. Αἱ ἄλλοτε ἀνθηραὶ αὗται πόλεις,

δὲν ὑπάρχουσι πλέον· ἀλλ' ἐρείπια μόνον τινὰ ἐπιδεικνύουσι τὴν θέσιν τῆς Καισαρείας. Ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναχωρῶν περιηγητής, παραπλέει τὴν Μεσόγειον, βλέπει μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς Ἄκρης καὶ τῆς Γιάφας (ἀρχαίας Ἰόππης) κίονας τινάς, στύλους ἀναγλύφους, συγκεχυμένους σωροὺς ὑποβάθρων ἐκ μαρμάρου, ἀψῖδας ὑπογείους, σύμπλεγμα πενιχρῶν ἀλιέων καλύβας· ἡ θάλασσα κυλίουσα τοὺς χάλικάς της ῥίπτει τὸν ἀφρόν της ἐπὶ τῆς ἐρήμου ταύτης γῆς. Τοιαῦτα εἰσὶ τὰ λείψανα τῆς ὀλβιοδαίμονος Καισαρείας.

Ἰωσὴφ ὁ ἱστοριογράφος συνέταξε περιγραφὴν τῆς Καισαρείας, ἥτις ἔξοχον μᾶς δίδει ἰδέαν τῆς μεγαλοπρεπείας Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου. Δώδεκα ὅλα ἔτη ἐχρειάσθησαν πρὸς ἀνέγερσιν ναοῦ, θεάτρου, ἀμφιθεάτρου, διαφόρων ἄλλων δημοσίων οἰκοδομῶν, ὀχυρωμάτων, προκυμαίας, ὑδραγωγείων, καὶ πρὸς ἀνώρυξιν λιμένος, ὅστις ἦτο ὡραιότερος καὶ ὁ καλήτερος τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Φοινίκης. Ἀφ' ὅλα τὰ μέρη προσεκλήσαν περίδοξοι καλλιτέχναι, ἀρχιτέκτονες, ζωγράφοι καὶ γλύπται. Τὸ λαμπρότερον ὑλικὸν ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσίν των. Οὐδεμία, ἐκ τῶν πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἀσίας, πόλις ἠδύνατο νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν νέαν ταύτην πόλιν.

Ἡ Καισάρεια ὡς ἐκ τῆς θέσεως καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας της εἵλκυσε πολλοὺς κατοίκους. Ὁ Ἡρώδης καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διοικηταὶ ἐν αὐτῇ ἔστησαν τὴν ἕδραν των· ἡ πόλις αὕτη ἀμιλλᾶτο μὲ τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἰουδαίας. Ὁ Ἡρώδης συνέστησεν ἀγῶνας, οἵτινες ἐτελοῦντο κατὰ πενταετίαν πρὸς τιμὴν τοῦ Καίσαρος καὶ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς πόλεως· εἰς μίαν τῶν τελετῶν τούτων ἀπεβίωσεν ὁ ἐγκονὸς τοῦ Ἡρώδου. Τὸ ΙΒ' κεφάλαιον τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων ὑπαινίττεται τὸν θάνατον τοῦ νέου τούτου. Καὶ ἑτέρα ἔνδοξος σκηνὴ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἔλαβε χώραν εἰς Καισάρειαν· ὁ ἅγιος Παῦλος ἐφυλακίσθη ἐν αὐτῇ, καὶ ἐξεφώνησε διαφόρους λόγους ἐνώπιον τοῦ διοικητοῦ Εὐτυχίου καὶ τοῦ Ἀγρίππα· ἀνεφέρθη δὲ εἰς τὸν Καίσαρα, ὅστις ἀποφυλακίσας αὐτὸν τὸν ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην. Ἡ Καισάρεια ἦτο εἰσέτι σημαντικὴ πόλις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σταυροφοριῶν.

Α.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΒΑΛΤΟΥΡΙΟΣ.

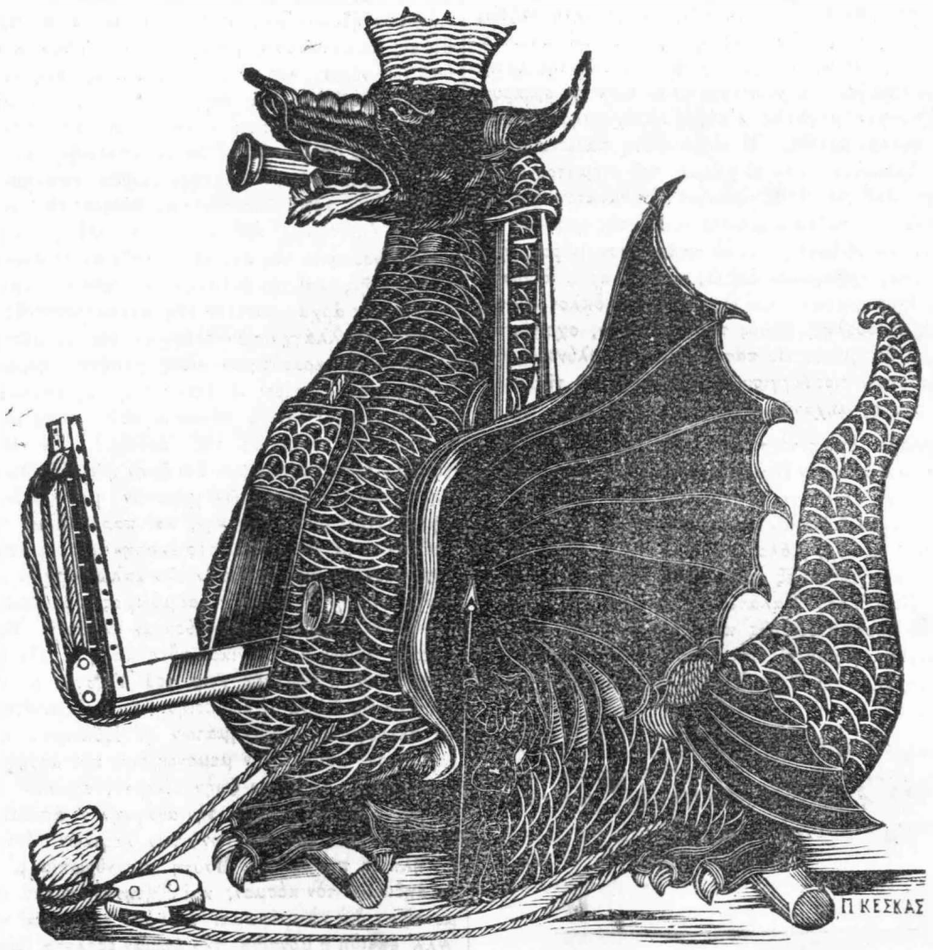

(Μηχανὴ πολέμου, κατὰ τὸν Βαλτούριον.)

Ἀπὸ τοῦ Δουρίου ἵππου τοῦ φέροντος ἐν τοῖς σπλάγχνοις αὐτοῦ τοὺς Ἕλληνας στρατιώτας μέχρι τῶν τοσούτων σοφῶς συνδυασθεισῶν κανοστοιχειῶν τοῦ Βωμπᾶν διάφορα ἀλληλοδιαδόχως διεδέχθησαν συστήματα

ὡς πρὸς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν φρουρίων. Εἶναι τῷ ὄντι θέαμα ἐκπληκτικὸν τοῦ νὰ ἴδῃ τις τὰς πρὸς καταστροφὴν ἐφευρεθείσας ταύτας μηχανάς, αἵτινες ἐπ' ἀπείρῳ μεταβάλλουσι τὰ σχήματα αὐτῶν, κατὰ τὰς ἐποχάς, τοὺς τόπους, καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἑκάστου ἔθνους ἀγχίνοιαν. Τὸ πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο γονιμώτερον πνεῦμα ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως τὸ τοῦ Ῥοβέρτου Βαλτουρίου, συμβούλου Σιγισμόνδου Πανδόλφου Μαλατέστα ἄρχοντος τοῦ Ῥίμινι. Οὐδὲν θελκτικώτερον διὰ τὸν βιβλιόφιλον ἀπὸ τὴν πρώτην ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος τῶν Στρατιωτικῶν Βασιλέων τοῦ Βαλτουρίου (Βερώνη, 1742, εἰς φύλλον). Αἱ ὡραῖαι καὶ πολυάριθμοι πολεμικῶν μηχανῶν εἰκόνες αἱ καθωραΐζουσαι τὸν τόμον τοῦτον, ἐφελκύουσι προσηκόντως τὴν προσοχὴν ἑκάστου. Ἡ φαντασία τοῦ Βαλτουρίου τὰ πάντα προέβλεψε· τὰς κλίμακας διὰ τὴν ἔφοδον, τὰ ἅρματα διὰ τὴν μάχην, τὸν κριὸν διὰ νὰ συντρίβῃ τὰ τείχη, τὰς γεφύρας διὰ νὰ ῥιφῶσιν ἐπὶ τῶν ποταμῶν, τὰς γιγαντιαίας σφενδόνας κινουμένας ὑπ' ἐλαφρῶν μοχλῶν, τὰ δεδούζια, τὰ τηλεβόλα καὶ τοὺς ὑποστάτας αὐτῶν. Πάντα ταῦτα εἰσὶ κυκεὼν ἐν ᾧ καὶ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι πάντες εἰς ἓν συγχέονται. Αἱ ζωγραφίαι δύνανται νὰ συγκριθῶσιν ἀκριβῶς μὲ τὰς ἐπὶ τῆς ξυλογραφίας ὑπαρχούσας λεπτότητας καὶ ἀκριβείας. Καὶ μόλις αἱ ὡραῖαι αὗται εἰκόνες ἐπιδεικνύουσι που τὰ ἴχνη τάξεως γοτθικῆς· εἶναι μᾶλλον αἱ εὔκαμπτοι καὶ πλούσιαι γραμμαὶ τῆς Φλωρεντινῆς τέχνης τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος. Ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν εἶναι τὸ σμικρυνθὲν ἀντίγραφον μεγάλης εἰκόνος κατεχούσης ὁλόκληρον εἰς φύλλου σελίδα. Ἡ εἰκὼν αὕτη παριστᾷ ὑπέρμετρον δράκοντα· ἀπὸ τὸ χάσμα τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκρέουσιν ἀκόντια ἄτινα φέρουσι τὸν θάνατον εἰς τὰς φάλαγγας τῶν πολεμίων· εἶδός τι κινητῆς γεφύρας δύναται νὰ καταβιβασθῇ ἀπὸ τὸ ἐμπρόσθιον μέρος, ἥτις ταυτοχρόνως χρησιμεύει καὶ ὡς κλίμαξ πρὸς ἀνάβασιν ἐπὶ τῶν ὀχυρωμάτων. καὶ ὡς ἀμυντικὸν ὅπλον ἐν περιπτώσει προσβολῆς· τέλος πρὸς τὰ κάτω, σχοινία καὶ τροχαλίαι δεδεμένοι εἰς πάσσαλον, διευκολύνουσι τὴν κατὰ βούλησιν προσέγγισιν ἢ ἀπομάκρυνσιν τῆς τερατώδους ταύτης μηχανῆς.

Ὠφείλομεν ὅμως νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὁ Βαλτούριος ἔλαβέ τι καὶ ἀπὸ τὸν Βεγέκιον· ἦτο ἀδύνατον νὰ πραγματευθῇ περὶ στρατηγικῆς τέχνης, χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸν μέγαν διδάσκαλον τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος. Καὶ ὅμως ἡ βίβλος τοῦ Βαλτουρίου ἐμπεριέχει πολύτιμα πράγματα· ἐξ αὐτῆς μανθάνομεν ὅτι ὁ Σιγισμόνδος Πανδόλφος Μαλατέστας ἐφεῦρε τὰς βόμβας· καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει, ὡς παρετήρησεν ὁ Τιραβόσκης, ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὕτη, ἥτις ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Καρόλου τοῦ Ζ'. ἐν Ἰταλίᾳ, ἀναφαίνεται ἔτη τινα ἀρχαιοτέρα.

Ὁ Βαλτούριος ἐγεννήθη εἰς Ῥίμινι. Δὲν ἠξεύρομεν ἀκριβῶς οὔτε τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεως ἢ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Τὸ δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι ἔζη εἰσέτι περὶ τὰ τέλη τῆς δεκάτης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος.

Α.

ΙΩΣΗΦ ΓΙΑΜΦΑΛΔΟΝΟΥ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ.

Ἡ Κακία καὶ ἡ Ἀρετή.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ.

. . . . . .

Τὸ φάσμα τῆς δυστυχοῦς ταύτης νεάνιδος δὲν μ' ἄφινε πλέον· ἔφερον ἐν τῇ καρδίᾳ σκώληκα ὅστις ἐφαρμάκευεν ὅλας τὰς ἡδονάς μου. Ἐζήτησα θεραπείαν παρὰ τοῖς ἡμετέροις σοφισταῖς, οἵτινες μ' ἔλεγον ὅτι ἡ ἠθικότης τῶν πράξεων θεμελιοῦται ἐπὶ τῶν δοξασιῶν μόνον· ὅτι τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν εἶναι ἁπλαῖ σχέσεις· ὅτι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἰς ἓν ἔθνος νομίζεται ἀρετή, εἰς ἄλλο νομίζεται κακία· ὅτι ἡ χρηστότης εἶναι ἡ πραγματοποίησις τοῦ ὠφελίμου· ὅτι ἡ εὐδαμονία συνίσταται εἰς τὸ ἀπολαύειν τὰ πάντα, καὶ ἡ φρόνησις, εἰς τὴν καλὴν τῶν ἡδονῶν χρῆσιν· ὅτι ἡ αἰδὼς εἶναι πρόληψις· ὅτι εἰς πλείστα ἔθνη ἡ διαφθορὰ τῶν ἠθῶν κεκύρωται ὑπὸ τῶν νόμων, καὶ καθιέρωται ὑπὸ τῆς θρησκείας . . . Ἀλλ' αἰσχύνομαι νὰ διηγῶμαι τοιαύτας γνώμας· ὡ πόσας θύρας εὑρίσκει ἀνοικτὰς εἰς τὴν ἀπάτην τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν εὐθεῖαν ὁδόν! Ἤκουον καθ' ἑκάστην πλῆθος τοιούτων ἐπιβεβαιώσεων, χρησιμευουσῶν ὡς ἔρισμα τῆς σατανικῆς ταύτης ἐπιστήμης, καὶ κατήντησα τέλος νὰ ἐμβάλω εἰς τὸν νοῦν μου ὡς ἀρχικὴν ἀλήθειαν τὸ ἀνυπόστατον τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν ἀνάγκην τῶν παθῶν. Ἅμα ἐθεμελίωσα τὰς ἀρχάς μου ἐπὶ τῆς καταστρεπτικῆς ταύτης ἠθικῆς, ἀπηλλάγην τῶν ἐλέγχων τοῦ συνειδότος, καὶ εὗρον ἐν τῇ ἀκρασίᾳ μου εἶδος γαλήνης παραπλησίαν ἐκείνης ἣν ἐπιφέρει τὸ ὄπιον εἰς τοὺς σπασμοὺς τῆς παραφροσύνης. Ἀλλὰ πόσων ἀγαθῶν στερεῖται ὁ ἄνθρωπος μακρυνόμενος τῆς ἀρετῆς! Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ματαίων ἡδονῶν μου δὲν ἤμην ἤδη εὐδαίμων. Ἀνεμιμνησκόμην ἐνίοτε τῶν χρηστῶν μαθημάτων ἃ ἐν τῇ νηπιότητί μου ἐδιδάχθην, καὶ παραβάλλων τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασίν μου πρὸς ἐκείνην ἧς ποτε ἀπέλαβον, ἐστέναζον διὰ τὴν ἀπόλειαν τῶν καλῶν ἀρχῶν μου, καὶ συνῃσθανόμην ὅτι ἀληθὴς καὶ μόνιμος εὐδαιμονία ὑπάρχει μόνον εἰς ψυχὴν εἰρηνεύουσαν ἐν ἑαυτῇ. Ἐνῷ δὲ ἡ μεταξὺ παθῶν καὶ λογικοῦ αὕτη πάλη μ' ἔρριπτεν εἰς ἀμηχανίαν ἡ κραταιὰ χεὶρ τοῦ Ὑψίστου μ' ἐπέφερε πληγὴν ὡς διὰ νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ τὴν μηδαμινότητά μου. Ἡ πληθὺς τῶν δυστυχημάτων μ' ἐξύπνησεν ὡς ἀπὸ λήθαργον, καὶ εὐρέθην μεμονωμένος καὶ ἀδοήθητος, ἀγωνιζόμενος νὰ διάγω ζωὴν οἰκτρὰν, ἔρμαιον τοῦ ἐγκλήματος οὖσαν, καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην ν' ἀποβάλλωμαι ὡς ἑρπετὸν παρὰ πάντων τῶν λογικῶν ὄντων ἀφ' ὧν ἤλπιζα περίθαλψιν. Μαύρη μισανθρωπία μ' ἔκαμε νὰ ἀηδιάσω τὸν κόσμον, καὶ ἐζήτησα ἄσυλον εἰς τὴν μοναξίαν διὰ νὰ τρέφωμαι ἐκεῖ ὑπὸ χολῆς καὶ πικρίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μοναξία τὴν ὁποίαν ἐξέλεξα δὲν μ' ἐφαίνετο ἀρκετὰ βαθεῖα, ἀπεφάσισα νὰ διαπλεύσω τὸν Ὠκεανὸν, καὶ νὰ ζητήσω ὑπὸ νέον οὐρανὸν ἀκατοικήτους ἐρήμους, ἵνα νὰ μὴ γνωρίζωμαι εἰμὴ ὑπὸ μόνου

τοῦ ἑαυτοῦ μου. Ἀλλὰ φθάσας εἰς τὴν Νάντην, ἐνέπεσον εἰς θανατηφόρον νόσον. Εἰς πόλιν ὅπου οὐδεμίαν εἶχον γνωριμίαν, εὗρον φιλοξενίαν ἀξίαν τῆς ἐποχῆς τῶν Πατριαρχῶν, καὶ ἀρετὰς, αἵτινες μ' ἐφιλίωσαν ἐκ νέου μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἔμπορος δέ τις μοὶ προσέφερε τὸ ἴδιον αὐτοῦ βαλάντιον, καὶ μετὰ γενναιότητος μ' ἐπρομήθευσε πᾶν ὅ,τι ἦν ἀναγκαῖον διὰ τὸν πλοῦν· προέθασε τὰς ἀνάγκας μου, χωρὶς νὰ ἔχω ἄλλην ἀξίαν εἰμὴ ἐκείνην τοῦ δυστυχοῦς. Ἅμα δ' ἑτοιμασθεὶς ἐπεβιβάσθην διὰ τὴν Ἀμερικὴν, καὶ ἔφθασα εἰς μίαν τῶν Ἀντιλλῶν νήσων. Ἐφανταζόμην ὅτι ἐκεῖ θὰ εὕρω ἐρήμους τόπους καὶ ἀγρίους ἀνθρώπους· Ἀλλ' εἶδον ἀπ' ἐναντίας λαὸν μειλιχιον, εὐπροσήγορον, καὶ εὐεργετικὸν, καρδίας εἰλικρινεῖς, ἤθη ἁγνὰ, γῆν γόνιμον, καὶ διὰ τὴν καλλιέργειαν ἀφθονοπάροχον. Δὲν δύναμαι νὰ ἐκφράσω τὴν ὁποίαν μ' ἐπροξένησαν ζωηρὰν ἐντύπωσιν τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα περιχωρα, εἰκόνες τοσοῦτον ἐγκωμιασθεῖσαι εἰς τὴν ποιμενικὴν ποίησιν· ἠσθανόμην ἐμαυτὸν ἀναγεννώμενον, τὰ πάθη μου κατευναζόμενα, καὶ τὴν μελαγχολικὴν καὶ μαύρην δ ἀθεσιν ἣν ἐκ τῆς Εὐρώπης ἔφερον, ἐκλειψασαν διὰ τῆς γλυκείας καὶ βαλσαμώδους αὔρας, καὶ διὰ τοῦ τερπνοῦ θεάματος ἔαρος αἰωνίου, καὶ τῆς νέας, οὕτως εἰπεῖν, φύσεως. Ἐπεσκέφθην διαφόρους οἰκίας, καὶ παντοχοῦ ἀπήντησα φιλόφρονα ὑποδοχήν. Ἐζήλευον τὴν τύχην τῶν εὐδαιμόνων ἐκείνων ἀποίκων, οἵτινες ζῶσιν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀλαζωνίας εἰς τοὺς κόλπους τοῦ πλούτου των. Διασώσας τινὰ ἐκ τῶν βιβλίων μου, εἶχα διαιρέσει τὰς ὥρας μου εἰς ἀνάγνωσιν καὶ περίπατον, καλλιεργῶν συγχρόνως τεμάχιον γῆς, τὸ ὁποῖον γενναίως μὲ παρεχώρησεν εἰς τῶν κατοίκων ἐμπεριέχον καὶ καλύβην ἥτις μ' ἐχρησίμευεν ὡς κατοικία. Ποτὲ δὲν διῆλθον ἡμέρας εὐτυχεστέρας καὶ λαμπροτέρας. Ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὰς σκέψεις τοῦ μέλλοντος, εὕρισκον εἰς τοὺς καρποὺς τοῦ μικροῦ κτήματός μου, πᾶν ὅ,τι ἤρκει νὰ θεραπεύσῃ ἀφθόνως τὰς ἀνάγκας μου. Ὁ εὐεργέτης μου δὲν ἄφινε νὰ μὲ λείψῃ οὐδὲν, προλαμβάνων μετὰ πατρικῆς προνοίας πάσας τὰς χρείας μου. Εἷς ὑπηρέτης τὸν ὁποῖον μὲ εἶχε δώσει, μ' ἀνεκούφιζεν ἀπὸ τοὺς κόπους, καὶ ἂν ἔλλειπον οἱ καταβασανιζοντές με ἔλεγχοι, θὰ ἤμουν ὁ εὐδαιμονέστερος τῶν ἀνθρώπων. Εὐχαριστούμην νὰ τελευτήσω τὰς ἡμέρας μου ἐν τῇ μοναξίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἀπηλλαγμένος ἤδη ἀπὸ τὰς κοσμικὰς ἀπάτας, ἄλλην ἐκείνης εὐδαιμονίαν δὲν ἐπεθύμουν πλέον. Πολλοὶ πορεύονται πρὸς ἐκείνας τὰς χώρας ζητοῦντες τύχην· ἐγὼ εὗρον ἐκεῖ ἀνάπαυσιν, καὶ ἕνα φίλον τοῦ ὁποίου τὴν τύχην δὲν δύναμαι νὰ παραβάλλω. Ἀπελάμβανον τοῦ ὡραιοτέρου θεάματος τὸ ὁποῖον δύναταί ποτε ἄνθρωπος νὰ ἴδῃ. Ἡ φύσις οὐδαμοῦ ἀλλοῦ εἶναι τοσοῦτον μεγαλοπρεπὴς ὡς εἰς τὸ μεσημβρινὸν ἐκεῖνο κλίμα, τὸ ὁποῖον ὁ ἥλιος ὡραΐζει διὰ τῆς λαμπρότητος τῶν ἀκτίνων του. Ἐκεῖ φαίνονται ἐπανελθόντες οἱ περὶ χρυσοῦ αἰῶνος καὶ τῆς ἀρχαίας Θεσσαλίας μῦθοι. Πρὸ πολλοῦ ἔζων ἀδιάφορος ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας, καὶ σπανίως συνέπεσε ν' ἀνυψώσω τοὺς νοεροὺς ὀφθαλμούς μου πρὸς τὸ ὑπέρτατον Ὄν. Εὐχαριστούμην νὰ συλλέγω ἀρχάς τινας ἐκ τῶν νεωτέρων μας Σοφιστῶν, κατὰ τὴν δόξαν τῶν ὁποίων μοὶ παρίστατο τὸ μὲν Θεῖον ὡς παθητικὸν Ὄν, ἀδιαφοροῦν διὰ τὰς τοῦ κόσμου τούτου σκηνὰς, ἄνευ ἀγαθότητος, ἄνευ κακίας, τὸ δὲ σύμπαν, ὡς φυτεία ἔμψυχος, αἰωνία, δι' ἰδίας ὑπάρχουσα κινήσεως, καὶ συντηρουμένη δι' ἀτελευτήτου διαδοχῆς ἀλλοιώσεως, μεταβολῆς καὶ ἀναπαραγωγῆς. Ἡμέραν τινα καθ' ἣν ἀνέβαινον τὰ ὄρη τῆς νήσου, ἐστάθην ὡς εἰς ἔκστασιν τὴν στιγμὴν καθ ἣν ὁ ἀνατέλλων ἥλιος διὰ τοῦ φωτός του ἐχρύσωνε τὸ πρόσωπον τῆς φύσεως. Μακρὰ σειρὰ ὀρέων μὲ περιεκύκλου ἀνταναχλῶσα τὰς φεγγεβόλους τοῦ φωστῆρος τούτου ἀκτῖνας πλαγιως εἰς τὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ὡς ὑπὸ ἀναριθμήτων ζωηρῶν χρωμάτων κεκοσμημένον· ἐκτενῆ δάση ἐν εἴδει ἀμφιθεάτρου ἀνυψούμενα, πρασινόχροον ἐσχημάτιζον πέπλον, ἀπὸ τῶν οὐρανίων θόλων μέχρι τοῦ βάθους τῶν ἀβύσσων· ποταμοὶ δὲ μυρίους σχηματίζοντας καταῤῥάκτας, κατέῤῥεον διὰ νὰ κρυφθῶσιν ὑπὸ αἰωνίαν σκιάν· ἡ δὲ θάλασσα εἰς τὰ πέρατα τοῦ ὁρίζοντος, ἀπετελείωνε τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκείνην τῆς φύσεως εἰκόνα. Ἔκθαμβος τότε, ἔπεσον καὶ προσεκύνησα, πρώτην ἴσως φορὰν, μὲ θρησκευτικὸν σέβας τὸν Ὕψιστον δημιουργὸν τῶν θαυμαστῶν ἐκείνων μεγαλουργημάτων. Ἀποτανθεὶς τότε πρὸς τὰ δάση, τοὺς ποταμοὺς, τὰ ὄρη, καὶ τὰς θαλάσσας, ἐφώναξα. « Ἐὰν ἀφ' ἑαυτῶν ἐδημιουργήθητε, ἐμψυχώθητε, καὶ λαλήσατε »· ὦ πόσον ὑψηλὰς παρέχει ἰδέας ἡ ὑπερφυὴς αὕτη τοῦ πλούτου ἔκχυσις! Καὶ πῶς εἶναι ποτε δυνατὸν νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ἠδυνήθησαν τὰ στοιχεῖα νὰ συνδυασθῶσι μετ' ἀλλήλων καὶ νὰ λάβωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν θαυμασίαν ἐκείνην τάξιν, τὴν περίσσον καὶ ἁρμονίαν πάντων τῶν μερῶν τοῦ σύμπαντος τούτου! Ἀνόητοι κριταί, οἵτινες δὲν ἤθελον τολμήσει ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὸ συμβεβηκὸς, καὶ εἰς τὸν συνδυασμὸν τῆς ἀψύχου ὕλης τὸ εὐτελέστατον ἔργον τῶν ἀνθρωπίνων χειρῶν, θέλουσιν ἀπὸ τοιαύτας ὁρμώμενοι ἀνοησίας, νὰ κατανοήσωσι τὰ φαινόμενα τῆς δημιουργίας! Ἐκθαμβος δι' ὅσα εἶδον, ἐπανῆλθον εἰς τὴν σκηνήν μου, καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤρχισα νὰ σπουδάζω τὰ ὑψηλὰ ταῦτα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα, ἐν τῇ τύρβῃ καὶ κοσμικῇ διαφθορᾷ εὑρισκόμενος, μόλις ἐδυνήθην νὰ ἴδω. Ἀνεγνώρισα τότε τὴν ἀξίαν ἐκείνου, τὸ ὁποῖον λέγει ὁ Βάκων, ὅτι δηλαδὴ, ἡ ἀμυδρὰ τῆς φιλοσοφίας γνῶσις γίνεται εἰς τὸν ἄνθρωπον πρόξενος ἀθείας, ἡ δὲ βαθεῖα σπουδὴ αὐτῆς ἐπανάγει αὐτὸν εἰς τοὺς κόλπους τῆς θρησκείας. Πεπεισμένος ἤδη ὅτι οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἄνευ αἰτίας, καὶ ἀναβαίνων ἀπὸ αἰτίας εἰς αἰτίαν μέχρι τῆς ἀνωτάτης, εὗρον τὴν ὁποίαν ἐζήτουν θεότητα. Οἱ ἄπιστοι, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, ὑποθέτοντες τὴν ἀϊδιότητα τῆς ὕλης, δὲν ποιοῦσιν ἄλλο, εἰμὴ ν' ἀντικαθιστῶσιν ἀντὶ μιᾶς ἀρχῆς ἣν πρεσβεύουσι μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦσιν, ἄλλην ἀνεξήγητον, ἄλλο δὲν παρουσιάζουσιν οὔτε ἢ μίαν ἀκατάληπτον καὶ καταστρεπτικὴν ὑπόθεσιν, ἀνατρέποντες δι' αὐτῆς τὰ θεμέλια θρησκείας, ἥτις καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον εὐδαίμονα, καὶ διὰ τῶν κομψῶν καὶ ἀμφιβόλων ὀνομάτων, τῆς φύσεως τοῦ πεπρωμένου, καὶ τῆς ἀνάγκης, νὰ ὀνομάζωσι τὴν Ὑπερτάτην ἐκείνην Αἰτίαν, ἣν ἐγὼ ὀνομάζω Θεὸν, καὶ ἐν τούτοις πεποιθησιν ὅτι ὑπάρχει ἀναρχός τις αἰτία· ὅθεν ὅλαι αὐτῶν αἱ διαλέξεις περιστρέφονται εἰς λέξεις μόνον. Ναί! ἔχω σταθερὰν τὴν πεποίθησιν, ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει, ἐν συνειδήσει ἄθεος, καὶ ὅτι πάντες οἱ λέγοντες ὅτι δὲν ἀναγνωρίζουσιν ἕνα Θεὸν, ψεύδονται κατὰ τῆς ἰδίας ἑαυτῶν συνειδήσεως.

Ἀπό τινος καιροῦ ἀπελάμβανον ἤδη ἐν τῇ μοναξίᾳ μου τὴν ἐκ τῆς μελέτης ἡδονὴν, ἀλλὰ νέα δυστυχήματα ἐπελθόντα μὲ ἀπέσπασαν αὐτῆς. Ὁ εὐεργέτης μου χηρεύσας ἔμεινε μὲ δεκατριετὲς θυγάτριον, τὴν μόνην τοῦ γήρατός του παρηγορίαν, τὸ ὁποῖον ἀνέτρεφεν ὁ ἴδιος.

Ἡ Σωσάνη πολλὰ ἐδίδεν ἐχέγγυα καλλονῆς, καὶ ἤδη ἦτο πλήρης χαρίτων. Ἡ ψυχή της ἦτο ἁπλῆ καὶ εἰλικρινής, καὶ πρὶν ἢ ἀνοίξῃ τὸ στόμα της, ἐγνώριζεν ἕκαστος τί ἐσκέπτετο. Ἡ ἀξιαγάπητος αὕτη νεᾶνις εἶχε μεγίστην πρὸς ἐμὲ φιλίαν, καὶ ἤρχετο συνεχῶς νὰ μ' εὑρίσκῃ εἰς τὴν σκηνήν μου, συνοδευομένη ἀπὸ τὴν γαλακτοτροφήσασαν αὐτὴν τροφόν. Περιεφερόμεθα συνεχῶς ἐπὶ τῆς παραλίας εἰς δάσος φοινίκων οἵτινες ἐσκέπαζον τὴν τῆς θαλάσσης ἀκτήν. Ἐκεῖ ὡμίλουν ὁτὲ μὲν περὶ τῶν καλλονῶν τῆς φύσεως, ὁτὲ δ' ἐζήτουν νὰ ἐμφυτεύσω εἰς τὴν ἁπαλὴν αὐτῆς καρδίαν τας πρώτας τῆς ἠθικῆς ἀρχάς, καὶ μεθ' ἡδονῆς παρετήρουν ἀναπτυσσομένην τὴν κρίσιν της κατὰ μικρόν. Πολλάκις ἐκάμνομεν ὠφέλιμα μαθήματα, τὴν ἐδίδασκον ἰχνογραφίαν, καὶ ἠσθανόμην ἐσωτερικὴν ἀγαλλίασιν, ἀποδίδων τοιουτοτρόπως τῷ γεννήτορι αὐτῆς μικρὸν χρέος εὐγνωμοσύνης. Δὲν εἶχον σκεφθῆ ἀκόμη περὶ τῆς παρούσης θέσεώς μου, καὶ ἐδεχόμην ἄνευ τινος φόβου τ' αθῶα τῆς ὀρφανῆς μου θωπεύματα, ἥτις τώρα μ' ἐνηγκαλίζετο τρυφερώτατα, ἄλλοτε ὑπεμείδια μαζί μου, σπανίως μὲ ἄφινε, καὶ πάντοτε μὲ δυσαρέσκειάν της. Μίαν ἡμέραν καθ' ἣν παίζων μετ' αὐτῆς, τὴν ἐκράτουν σφιγκτὰ ἐπὶ τῆς καρδίας μου, ἠσθάνθην ἀναγεννωμένους ἐν αὐτῇ βιαίους παλμούς· μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, ἀπεφάσισα νὰ θέσω ἐμαυτὸν ὑπὸ ἐπιτήρησιν καὶ ν' ἀποφεύγω τοῦ λοιποῦ τόσον ἐπιφόβους παιδιάς. Ἀλλ' ἡ συνήθεια τοῦ νὰ βλέπωμεν ἀλλήλους συνεχῶς, ἀποκαθίστα δύσκολον τὴν ἐκτελεστν τοῦ τοιούτου σκοποῦ μου. Ἀνεδέχθην ὅθεν εἶδος ζωῆς ἐν ᾗ ἐνυπῆρχον χίλιαι ἀθῶαι ἡδοναί. Ἡ Σωσάνη ηὔξανεν ἐν τοσούτῳ, καὶ ἐγένετο πάντοτε ὡραιοτέρα· τὸ πνεῦμά της ἤδη ἐπαγιώθη, καὶ τὰς ἀθώας τῆς νηπιότητός της χάριτας διεδέχθη ἡ μετὰ δειλίας μεμιγμένη ἐκείνη εἰλικρίνεια, ἥτις ἀνήκει εἰς ὡριμοτέραν ἡλικίαν. Ἐνώπιόν μου ἐχαμήλωνε τοὺς ὀφθαλμούς· συνελαμβανα ἐνίοτε τὰ γλυκὰ καὶ κόσμια βλέμματα της, καὶ ποτὲ δὲν τ' ἀπήντων ἄνευ ἐσωτερικῆς τινος ταραχῆς. Ἰδὼν αὐτὴν ποτε ἰχνογραφοῦσαν, ἐτόλμησα νὰ πλησιάσω τὰ χείλη μου εἰς τὴν χεῖρά της. Ἐκείνη προσήλωσε τρυφερῶς τοὺς ὀφθαλμούς της ἐπὶ τοῦ προσώπου μου, καὶ ἠρυθρίασε. Πῦρ ταραχῶδες διεπέρασε τότε τὴν καρδίαν μου, καὶ αἱ πλέον ἔνοχοι ἰδέαι παρίσταντο νὰ μ' ἀποπλανήσωσιν· ἔβλεπον ἐμαυτὸν ἀπολεσθέντα, ὅτ' ἐγείρομ' εὐθὺς, καὶ τρέχω εἰς τὴν σκηνήν μου, καὶ τύπτων τὸ στῆθός μου ἔλεγον ἐμαυτῷ, «ὕπαγε, ἀγενῆ ἄνθρωπε, θυσίασον ἀκόμη τὴν ἀθῶαν ἐκείνην κόρην, εἰσήγαγε τὴν ἐρήμωσιν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ εὐεργέτου σου, πρόσθες ἀκόμη καὶ τοῦτο εἰς τὰ λοιπά σου ἐγκλήματα· Ὄχι! λύζων ἐξηκολούθουν, ὄχι! εἰμὴ ἀνάξιος νὰ βλέπω τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ νὰ ζῶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων».

Ἐμεινα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐκείνης θρηνῶν, ἐγκλειστος εἰς τὴν σκηνήν μου, καὶ ἄσιτος. Ὁ φίλος μου ἦλθε νὰ μὲ ἴδῃ, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ διατί ἤμην εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρρίφθην εἰς τοὺς πόδας του, καὶ τῷ ἐξημολογήθην εἰλικρινῶς τοὺς ἀποτροπαίους στοχασμούς μου. Ἐκεῖνος δὲ μὲ ἱλαρότητα ἀνεγείρας με, μὲ ἔσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ μὲ εἶπε: «παῦσε τοῦ νὰ λυπῆσαι καὶ ἀνάλαβε τὸ θάρρος ὅπερ ἀνήκει εἰς τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας· οὐδεὶς θνητὸς εἶναι ἀσφαλῆς ἀπὸ τὴν πλάνην, ἀλλ' εἰς μόνην τὴν ἀρετὴν δέδοται τὸ θριαμβεύειν, καὶ ἡ ἐδική σου γενναίως μόνη ἔδωκε τὴν ἀπόδειξιν ταύτην. Τέλος, ἐπρόσθεσεν ὑπομειδιῶν, τοῦτο εἶναι κειμήλιον τὸ ὁποῖον εἰς σὲ ἐμπιστεύομαι, οὐ δὲ θέλεις τὸ φυλάξει διὰ σεαυτόν. Ἐγὼ δὲν ἔχω ἐνταῦθα κανένα φίλον προσφιλέστερον ἀπὸ σέ, καὶ τὸ σχέδιόν μου εἶναι νὰ σ' ἑνώσω μετὰ τῆς οἰκογενείας μου διὰ τῶν στενωτέρων δεσμῶν. Οὗτος εἶναι ὁ τὸν ὁποῖον προεθέμην σκοπὸς, ὃν ἡ γνῶσις τοῦ καλοῦ χαρακτῆρός σου ἰσχυροποιεῖ ἔτι μᾶλλον». Ἀνέπνευσα ἐκ νέου εἰς τοὺς πόδας του, καὶ μὲ χαμηλὴν καὶ διακεκομμένην φωνὴν ἐψέλισα εὐχαριστίας τινας· οὗτος δὲ μ' ὁδήγησεν εἰς τὴν θυγατέρα του, καὶ τῇ ἔδωκε ἐντολὴν νὰ μ' ἀγαπᾷ τοῦ λοιποῦ ὡς μέλλοντα νυμφίον της. Ἐράσμιον τότε ἐρύθημα ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν της, καὶ παρετήρησα ὅτι δὲν ἤμην εἰς αὐτὴν ἀδιάφορος. Διήγομεν οὕτω τὰς ἡμέρας ἐν εἰρήνῃ προσέχοντες τὴν εὐτυχίαν μας, ὅταν ὁ θάνατος μ' ἀφῆρεσε πᾶσαν ἐλπίδα. Ἡ Σωσάνη ἀπέθανεν ἀπὸ κακοήθη πυρετὸν, καὶ συγχρόνως ἔλαβον τὸ δυστύχημα νὰ χάσω καὶ τὸν σεβάσμιον πατέρα της. Ἀποδοὺς αὐτοῖς μετ' ἀνεκφράστου θλίψεως τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν, ἐθεώρουν ἐκλελοιπουσαν τὴν ἐν ἐμοὶ σχηματισθεῖσαν ἰδέαν μελλούσης εὐδαιμονίας, χάσας συγχρόνως νύμφην, εὐεργέτην καὶ φίλον. Ἡ ἡδονὴ καὶ παρηγορία τῆς ζωῆς μου, τὰ πάντα ἐσβέσθησαν, εὑρισκόμην μόνος εἰς τόπον ἄγριον δι' ἐμὲ πλέον, περιεπλανώμην εἰς τοὺς τάφους, καὶ ἐπὶ τῆς ψυχρᾶς τέφρας ἐκείνων οὓς ἠγάπων. Ὤκουν μὲ δυσαρέσκειαν πλέον ἐκείνην τὴν νῆσον, ἥτις ἄλλοτε μ' ἐφαίνετο τοσοῦτον ὡραία, μήτε ἠδυνάμην τοῦ λοιποῦ νὰ ὑποφέρω ἐμαυτὸν ἐν τῇ μοναξίᾳ μου.

Ἕκαστον βῆμα ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην μου τὰς ἡδονὰς τοῦ παρελθόντος, καὶ τὰς παρούσας συμφορὰς, ἕκαστον ἀντικείμενον ἐπέφερεν ἐν ἐμοὶ θλιβερὰς ἀναμνήσεις, φρικώδης μελαγχολία κατέλαβε τὴν ψυχήν μου· οἱ δ' ἔλεγχοι τοῦ συνειδότος ἐπὶ μικρὸν διακοπέντες ὑπὸ τῆς γλυκύτητος ἡσύχου συναναστροφῆς, μὲ τρομακτικὴν ἐπανελήφθησαν σφοδρότητα. Ἐπορευόμην καθ' ἑκάστην εἰς τὸ μνῆμα τῶν φίλων μου διὰ νὰ κλαίω, καὶ ὅταν ἐπανηρχόμην εἰς τὴν οἰκίαν ἐθεώρουν ἐμαυτὸν μετὰ φρίκης εἰς τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἔρημον. Τέλος μ' ἐπῆλθε ἡ ἰδέα ν' ἀφήσω τὴν Ἀμερικὴν, ἐπώλησα τὰ ὁποῖα ὁ φίλος μὲ εἶχεν ἀφήσει κτήματα, καὶ δοὺς τὸ τελευταῖον χαῖρε εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην ὅπου τόσαι παρῆλθον εὐτυχίαι ἡμέραι, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Εὐρώπην.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ).

Ι. Σ. Γ.

Ὁ ΛΑΠΕΡΟΥΣΙΟΣ.

Οὐδενὸς μεταξὺ τῶν δημοσιευσάντων τὴν γήϊνον σφαῖραν θαλασσοπόρων τὸ ὄνομα τοσοῦτον δημοτικὸν δὲν εἶναι ὡς τὸ τοῦ Λαπερουσίου. Ἴσως πρέπει ν' ἀποδώσῃ τις τὸ πλεῖστον μέρος τῆς διακεκριμμένης αὐτῆς εὐκλείας του, εἰς τὸ ὀλέθριον τέρμα τὸ ὁποῖον ἡ ἐκστρατεία του ἔλαβε· μεγάλα συμβάντα εἰς ὀλίγον διάστημα χρόνου τὴν φήμην τινὸς ὑπεριψοῦσι, δίδοντες πολλάκις εἰς αὐτὸν μεγαλητέραν δόξαν, παρ' ὅ,τι μακρὰ πεῖρα ὡραίων πράξεων ἐστεμμένων ὅλων μὲ ἐπιτυχίαν δύναται νὰ τῷ χορηγήσῃ.

Εἰς διάστημα τριάκοντα ἐτῶν εὑρίσκετο κεκαλυμμένον τὸ μυστήριον τῆς τύχης τοῦ Λαπερουσίου, καὶ ἂν ἦναι γνωστοὶ σήμερον οἱ λαοὶ οἵτινες ἔγιναν μάρτυρες τῆς τρικυμίας του, ἂν διερευνήθησαν αἱ ὄφαλοι ὅπου κεῖνται τὰ τελευταία τῶν πλοίων του λείψανα, ὑπάρχουσι ἀκόμη μ' ὅλα ταῦτα θλιβεραὶ ἀμφιβολίαι περὶ τῆς τύχης ἐκείνων οἵτινες διέφυγον τὴν καταστροφὴν, περὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ θανάτου των, ἴσως δὲ καὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως τινῶν ἐξ αὐτῶν.

Ὁ Λαπερούσιος εἶχεν εἰσέλθη πολλὰ νέος εἰς τὸ βασιλικὸν τῆς Γαλλίας Ναυτικὸν, εἶχε παρευρεθῆ εἰς διαφόρους ναυμαχίας, εἶχε λάβει εἰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν μέρος ἔνδοξον ἐπὶ τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἐδιοίκει, καὶ εἶχε συναριθμηθῆ μεταξὺ τῶν πλέον διακεκριμένων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ, ἐκπληρώσας ἐπιτυχῶς καὶ φιλανθρώπως τραχείαν τινὰ ἀλλὰ σημαντικὴν ἀποστολὴν τὸ νὰ καταστρέψῃ δηλ. τὰ ἐν τῷ κόλπῳ Οὐΐδσὼν Ἀγγλικὰ καταστήματα, τῶν ὁποίων εἶχεν ἤδη δόσει τοσαῦτα δείγματα· τὸ πολύτιμον πλεονέκτημα τοῦ ὅτι ἔπλευσεν εἰς ὅλας τοῦ κόσμου τὰς θαλάσσας, τόσον ἐν καιρῷ πολέμου, καθὼς καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν 1774 μέχρι τῶν 1778 ἐκ τῶν προτερημάτων του αὐτῶν προτραπεὶς ὁ Λουδοβίκος δέκατος ἕκτος τῆς Γαλλίας, τὸν διώρισεν ἀρχηγὸν ἐκπλου τινος σκοπὸν ἔχοντος ἀνακαλύψεις.

Ὁ Λουδοβίκος δέκατος ἕκτος ἠγάπα πολλὰ τὰς γεωγραφικὰς ἐπιστήμας· βοηθούμενος δὲ παρὰ τοῦ σοφοῦ Φλεωρίου, συνέταξεν ὁ ἴδιος τὰς ὁδηγίας καθ' ἃς ὤφειλεν ὁ Λαπερούσιος νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ τελειοποιήσῃ τοῦ Κὼκ τὰς ἐργασίας· αἱ ὁδηγίαι αὗται αἱ τοσοῦτον ἄλλως ἀξιοσημειωτοι ὡς πρὸς τὸ ὑδρογραφικὸν αὐτῶν μέρος εἶναι ἔτι μᾶλλον ἐπαινεταὶ διὰ τὰς ἐν αὐταῖς ἐκφραζομένας ἀρχὰς τῆς φιλανθρωπίας.

» Ὁ Κύριος Λαπερούσιος (εἶναι γεγραμμένον εἰς αὐτὰς) θέλει μεταχειρισθῆ μετὰ προσπαθείας καὶ ζήλου ὅλα τὰ μέσα ὅσα δύνανται νὰ βελτιώσωσι τὴν ςάσιν τῶν λαῶν, τοὺς ὁποίους θέλει ἐπισκερθῆ, χορηγῶν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, τὰ ὄσπρια, τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ἐπωφελῆ δένδρα τῆς Εὐρώπης, καὶ διδάσκων αὐτοῖς τὸν τρόπον τοῦ σπείρειν καὶ καλλιεργεῖν ταῦτα, καθὼς καὶ τὴν χρῆσιν τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ κάμωσιν τῶν δώρων τούτων, τῶν ὁποίων τὸ ἀντικείμενον εἶναι τὸ νὰ πολλαπλασιασθῶσιν εἰς τὴν γῆν των προϊόντα, ἀναγκαῖα εἰς λαοὺς λαμβάνοντας ὅλην σχεδὸν τὴν τροφὴν των ἐκ τῆς γῆς.

» Αἱ περιστάσεις, αἵτινες εἰς τοσοῦτον μακρὰν ἐκστρατειαν πρέπει νὰ προβλέπωνται, ἤθελον ποτὲ ὑποχρεώσει τὸν Κύριον Λαπερούσιον νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ὑπεροχῆς τῶν ὅπλων του κατὰ τῶν ὅπλων λαῶν ἀγρίων, διὰ νὰ προμηθευθῆ διὰ τῆς βίας τὰ πρὸς ζωὴν αναγκαῖα, ὡς τρόφιμα, ξύλα, ὕδωρ κτλ. δὲν θέλει μεταχειρίζεσθαι τὴν δύναμιν, εἰμὴ μετὰ τῆς μεγαλητέρας μετριότητος, καὶ θέλει αὐστηρῶς τιμωρεῖ ἐκείνους ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ, οἵτινες ἤθελον ὑπερβῆ τὰς διαταγάς του.

» Ὁ βασιλεὺς ἤθελεν θεωρήσει τὴν ἐκστρατείαν ὡς εὐτυχῶς ἐπιτυχοῦσαν, ἂν ἤθελεν εἶσθαι δυνατὸν νὰ περιπατωθῇ χωρὶς, οὐδὲ ἑνὸς μόνον ἀνθρώπου τὴν ἀπώλειαν.

Ἀλλ' ἡ τελευταία αὕτη εὐχὴ δὲν ἔμελλε παντελῶς νὰ πληρωθῇ· δύω φρεγάται ἡ Βουσόλη καὶ ἡ Ἀστρολάβη παρεδόθησαν εἰς τὸν Λαπερούσιον, ἀξιωματικοὶ ἐκλεκτοὶ, ἄνδρες πολυμαθεῖς καὶ ζωγράφοι διακεκριμένοι, μηχανικοὶ, ἀριστονόνοι, φυσικοὶ, φυσιολόγοι, βοτανικοὶ, ἰατροὶ, ἰχνογράφοι, ὡρολογοποιοὶ καὶ διάφοροι ἄλλοι ἑκατὸν τριάκοντα δύω τὸν ἀριθμὸν ἐπεβιβάσθησαν ἐν αὐταῖς.

Ὁ Λαπερούσιος ἀνεχώρησεν ἐκ Βρέστης τὴν 12 Λυγούστου 1785 διερευνήσας γεωγραφικάς τινας τοποθεσίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν καὶ διατρίψας ὀλίγον καιρὸν εἰς τὰς Σανδυίχας νήσους, πρὸς τὴν μεσημβρινὴν θάλασσαν κειμένας, μετέβη εἰς τὴν Βορειοδυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ μέρος τοῦτο ἦτον ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἔμελλε μετὰ τῆς μεγαλητέρας σπουδῆς νὰ ἐξετάσῃ τοσοῦτον μᾶλλον, καθόσον ὁ Κὼκ ἀπεβλήθη πάντοτε ἐκεῖθεν ὡς ἐκ τῶν σφοδροτάτων ἀνέμων καὶ τῆς ῥοῆς τῶν κυμάτων. Εἰς τὴν παραλίαν αὐτὴν ἤρχισεν ἡ σειρὰ τῶν δυστυχημάτων, τὰ ὁποῖα ἔμελλεν ἡ ἐκστρατεία ν' ἀπαντήσῃ· εἶχεν ἤδη ἀνακαλυφθῆ μικρὸς τις κόλπος, ὁ λιμὴν τῶν Γάλλων ἐπικληθεὶς, ὅστις ἦτο μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄγνωστος, καὶ δὲν ἔμεινε πλέον εἰμὴ ὀλίγαι τινὲς βολίδες μετρήματος νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης. Τρεῖς λέμβοι εἶχον σταλῆ διὰ ν' ἀποπαρατώσωσι τὴν ἐργασίαν ταύτην· ἀλλὰ φθάσασαι εἰς τὸν στενωπὸν καθ' ἣν στιγμὴν τῆς θαλάσσης ἡ παλίῤῥοια ἦτον εἰς ὅλην αὐτῆς τὴν δύναμιν, παρεσύρθησαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπὶ τῶν παραθαλασσίων ῥιπτομένων μεγάλων κυμάτων, ἅτινα ἐδύθισαν δύω ἐξ αὐτῶν· οὕτως ἀπωλέσθησαν εἰκοσιὲν ἄτομα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἓξ ἀξιωματικοί· ἡ θλιβερὰ αὕτη καταστροφὴ ἐπροξένησεν τὴν ζωηροτέραν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Λαπερούσιον.

» Δὲν φοβοῦμαι νὰ εἴπω (λέγει εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς θαλασσοπορίας του), ὅτι ἡ θλῖψις μου συνωδεύθη ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης μὲ τὰ δάκρυά μου, καὶ ὅτι ὁ χρόνος δὲν ἐδυνήθη νὰ τὴν καταπραύνῃ».

Ἐπὶ τῆς παραλίας αὐτῆς τῆς Ἀμερικικῆς ὁ Λαπερούσιος δὲν ἐδυνήθη ἄλλο τι νὰ κατορθώσῃ, εἰμὴ νὰ προσδιορίσῃ μόνον τὴν τοποθεσίαν μεμονομένων τινῶν μερῶν. Ἀπήντησε τὰς αὐτὰς ὡς ὁ πλοίαρχος Κὼκ δυσκολίας, ἄλλως τε δὲν ἐδύνατο ἐκεῖ νὰ διατρίψῃ εἰμὴ ἓξ μόνον ἑβδομάδας. Ἡ περὶ τὰ μέρη ταῦτα ἔρευνα ἐπανελήφθη ἔκτοτε παρὰ τοῦ θαλασσοπόρου Βανκοῦβερ, ὅστις μόλις μετὰ τριῶν ἐτῶν ἐπιμόνους ἐργασίας κατώρθωσε νὰ φέρῃ αὐτὴν εἰς πέρας.

Τὰ σημαντικώτερα τῆς θαλασσοπορίας τοῦ Λαπερουσίου ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐπλούτισαν τὴν γεωγραφίαν εἶναι αἱ κατὰ τὰς παραλίας τῆς Ταρταρίας καὶ τῶν παρακειμένων νήσων ἀνακαλείψεις του. Ἀναχωρήσας ἐκ τῆς Ἀμερικῆς μετέβη ὁ Λαπερούσιος εἰς τὰ μέρη ταῦτα ἀφ' οὗ καθ' ὁδὸν ἀνεκάλυψε πρὸς τὸ βόρειον μέρος τῶν νήσων Σανδυίχων μεμονομένον τινὰ βράχον, τὸν ὁποῖον ἐκάλεσε νῆσον Νέκερ, καὶ μίαν μακροτάτην σειρὰν σκοπέλων· ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκοπέλων αὐτῶν ἐκινδύνευσε ν' ἀπωλεσθῇ ἐν καιρῷ νυκτὸς, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ τὸν κινδυνον διὰ τῆς ἐπιδεξιότητός του. Ἤρχισε τὰς ἐργασίας του ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλιας τῆς Ἀσίας, τῆς ὁποίας τὸ πλεῖστον μέρος ἦτον ἀκόμη πάντι ἄγνωστον. Ὁ πορθμὸς ὅστις φέρων τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀνακαλεῖ τὴν ἐκ τῶν θαλασσῶν ἐκείνων διάβασίν του, ἐπετρεψεν εἰς αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Καμτζάτκα· ἐκεῖ ἔλαβον οἱ δυστυχεῖς θαλασσοπόροι εἰδήσεις ἐκ τῆς Γαλλίας, καὶ μεταξὺ τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων εὑρέθη ἓν δι' οὗ ἐπροβιβάζετο ὁ Λαπερούσιος εἰς τὸν βαθμὸν μοιράρχου.

Ἐκεῖθεν ἀνεχώρησε τὴν 29 Σεπτεμβρίου καὶ διευθύνθη πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος, διελθὼν ἐκ τῶν νήσων τῶν Θαλασσοπόρων καὶ τῶν Φίλων· εἰς μίαν τῶν νήσων αὐτῶν καλουμένην Μάουναν ὑπέφερε δευτέραν καταστροφὴν, ἐπίσης θλιβερὰν ὡς τὴν ἐν τῷ κόλπῳ τῶν

Γάλλων. Ὁ Δελασύγγλης ἰδιαίτερος αὐτοῦ φίλος πλοίαρχος διακρότου καὶ διοικῶν τὴν Ἀστρολάβην, ἐπιβὰς εἰς τινα κανονοφόρον καὶ εἰσελθὼν μετ' ἄλλων λέμβων εἰς μικρότατον τινὰ κόλπον περικυκλωμένον ὄντα ἐξ ὑφάλων, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ λάβῃ ὕδωρ, εὑρέθη αἴφνης ἐπὶ ξηρᾶς πρὸς τὸ χαμηλὸν τῆς παλιρροίας μέρος· θελήσαντες τότε νὰ τὸν γυμνώσωσιν οἱ ἄγριοι περιεκύκλωσαν αὐτὸν ἐκ τοῦ πολλὰ πλησίον· ἀλλ' ἐνῷ ἤλπιζε νὰ κρατήσῃ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἄνευ χύσεως αἵματος, ἐκρημνίσθη αἴφνης παρὰ σωροῦ τινος λίθων, καὶ πολλαὶ ἑκατοσταὶ ἀνθρώπων ἔπεσαν συγχρόνως ἐπ' αὐτοῦ καὶ τῶν συντρόφων του. Ὁ Δελασύγγλης ἐφονεύθη παρὰ τῶν ἀγρίων τούτων μετὰ ἕνδεκα ἑτέρων ἐκ τῆς συνοδείας του, οἱ δὲ λοιποὶ διεσώθησαν κολυμβῶντες εἰς τὰς λέμβους αἵτινες εὑρίσκοντο εἰσέτι ἐπὶ τοῦ πελάγους· τὸ πλεῖστον αὐτῶν μέρος φέροντες πληγὰς βαρείας.

Ἐπισκεφθεῖσαι καί τινας ἑτέρας νήσους αἱ δύω φρεγάται ἔφθασαν ἐν Βοτανύβεϋ (Botanybay) τὴν 16 Ἰαννουαρίου 1783, ἐκ τοῦ μέρους αὐτοῦ χρονολογεῖται ἡ τελευταία ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν ὁ Λαπερούσιος ἔγραψεν εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργὸν τὴν 7 Φεβρουαρίου· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης νεκρικὸν κάλυμα ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς εἱμαρμένης ὅλων ἐκείνων, ἐξ ὧν συνετίθετο ἡ ἐκστρατεία. Ἔμελλον νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν νῆσον τῆς Γαλλίας πρὸς τὰ τέλη τῶν 1788, ἀλλὰ δύω ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε χωρὶς νὰ φανῶσι παντελῶς ἀκόμη· τότε ἡ περὶ τῆς τύχης τοῦ Λαπερουσίου περιέργεια ἤρχισε νὰ γίνεται ἐπαισθητὴ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ταραχῶν τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως· ἡ ἐν Παρισίοις ἑταιρεία τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας ὕψωσε τὴν φωνὴν ἐνώπιον τῆς ἐθνοσυνελεύσεως, καὶ ὁ Λουδοβίκος δέκατος ἕκτος παρεκαλέσθη νὰ διατάξῃ τὸν ὁπλισμὸν δύω πλοίων διὰ νὰ ὑπάγωσι πρὸς ἀναζήτησιν τῶν θαλασσοπόρων. Ὁ Δεντρεκάστιος, ὅστις ἐπεφορτίσθη τὰ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν ἔλαβεν ἐντοῦτῳ ὁδηγίας νὰ τελειοποιήσῃ τὰ ἔργα τοῦ Λαπερουσίου· Τὸ δεύτερον τῆς ἀποστολῆς του μέρος ἐπληρώθη ἐπιτυχῶς διὰ τῶν μετ' αὐτῶν ἐπιβιβασθέντων εἰς τὰ πλοῖα μηχανικῶν καὶ ἄλλων σοφῶν· ἀλλ' ὁ πρώτιστος σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας δὲν ἐπέτυχε διόλου· τίποτε δὲν ἀνεκαλήφθη περὶ τοῦ Λαπερουσίου καὶ τῶν συντρόφων αὐτοῦ· καὶ ἡ σύζυγός του ἀποθανοῦσα κατὰ τὰ 1809, καθὼς καὶ αἱ οἰκογένειαι τῶν δυστυχῶν θαλασσοπόρων ἔμειναν εἰς τὴν ἀνήσυχον καὶ θλιβερὰν ἀβεβαιότητα, εὑρισκόμεναι ἀενάως μεταξὺ ἐλπίδων νέων καὶ ἀπελπισίας τοσοῦτον μᾶλλον σκληρῶν, καθ' ὅσον ποτὲ ἀρκετὰ ὁριστικαὶ δὲν ἦσαν ὥστε νὰ δυνηθῶσι νὰ καταστρέψωσι διὰ μιᾶς πᾶσαν ἐλπίδα.

» Κατὰ τὰ 1827 ἀνεκαλύφθη τέλος πάντων παράτινος πλοιάρχου Ἄγγλου Διλλὼν καλουμένου εἰς μίαν τῶν νήσων Βανικίρων, ὁ τόπος ὅπου συνέβη τὸ ναυάγιον τοῦ Λαπερουσίου· ὁ τόπος αὐτὸς ἐπεσκέφθη ἐκ νέου κατὰ τὰ 1828, παρὰ τοῦ Κ. Δουμὼν Δουρβίλου, ὅστις ὕψωσεν ἐπὶ τοῦ ἀκροθαλασσίου ἓν μνημεῖον πρὸς μνήμην τῶν δυστυχῶν συμπατριωτῶν του, καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης πολλὰ καὶ διάφορα πράγματα, ἐναποτεθέντα ἑπομένως εἰς τὸ ἐν Παρισίοις ναυτικὸν μουσεῖον.

Ο ΗΠΕΙΡΩΤΗΣ.

ΧΕΛΙΔΩΝΕΣ
Ἡ
ΤΟ ΕΑΡ.

Ἦλθ' ἦλθε χελιδὼν, καλὰς
Ὥρας ἄγουσα καὶ καλοὺς ἐνιαυτούς.
— Παρ' ΑΘΗΝΑΙΩ.

Ἦλθατε, καλῶς ἤλθατε, γλυκεῖαι χελιδόνες!
Τὴν χλοερὰν αὐτῆς στολὴν ἡ φύσις θὲ νὰ βάλῃ!
Τῆς ἀπουσίας σας, μικραί, οἱ μῆνες ὡς αἰῶνες
Μ' ἐφάνησαν μεγάλοι!
Ὦ χελιδόνες σύρετε τοῦ ἔαρος τὸ ἅρμα·
Τοῦ ἔαρος μηνύτριαι σεῖς εἶσθε, ὦ ἀθῶαι!
Τῆς τεθλιμένης κτίσεως ὑπάρχετε τὸ χάρμα
Ὅτ' ἔρχεσθε ἀθρόαι.
Τοῦ παραδείσου ὁ Θεὸς τὰς θύρας σᾶς ἀνοίγει
Καὶ εἰς τὸν κόσμον, ὦ μικραί, σᾶς στέλλει ἐλευθέρας·
Τὰς κλείει δ' ὅταν ἐξ ὑμῶν καὶ ἡ ἐσχάτη φύγῃ
Εἰς τοὺς λευκοὺς αἰθέρας.
« Ὦ Χερουβὶμ — σᾶς μελῳδεῖ — μὲ σχῆμα χελιδόνος
Εὐαγγελίσατε τῇ γῇ ὅτι τὸ ἔαρ ἦλθεν·
Ὅτ' ἦλθε πάλιν ἡ χαρὰ, ὅτ' ἔφυγεν ὁ πόνος
Καὶ ὁ χειμὼν παρῆλθεν!

2.

Ναί, ναί! εὐαγγελίσατε ὅτι θὰ μειδιάσω . . .
Ὅτι ἀμέσως δι' αὐτοῦ τοῦ μειδιάματός μου
Μὲ σμαραγδίνας καλλονὰς ἐγὼ θὲ νὰ σκεπάσω
Τὸ πρόσωπον τοῦ κόσμου! »
Ὦ χελιδόνες! ἄλλοτε — πρὸ δισχιλίων χρόνων! —
Ὁπόταν ἐπεστρέφατε μὲ τοὺς καλοὺς γεράνους
Οἱ παῖδες οἱ φαιδρότατοι τῶν θείων μας προγόνων
Βαστάζοντες στεφάνους.
Τοὺς οἴκους περιήρχοντο καὶ τὴν ἐπιστροφήν σας
Ἀνήγγελλον συμψάλλοντες: « Ἡ χελιδὼν ἐστάλη! »
Καὶ τώρα — ὦ μεταβολὴ καιρῶν! τὴν ἔλευσίν σας
Εἰς ψάλτης μόνον ψάλλει! . . .
Τί πλήττετε τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ μικρὰ πτερά σας;
Ὦ μελανόλευκα πτηνά, βιαίως τί πετᾶτε;
Διατί τόσον γοερὰ τὰ τερετίσματά σας;
Τὰ στέρνα τί τρυπᾶτε;
Ταλαίπωρα! δὲν ηὕρατε τὰς φωλεάς σας πάλιν!
Τίς ἄρα σᾶς κατέστησεν ἀνέστια καὶ ξένα;
Τίς ἄρα σᾶς ἐδύθισεν εἰς συμφορὰν μεγάλην,
Πτηνὰ δυστυχισμένα;

3.

Χειμὼν ἐλεηλάτησε βαρὺς τὴν οἰκουμένην·
Εἰς τὰ νερά του ἔπνιξε δενδρῶνας καὶ χωρία·
Ἐφόνευσε μὲ τὴν πνοὴν αὐτοῦ τὴν παγωμένην
Ἀνθρώπους καὶ θηρία!
Ἀ! παύσατε, φιλόπονα πτηνά, τὰ κλαύματά σας!
Τὰς φωλεάς σας κτίσατε μὲ ἄχυρον ἢ χῶμα
Καὶ κελαδήσατ' ἔπειτα τοὺς νέους ἔρωτάς σας
Μὲ τὸ γλυκύ σας στόμα.
Ὁ Ὕψιστος σᾶς ἔστειλεν ἐδῶ πρὸς εὐφροσύνην.
Λοιπὸν, ἀθῶαι ψάλτριαι, χρεὼν νὰ κελαδῆτε,
Χρεὼν νὰ νανουρίζετε τὴν τῆς ψυχῆς ὀδύνην
Καὶ νὰ χαροποιῆτε!
— Ἦλθατε; καλῶς ἤλθατε, ὦ φίλαι χελιδόνες.
Νὰ μ' ἐπισκέπτεσθε συχνὰ εἰς τὸ παραθυρόν μου·
Θὰ παύουν μὲ τὸ ἄσμά σας εὐθὺς αἱ ἀλγηδόνες
Τῶν νέων ἡμερῶν μου.

Μάρτιος, 1850. ΞΕΝΟΦΩΝ ΡΑΦΟΠΟΥΛΟΣ.